

Sisekaitseakadeemia

Politsei-ja piirivalvekolledž

Mirell Reinson

KODUTUTEGA KAASNEVAD PROBLEEMID KESKLINNA
POLITSEIJAOSKONNA TEENINDUSPIIRKONNAS

Lõputöö

Juhendaja:

Uno Traat, SKA lektor

Muraste 2015

ANNOTATSIOON

Politsei- ja piirivalvekolledž	Kaitsmine: Juuni 2015
Töö pealkiri eesti keeles: " Kodututega kaasnevad proleemid Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas "	
Töö pealkiri võõrkeeles: "Homeless, the problem of the city police station service area"	
<p><i>Lühikokkuvõtte:</i> Antud lõputöö annab ülevaate, millised probleemid kaasnevad kodututega Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas ning millised oleks võimalikud lahendused. Antud lõputöö eesmärgiks oli välja uurida, milliseid probleeme põhjustavad kodutud Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas ning kuidas oleks võimalik neid lahendada. Eesmärgi saavutamiseks püstitas autor neli uurimisküsimust ja kuus uurimisülesannet. Töö koosneb kahest osast. Uurimustöö esimeses osas uuris autor kodutute definitsiooni, olemust ja levimust. Kodutud on enamasti kindla töö- ja elukohata isikud. Samuti uuris autor, millistel põhjustel on inimesed kodutuks jäänud ning kui suur on probleem mujal maailmas. Selgus, et kodutust põhjustavad väga paljud erinevad aspektid, kuid peamiselt eristatakse struktuuraalseid- ja individuaalseid põhjuseid. Teises peatükis käsitleb autor empiirilise töö tulemusi ja analüüsib neid. Oma töös kasutas autor kombineeritud uurimismeetodeid, nii kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset uurimist. Kvantitatiivses uurimismeetodis kasutas ja analüüsis autor politsei kasutuses olevast andmebaasist saadud informatsiooni. Kvalitatiivse uurimismeetodina autor intervjueris 21 kodutut ning viis läbi kolm ekspertintervjuud, mida seejärel analüüsis. Samuti teostas autor vaatluse, mille käigus selgitas välja Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas olevad mahajäetud majad ning kodutute paiknemiskohad. Töö mahuks on 41 lk. Lõputöö juurde on lisatud intervjuude transkriptsioonid, pildid mõningatest mahajäetud majadest ning mahajäetud majade aadresside tabel.</p>	
Lisad (nt CD, DVD jms): CD	
Võtmesõnad: Kodutud, " Katkiste akende teooria", "õpitud abitus", kodutuse põhjused, probleemile suunatud politseitöö	
Võõrkeelsed võtmesõnad: Homeless, "The broken windows theory", "Learned helplessness", causes of homelessness	
Lõputöö seos riiklike arengukavade ja prioriteetidega: Siseturvalisuse arengukava aastateks 2015-2020. Tulemusvaldkond: 2.Lahendust vajavate probleemide üldkirjeldus. Alaeesmärk: 2.3 Igaühe vastutuse tõstmine ja süsteemse ennetustegevuse arendamine.	
Säilitamise koht: SKA raamatukogu	
Töö autor: Mirell Reinson	
Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste tööde autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.	
Allkiri:	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Uno Traat	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Kaasjuhendaja:	Allkiri:
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor/	
instituudi juhataja:	Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON	2
MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU.....	5
SISSEJUHATUS	6
1. KODUTUSE OLEMUS JA LEVIMUS	9
1.1 Kodutute definitsioon.....	11
1.2 Kodutuse põhjused	12
1.3 Kodutute probleem maailmas	14
1.4 Teoreetilised lähtekohad	17
1.5 Tervishoiu- ja hoolekande teenused kodututele Tallinnas	21
2. UURIMISMEETODITE ANALÜÜS JA TULEMUS	25
2.1 Uurimismeetodid, valim ja protseduurid	25
2.2 Andmebaasist saadud informatsiooni analüüs.....	26
2.3 Vaatus	31
2.4 Intervjuude analüüs	36
2.5 Autoripoolsed järeldused ja ettepanekud.....	42
KOKKUVÕTE	44
SUMMARY	47
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	48
TABELITE JA JOONISTE LOETELU	50
LISA 1 Intervjuuküsimused Päästarmee Võru korpuse juhataja Inge Ojala- Pihlaja'le	51
LISA 2 Intervjuuküsimused kodututele	53
LISA 3 Intervjuuküsimused PPA Põhja prefektuuri kainestusmaja teenistuse teenistuse vanema Aivar Krupp'ile.	54

LISA 4 Intervjuuküsimused Tallinna Sotsiaaltöökeskuse Akadeemia üksuse juht Meelika Limberg'ile.....	56
LISA 5.....	58
LISA 6.....	64
LISA 7.....	68
LISA 8.....	71
LISA 9.....	76
LISA 10.....	78
LISA 11.....	81
LISA 12.....	83
LISA 13.....	86
LISA 14.....	89
LISA 15.....	93
LISA 16.....	95
LISA 17.....	97
LISA 18.....	101
LISA 19.....	103
LISA 20.....	105
LISA 21.....	107
LISA 22.....	109
LISA 23.....	112
LISA 24.....	114
LISA 25.....	116
LISA 26 Kodutute elukohad ja mahajäetud majad	122
LISA 27 Mahajäetud majad Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas.....	127

MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU

Asotsiaal- eluheidik, kindla töö- ja sageli ka elukohata, enamasti moraalselt allakäinud inimene.

Sotsiaalne- ühiskonnasse puutuv, ühiskonna eri osade omavahelisi suhteid või inimese ühiskonnaliikmeks olemist puudutav, ühiskondlik

Julgeolek- kaitstus ohtude vastu

Nihilism- üldtunnustatud normide, seaduste, väärtuste, põhimõtete täielik eitamine, totaalne skeptitsism, kuulutab mitte millesegi uskumist, usutavust mitte millelegi või mitte mingite eesmärkide järgimist. Terminit kasutatakse ebaõigesti iseloomustamaks inimesi, kes ei jaga mingit kindlat usku või absoluutsete väärtuste kogumit

PPA- Politsei- ja Piirivalveamet

SISSEJUHATUS

Korralduslike julgeoleku tagamine on riigile väga ressursimahukas ning selleks ei jätku piisavalt vahendeid. Kodutuse vähendamiseks on riigi poolt abivajajatele suunatud palju erinevaid avalikke teenuseid, kuid pakutav abi ei jõua alati nendeni ning kodutud ise ei näe võimalusi, et pakutavat abi vastu võtta. Seetõttu on tänavatel erinevaid kodututega kaasnevaid probleeme palju. Kodutus on kogu maailmas tõsine probleem.

Kodutud on ühiskonna üks osa ning nende eemaldamine hetkeks tänavapildist ja probleemile mitte keskendumine ainult süvendab seda. Paljud neist ei suuda ega taha oma elujärge enam parandada, nad on kaotanud lootuse ja eneseusu ning kodutus on muutunud nende elulaadiks. Asotsiaalid on tihti moraalselt allakäinud, neil puudub tahe ja suutlikkus midagi oma elus muuta. Samuti tõrjub ühiskond neid endast eemale ja sageli valivad nad tee, et ennast avalikust sektorist eemaldada. Seetõttu asuvad nad elama mahajäetud majadesse või kohtadesse, kus inimtegevus on minimaalne. Selline käitumine ei lahenda probleeme vaid ainult süvendab neid.

Sotsioloogid ja teised teadlased taunivad halvustava kõlaga sõna asotsiaalid. Soliidses teaduskirjanduses sõna asotsiaalid ei kasutata. Seetõttu autor oma lõputöö kirjutamisel ei kasutab autor üldmõistet kodutu. Sinna alla kuuluvad tänavakodutud, tänavasotsiaalid, kuid põhiliselt ilma kindla elukohata isikud.

Autor töötab Keslinna politseijaoskonna patrullteenistuses patrullpolitseinikuna ning puutub igapäevaselt kokku kodututega ning nendega seonduvate probleemidega. Politsei, kui organisatsiooni, ülesanne on tegelda sotsiaalse korratusega ühiskonnas, kuid see ei lahenda probleeme. Politsei korjab joores kodutud tänavalt, eemaldab nad hetkeks tänavapildist, kuid järgmisel päeval on nad taas tänaval tagasi.

Antud lõputöö teema on väga aktuaalne, kuna tänavatel näeme üha enam kodutuid, kes põhjustavad linnale, kaaskodanikele ja politseile tõsiseid probleeme. Igapäevaselt kodutute isikute kainenustamajja viimise asemel tuleks tegeleda nende arvu vähendamisega ja nende elukvaliteedi parandamisega. Probleemi lahendamiseks saaks politsei oma ressursse efektiivsemalt suunata muude rikkumiste ennetamisele.

Autor leiab, et politsei kui organisatsiooni ülesanne ei ole igapäevaselt samade kodutute kainenemisele toimetamine. Kodutute kainenemisele toimetamisele kulub väga palju politsei ressursi ning samal ajal on võib-olla vaja lahendada palju raskemaid sündmusi, kus mõne inimese elu või tervis on realselt ohus. Politsei ei saa lahendada sotsiaalseid probleeme. Seetõttu leiab autor, et politsei ei peaks tegelema samade kodutute kainenemisele toimetamisega ning nende isikutega peaks rohkem tegelema kohalikud omavalitsused ning sotsiaalhoolekanne.

Tihti saab politseipatrull väljakutse, et joores kodutu vedeleb tänaval. Kohale sõidab kiirabi ja politsei. Kohale jõudes selgub, et kodutu on kaine ning politsei ja kiirabi ei saa isikut kuskile ära toimetada. Kasutult on raisatud riigi ressursse.

Antud lõputöö uudsus seisneb selles, et autor annab ülevaate kodututega kaasnevatest probleemidest ja nende poolt toime pandud rikkumistest. Kaardistab ära kodutute elupaigadja probleemsed kohad Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas.

Autor seadnud uurimustöö eesmärgiks välja uurida, milliseid probleeme põhjustavad kodutud Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas ning kuidas oleks võimalik neid lahendada.

Uurimiseesmärgi saavutamiseks püstitab autor järgmised uurimisküsimused:

- 1) Millised probleemid kaasnevad kodutute isikutega?
- 2) Kus kodutud paiknevad ja kus on probleemsed kohad?
- 3) Kas kodutud on teadlikud, milliseid probleeme nad ühiskonnale põhjustavad ja millised on nende endi poolt pakutavad lahendused?
- 4) Millised on Tallinna Sotsiaalkeskuse Akadeemia üksuse juhi M.Limberg'i, Päästearmee Võru korpuse juhi I.Ojala-Pihlaja, Tallinna kainestusmaja teenistuse vanema A.Krupp'i arvates võimalikud lahendused probleemidele seoses kodututega?

Uurimisülesanded:

- 1) Viia läbi intervjuud kodututega, et välja selgitada milliseid probleeme nad enda arvates ühiskonnale põhjustavad ja millised on nende endi poolt pakutavad lahendused.

- 2) Kaardistada ära kodutute paiknemis- ja elukohad Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas.
- 3) Anda ülevaade millised on probleemid, mis kaasnevad kodututega ning analüüsida nende poolt toime pandud rikkumisi
- 4) Viia läbi intervjuu Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse Akadeemia üksuse juhiga, et selgitada välja, milliseid võimalusi ja lahendusi pakuvad nemad omalt poolt, et probleeme lahendada.
- 5) Viia läbi intervjuu Päästarmee Võru korpuse juhi Inge Ojala'ga, et selgitada välja temapoolne hinnang, kuidas lahendada probleeme kaasnevad kodututega
- 6) Viia läbi intervjuu Politsei- ja Piirivalveameti Põhja prefektuuri kainestusmajateenistuse teenistuse vanema vanemkomissar Aivar Krupp'iga, et välja selgitada temapoolne arvamus kodututega kaasnevatest probleemidest ja lahendustest. Samuti teada saada, kui palju ilma kindla elukohata isikuid toimetatakse kainenema ühe aasta jooksul ning kas on mõeldav, et politseiressursi kokkuhoidmiseks tegeleks kainenemisele toimetamisega munitsipaalpolitsei.

Töö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis toob autor välja kodutute olemuse ja levimuse. Teises peatükis analüüsib autor läbiviidud intervjuusid, kaardistab kodutute kogunemis- ja elukohti ning analüüsib andmebaasist saadud informatsiooni.

Oma töös kasutas autor kombineeritud uurimismeetodeid, nii kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset uurimist. Kvantitatiivses uurimismeetodis kasutas ja analüüsib autor politsei kasutuses olevast andmebaasist saadud informatsiooni. Selgus, et kodutud panevad toime väga palju erinevaid süütegusid. Kvalitatiivse uurimismeetodina viis autor läbi intervjuud 21 kodutu seas ning 3 ekspertintervjuud, mida seejärel analüüsib. Autor viis samuti läbi vaatluse, mille käigus selgitas välja piirkonnas olevad mahajäetud majad ning probleemsemad kohad.

1. KODUTUSE OLEMUS JA LEVIMUS

Igas ühiskonnas on inimeste elu turvaline siis, kui riik suudab kontrollida ohte. Turvaline keskkond sõltub sellest, et inimese ning elukeskkonna vahel valitseb tasakaal. Selle käigus loovad inimesed ise ohutuks eluks parima keskkonna ja püüavad seda parandada, taastada ja säilitada. Kui turvalisus puudub, tunnevad inimesed hirmu. Julgeolu tagamine on üks peamisi vajaduste rahuldamise ja heaolu eesmärgi ühiskonnas. Riik ja inimesed, kes selles elavad tagavad koostöös turvalisuse. Riigi ülesanne on luua tööhõive, parandada majanduslikku seisundit, võimaldada poliitikast osavõtmine, tagada sotsiaalne kaitse. Kõik need võimalused realiseeruvad tänu ümbritsevale keskkonnale ning inimestele, kes siin elavad. Seega on riik ja inimene tihedalt turvatundega seotud. (Raitviir, 2005, lk 16)

Sõna moraal pärineb ladina keelest ning on käitumisnormide-, tavade ja seaduste kogumit, mis on tihedalt seotud kultuuri ja eluviisidega. Moraal aitab korras hoida riigis valitsevat, sest inimene elab teiste inimeste seas ja moraal juhib vastastikkuseid suhteid. Tuues välja moraali olemuse, võib moraali ja kodutuid seostada madala moraali, kuna nende käitumisnormid ja tavad ei käi kokku ühiskonna omadega, mistõttu võib vabalt väita, et nad eraldavad end suuresti ise kogu elavast keskkonnast. (Tuulik, 2002, lk 11-14)

Käitumisreeglite paberile kirja panemine ei muuda inimese loomust olla ahne, tige, isekas. Seadus, mis on paberile pandud, ei saa muuta inimesi paremateks, kuid ilma heade inimesteta ei ole ka head ühiskonda. Siinkohal tahab autor jõuda selleni, et ühiskond on täpselt selline nagu riik on tema kujundanud. Kui riik ei suuda tegeleda piisaval määral kitsaskohtadega kasvavad ka probleemid, millele on hiljem keerulisem lahendusi leida. (Tuulik, 2002, lk 11-14)

Filosoof Leo Luks on oma artiklis võrrelnud kodutust nihilismiga. Viimane tänedab, et inimene ei usu mitte millessegi ning tal puuduvad kindlad eesmärgid. Ajastu kirjeldamisel on nihilismiga kodutute võrdlus kõige sobivam, kuna tegemist on avara üldistusega ning see teooria peab paremini paika. Euroopas defineeritakse nihilismi kui kõrgemate väärtuste lagunemist. Nihilismi ajastul kirjeldatakse olukorrana, kus põhiväärtused pole

muutunud ainult tarbimisväärtusteks vaid vahetusväärtusteks, mida iseloomustavad kapitaliturud, mis on suuremad kui „elu“. (Luks, 2013, lk 1111-1121)

Kodutuse kogemise mõjud:

- 1) Väärtuste pihustumine- väiksem püsivus ja sallivus, sagedamad elumuutused, vähenevad intensiivsed väärtuskogemused, meietunnet ei moodustata.
- 2) Linnastumine- linlik eluviis vähendab inimestevahelisi intiimsuhteid ning suurlinlik elustiil kasvatab kodutust.
- 3) Infoplahvatus- virtuaalkanalite ja sotsiaalmeedia kaudu edastatav suur info hulk paneb proovile inimese võime maailmas orienteeruda.
- 4) Kiirus- see mõjub lagundava aspektina, kuna igapäeva elus toimuvad muutused ei võimalda ühiskonnal toimida loomulikul viisil, kuid see on püsimiseks hädavajalik
- 5) Üldine ebakindlus tuleviku suhtes – siinkohal on silmas peetud asjaolu, et kodususe toimimiseks ei piisa vaid täidetud tingimustest, vaja on tulevikuperspektiivi ning stabiilsust. Kodu on tänapäeva ühiskonnas omandatav vaid pikaajalise laenu võtmise käigus, kuid puudub stabiilsus tööturul ja majanduskeskkonnas. Kui pole töökohta, siis pole ka kodu. (Luks, 2013, lk 1111-1121)

Riigid, kus toimuvad kiired sotsiaalsed muutused, kus valitseb individualism ja väga levinud on majandusliku toimetuleku raskused on kodutuse probleem kõige suurem. Arvestades Lääne maailma normaalseisundit on käsitus kodutuse probleemist õigustatud. Ei saa väita, et probleem oleks äärmuslik, kuid tänapäeva kiire linlaslik kõrgtehnoloogiline muutustest pakatav eluviis soosib kodutust. (Luks, 2013, lk 1111-1121)

Igapäevaselt on tänapäeval näha hoolitsemata välimuse enamasti rämpseid isikuid, kes kannavad käes kilekotti taaraga. Sageli näeme selliseid isikuid kõige rahvarohkemates kohtades nagu bussi-, trolli- ja trammipeatused, taarakogumispunktid, erinevate poekettide ümbruses. Talvisel ajal külmade ilmade tõttu kohtame selliseid isikuid vähem, kuid suvisel ajal on see suur probleem.

Kodutuid on väga raske määratleda arvuliselt. Esiteks ei ole teaduslikku definitsiooni sõnale kodutu või asotsiaal ning teiseks puuduvad kindlad arvud just seetõttu, et kodututel puuduvad kindlad elukohad ja nad on liikuva eluviisiga. Eestis oli 2000 aasta seisuga 5000

kodutut isikut ja kerjust. Aastal 2003 oli kodutute arv 3000-5000. Eestis välditakse kodutute täpse arvu üle arutlemist, kuna see on väga ebausaldusväärne. Iga päevaga tekib kodutuid juurde, samuti sureb nende eluviisi tõttu neid palju. (Luks, 2013, lk 1111-1121)

2011. aastal viidi läbi uuring Tallinnas, mille käigus selgitati välja, et ilma kindla elukohata isikuid on 1125, millest tänavakodutuid on 246. (Limberg, 2015) Kui võrrelda seda eelpooltoodud arvuga, siis on selge, et Tallinnas olevate kodutute arv moodustab suure hulga võrreldes üldiselt Eestis olevate kodutute arvuga.

1.1 Kodutute definitsioon

Kodutuks peetakse inimest, kellel puudub isiklik või üüritud eluase, alalised majutusvõimalused ning kes on suunatud ajutisse elupaika või ööbib väljas. (Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, 2012)

Sotsioloogid ülemaailmselt ei tunnista terminit asotsiaal. Asotsiaali mõiste on nende jaoks halva ebakõlaga. Asotsiaaliks peetakse eluheidikuid, kellel puudub kindel töö- ja sageli ka elukoht. Enamasti peetakse selliseid isikuid moraalselt allakäinuteks. (Instituut, 2015)

Ülemaailmselt kasutatakse sõna kodutu, mis tuleneb inglise keelsest väljendist „*homelessness*“ ning mis tähendab kodutust. Eestis kasutatakse mõistet asotsiaal nende isikute puhul, kui tegemist on elulaadiga. Kodutud isikud võivad olla ilma kindla elukohata nagu ka asotsiaalid, kuid nad ei pruugi olla moraalselt allakäinud ning neil on sageli olemas ka töökoht. Ülemaailmselt peetakse kodututeks isikuteks ka neid, kes elavad kohtades, kus neil on keelatud elada või elavad oma perest eemal, vanglakaristuse kandnud ning vanglast vabanenud isikuid, rasedaid isikuid, kui laps sünnib ning puudub elukoht, pagulasi või välismaalaseid, madalat sotsiaaltoetust saavaid inimesi, kes ei jõua endale elukohta soetada või üürida või kes peatuvad oma sõprade juures. Kodutud peatuvad sageli mahajäetud majades või ööbivad tänaval. Nad ei näe vajadust ennast igapäevaselt pesta ning enda eest hoolitseda, just seetõttu võib neid kutsuda moraalselt allkäänuteks. Sageli on neil erinevad parasiidid nagu sügelised, kirbud ja täid.

Kuni 1990-ndateni ei olnud Eestis kodutuse probleem küll päris tundmatu, kuid pigem erandlik nähtus. Kodutust peeti asotsiaalseks, sotsialistlikku ühiskonda mittekuuluvaks nähtuseks, mida kontrolliti väga tõhusalt miilitsa abiga. Kõik ilma kindla elukohata isikud

suunati tööle suuretevõttesse ja neile pakuti ka võimalust ühiselamus elada. (Kõre, 2003, lk 10-13)

Eestis puudub kodutute ametlik definitsioon, kuid meie riigi kodutute defineerimiseks sobib kõige enam Rootsis kasutatav definitsioon: „ Kodutu on inimene, kellel puudub isiklik või üüritud eluase või alalised majutustingimused ning kes on suunatud ajutisse alternatiivelasemesse või ööbib väljas.“ (Kõre, 2003, lk 10-13)

Autor peab kodutuks samuti inimest, kellel puudub kindel töö- ja elukoht. Kodutuid isikuid on väga erinevate eluviisidega. Autor leiab, et kodutute eluviisid sõltuvad sellest, kui kaua nad on tänaval elanud. Väga pikalt tänaval elanud isikud võivad muutuda asotsiaalseteks- nad on ühiskonna suhtes ükskõiksed ning kaotanud igasuguse usu ja lootuse, et midagi paremaks muuta. Seepärast on vajalik tegeleda iga kodutuks jäänud isikuga väga põhjalikult lähtudes just konkreetse isiku probleemidest.

1.2 Kodutuse põhjused

Viimase 20 aasta jooksul Kesk- ja Ida-Euroopa riikides kiirelt kasvanud kodutute isikute arv. Ameerikas on inimesed seisukohal, et sotsiaalprobleemide hulka kuuluva kodutuse jaoks saab igäüks midagi ära teha. Ida-Euroopa sotsiaalhoolekande ekspertide sõnul on kodutus pigem pealinnade probleem. Pärast majanduskriisi on kasvanud see arv ka Eesti ühiskonnas. Mõiste „Kodutu“ on suhteliselt uus nähtus. 1990.ndate aastate alguses kasutati ametlikes dokumetides kodutu mõiste asemel hoopis „hulkurid“ ja „vaesed“. Eestis on kodutute probleem suunatud riigile lahendamiseks. Kui võrrelda Eestit Ida-Euroopa riikidega, siis võib väita, et ka Eestis on suur hulk kodutuid just pealinna kolinud. Pealinnas on palju rohkem võimalusi paremaks eluks- riigi poolne abi öömajade, toetuste ja supiköövide näol. (Kõre, 2003, lk 10-13)

Tänapäeval ei ole kodutuse põhjusteks kindla elukoha puudumine, vaid madal sissetulek või selle puudumine, kõrged üürihinnad, erinevad sotsiaalprobleemid, mis teevad kinnisvaraturul korteri omamise või üürimise inimesele peaaegu võimatuks. 2002. aastal tehtud uuring näitab, et Tallinnas on 398 000 elanikku, kellest kodutute isikute arv moodustab umbes 2000 isikut. Tartus on 101 000 inimest, kellest kodutuid isikuid on kuni 300, Narvas 69 000 elanikku, kodutuid isikuid kuni 300, Kohtla-Järvel elanikke 48 000, kodutuid isikuid kuni 50. Ekspertide hinnangul ei ole väikestes linnades kodutus suur

probleem. Sotsiaaltöötajate hinnangul on Eestis kodutute arv 3000-3500 inimest ehk 0,25-0,3 % rahvastikust. Majandus- ja Sotsiaalministeerium kasutavad oma hinnangutes arvu 5000 kodutut ehk 0,4 % elanikest. (Kõre, 2003, lk 10-13)

Autori arvates on kodutuse probleem alati tihedalt seotud hetkeolukorraga riigis. Iga riigis tehtud muudatused puudutab kõiki riigis elavaid isikuid.

Poliitikud on liberaalse maailmavaate mõjutusel arvamusel, et kodutust põhjustavad kaks aspekti: ameerikalik vaesuskultuuri teooria ja kodutuskultuuri teooria. Mujal Euroopas käsitletakse kodutuse põhjustena marginaliseerimisteooriat, mis jaguneb kaheks: individist tingitud põhjused ehk individuaalsed ja ühiskondlike ressursside jaotamisega seotud põhjused ehk struktuuralsed. See, kuidas mingis riigis põhjuseid käsitletakse sõltub riigis olevates hoiakutest, millele keskendutakse. (Kõre, 2003, lk 10-13)

Sotsiaaltöötajad käsitlevad kodutuse põhjuseid pigem struktuuralsena:

- Töötus-> alkoholi kuritarvitamine->üürivõlad-> väljatõstmine või korteri müük
- Töötus-> alkoholi kuritarvitamine-> perekonna lagunemine või kooselu lõppemine-> eluaseme kaotus
- Kinnipidamiskohast vabanemine-> võimetus leida tööd-> võimetus üürida eluaset sissetuleku puudumise ja sotsiaalse tauta tõttu
- Narkomaania-> perekonnast väljaheitmine-> eluaseme kaotus
- Ränne töökoha leidmiseks pealinna-> püsiva töö mitteleidmine-> ebapüsiv eluase või kodutus
- Omavoliline eluaseme kasutus-> omaniku rangem kontroll eluruumi üle-> varjupaika sattumine (Kõre, 2003, lk 10-13)

Erinevate poliitikute sõnavõttudes on tihti kuulda, et Eestis kodutuse põhjusteks on elamureform. Kuigi spetsialistid seda fakti ei kinnita, mainitakse ära libamaaklerite olemasolu, mille tagajärjel kannatavad isikud, kes on vaimselt vähemvõimekad. Kodutust põhjustavate individuaalsete tegurite mõju on üle paisutatud:

- Puudujäägid sotsiaalkindlustuse ja – abi süsteemis
- Tööhõivepoliitika passiivsus
- Erivajadustega inimeste rehabiliteerimise puudulikkus (vanglast vabanenud isikud ja vaimse puudega)
- Struktuursete teguritega

- Eluaseme poliitika üliliberaalsus (Kõre, 2003, lk 10-13)

Seega saab kokkuvõtvalt öelda, et kodutust põhjustavad paljud aspektid, mis tulenevad tänapäeva ühiskonna muutustest. Kodutus ei ole probleem, milles on süüdi vaid inimesed ise, kes oma elu muuta ei suuda. Vaadeldes üldise ebakindluse aspekti tuleviku suhtes saab Eesti kodutute puhul tulla samuti kõne alla see, et elukoha soetamine on võimatu, kuna puudub stabiilne kindel töö, mida riik pakkuda suudaks.

1.3 Kodutute probleem maailmas

21. sajandi alguseks on kodutute inimeste arv tõusnud üle maailma umbes 100 miljoni ja ühe biljoni vahepeale. (Ross, 2007, pp 367-420)

Alates 1980. aastast on kodutuse probleem oluliselt suurenenud ning selle kohta on tulnud kaks vastukäivat selgitust. Esimeseks süüdistatakse inimkapitali puudujääke (piiratud haridus- ja töösus) mõnuainete tarvitamist, vaimuhaigust ja kuritegevust. Teiseks väidetakse, et toimub palju struktuurimuutusi tööturul, eluasemeturul ning hoolekandes. Lõpuks mõisteti, et kodutuse probleem on tekkinud mõlema väljatoodud põhjuse tulemusena. Laialt levinud kodutus on seotud majanduse, rahvastiku ja kultuuriga ja muu säärasega. (Segal, 2006, lk 495-501)

Kanadas, Põhja- Ameerikas (üldpindala: 9,984 mln km², rahvastik: 30 mln inimest, 11 miljonit majapidamist) kasutatakse mõistet „kodutu“ perede ja isikute puhul, kes ööbivad või peatuvad sageli sugulaste või sõprade juures ning kellel puudub oma kodu. Immigratsiooni tõttu kasvab pidevalt rahvaarv, mis sunnib riiki üha enam vastu seisma kodutuse ja sotsiaalprobleemidele. Kodutus on Kanadas muutumas, kuna inimesed, kellel puudub peavari suunduvad linnadesse, kuna seal on paremad võimalused hakkama saamiseks. (Ross, 2007, pp 367-420)

Prantsusmaal (üldpindala: 547 030 km², rahvaarv: 64 768 389) kasutatakse mõistet kodutud („*roofless*“), kelleks on isikud, kes regulaarselt magavad tänavatel või karmides oludes. Näiteks autoparklates, trepialustes, keldrites, avalikes parkides. Võimalikke lahendusi on mitmeid: tänavasotsiaaltöötajad, kes öösiti tänavatel käivad. Öömajad, rehabilitatsioonikeskused, pikendatud-lahtiolekuaegadega hostelid, tasuta või madala

hinnaga toidud, päevakeskused, hotellid, vabatahtlike büroode üüripinnad. (Ross, 2007, pp 367-420)

Jaapanis (üldpindala: 377 835 km², rahvaarv: 126 659 700) kasutatakse kodutute isikute puhul mõitstet kodutud („*homuresu*“), kelleks on isikud, kes on asustatud avalikes kohtades nagu pargid, rongid, metroojaamad, jõekaldad, kaubanduspiirkonnad. Kutsutakse ka „*nojukusha*“ (inimene, kes magab õues). Kodutus kasvas pärast teist maailmasõda, kui tuumapommid hävitasid paljude inimeste kodud. Kodutus on küll viimastel aastatel Jaapanis kasvanud, kuid ei ole tõusnud Ameerikaga samale tasandile, kuna Jaapanis on vähem tööpuudust, vaesust, riigis on eluaegsed töölepingud, töö poolt pakutav eluase, „jagatud vaesuse printsiip“. Kuna kodutuse probleem on väga väike, alustati alles 1999. aastal lahenduste leidmisega, mille käigus nelja linna- Tokyo, Osaka, Yokohama ja Nagoya-sse ehitati ülemineku varjupaigad. Vastavalt seadusandlusele võimaldati riigi poolt kogukonnakeskustesse kodututele, süüa, riideid ja abi sotsiaaltöötajate näol, kes aitaksid leida töökohta ning tegeletakse iga kodutu isikuga eraldi. (Ross, 2007, pp 367-420)

Mumbais, Indias (üldpindala: 19 944 000 km², rahvaarv: 12 884 000) 5,8 miljonit ehk pooled rahvastikust ööbivad tänavatel, pargipinkidel, rannas, bussipeatustes, rongijaamades või peatumiskohtades, enamik neist käivad täiskohaga tööl, kuid neil ei ole selle raha eest võimalik eluaset üürida või osta. Teine osa kodutuid inimesi on ennast peredega sisse seadnud rongidesse, mis seisavad tühjadena või on ehitanud endale ajutise elamispaiga telliskividest ja mördist. Viimasel lugemisel selgus, et Mumbai's elab 23 000 inimest raudteevagunites. Kuigi India on üks rikkamaid riike, kus tööstused „õitsevad“ tekkis kodutute probleem, kui India kaotas Inglismaale on iseseisvuse ning sisserändas palju muid rahvusi, kes endale maad kokku ostsid, lootes selle hiljem kallimalt maha müüa, ning kohalikel pole seetõttu kuskil elada. Algselt prooviti eemaldada kodutud ja vaesed inimesed nende poolt hõivatud maadelt, kuid nad leidsid tee tagasi. Seejärel üritas valitsus mõjutada inimesi oma „onnidesse“ sisse panema elektri ja vee, kuid see ei vastanud nõuetele. Valitsus on loobunud probleemiga tegelemast. (Ross, 2007, pp 367-420)

Venemaal (üldpindala: 17 098 246 km², rahvaarv: 143 657 134) kasutatakse kodutute kirjeldamiseks mõistet Kodutu („*Bomz*“) kasutatakse isikute kohta, kellel pole konkreetset kohta, kus elada ja kes ellujäämiseks korjavad pudeleid ja teevad imelikke töid ja kerjavad raha, enamasti elavad suurte linnade rongijaamades, mahajäetud majades, metroojaamades,

pööningutel, keldrites ja angaarides. Kodutute isikute arv Venemaal on umbes 100 000 ja 300 000 vahel Moskvast ja 55 000 St. Peterburgis. Enamik on meessoost vanuses üle 30 eluaasta. Enamik neist tegeleb ebaseadusliku tegevusega nagu pisivargused, nad on enamasti lahutatud, krooniliselt haiged, puudub elukoht ja ametlik töökoht. Kodutuse probleemi on Nõukogude Liidus lihtsalt eiratud, kuna usutakse, et see ei ole sotsiaalne probleem, kuna kõigile on garanteeritud töö- ja elukoht. Peamiseks kodutuse põhjuseks peetakse 1990. aastal alanud korterite erastamist. Kuna paljudel inimestel ei olnud raha, et oma hetkelisi elukohti erastada, pidid nad välja kolima. Samuti olid paljudel isikutel probleeme kõrge vanuse, vaimse haiguse või alkoholiga. Teiseks põhjuseks peetakse kõrget vanglas viibinute arvu, kuna karistuse kandnud vabastatud kinnipeetud ei tohi enam oma kodudesse naaseda. 70 % Venemaa kodututest põeb tuberkuloosi. Kui kord Venemaal kodutuks jääda, peab käima vargil, et elama jääda. Riik eirab probleemi ja midagi ette ei võta. (Ross, 2007, pp 367-420)

Suurbritannias (UK) (üldpindala: 243 610 km², rahvaarv: 63 181 775) mingit kindlat definitsiooni ei ole Suurbritannias kodutute inimeste kohta paika pandud, kuna see probleem ei ole nii suur võrreldes teiste maadega. Kuid mitte ametlikult kutsutakse kodutuid („*rooflessness, rough sleeping*“) peavarjuta isikuteks, kes ööbivad öömajades, hostelites, sõprade juures. Suurbritannias tegeletakse väga põhjalikult inimestega, kes on jäänud kodututeks. Neil on kaheksa erinevat programmi, vabatahtlikud organisatsioonid, et lahendada kodutusega seotud probleemi. (Ross, 2007, pp 367-420)

Zimbabwe's, Lõuna-Aafrikas (üldpindala: 390 757 km², rahvaarv: 12 619 600) on väga suur probleem seoses kodutute isikutega. Kodutuse definitsioon on seotud seadusliku kodu omamisega. Kvaliteetse ametliku elamu aktsiad: elamu peab vastama jäikadele kriteeriumitele, mille miimum standardid peavad olema täidetud ja peab kuuluma kohta, mis on elamurajoon. Põhjused, miks inimesed koduta jäävad on mitmeid, näiteks loetakse põhjusteks majanduslikke, demograafilisi, poliitilisi, sotsiaalkultuurilisi ja looduslikke. Riigi majanduskriise loetakse peamiseks kodutuse põhjusteks Zimbabwe's. Riigis ei jääda ootama, kuni valitsus midagi ette võtab, on olemas Punane Rist, Päästarmee, Zimbabwe kirikute nõukogu, kes hakkavad koheselt probleemiga tegelema. (Ross, 2007, pp 367-420)

Autori arvates on probleem seoses kodututega aastatega kasvanud. Kui võrrelda väikest Eesti riiki teiste maailma suurriikidega ei saa väita, et meie riigis see probleem väike oleks.

Enamus riikides on kasutusel ühtne definitsioon kodutud. Autor leiab, et see on kõige õigem definitsioon, mida ilma kindla elu- ja töökohata isikute puhul kasutada.

1.4 Teoreetilised lähtekohad

„*The broken windows theory*“ (edaspidi katkiste akende teooria) võeti kasutusele 1982. aastal sotsiaalteadlaste/kriminoloogide James Q.Wilson ja George L.Kelling’u poolt, kes kirjutasid sellekohase artikli. J.Q.Wilson ja G.L.Kelling tõid artiklis välja asjaolu, et politsei tegeleb peamiselt kiireloomulise abi osutamise ning raskete kuritegude lahendamistega, kuid ei pööra tähelepanu pisirikkumistele. Artiklis on väljatoodud pisirikkumised nagu seintele sodimine, valju muusika kuulamine, avalikus kohas urineerimine ja tänaval laamendamine ning vandaalitsemine. Artikli kirjutanud meeste sõnul ei tegele politsei põhjalikult pisirikkumistega. Just pisirikkumised need, mille tõttu kuritegevus linnas kasvab. Kui korrarikkumisi linnas eiratakse, lööb see segi linna rutiini ning turvatunne väheneb. Avaliku julgeoleku tagamiseks jälgivad kriitilise pilguga kodanikud aktiivselt linnaruumi, kuid hirmu tekkides isoleerivad inimesed ennast kodudesse ning nähes korrarikkumisi pööravad pea kõrvale. Kelling ja Wilsoni teooriat hakati nimetama katkiste akende hüpoteesiks: Kui mõne hoone aken jääb lõhutuks ning keegi seda ära ei paranda ega vaheta jääb möödakäijale mulje, et keegi ei hooli ega vastuta antud hoone eest nangunii ning lõhutakse ära ka teised aknad. Möödus kaheksa aastat kui New Yorki politsei hakkas seda teooriat ka rakendama püüdes piletitähtsaid, grafitite tegijaid, pisisulisid, kerjuseid ja lärmajaid. Uue teooria kasutuselevõttu on nimetatud ka null-tolerantsusepoliitikaks. Kolme aasta jooksul alates teooria rakendamisest vähenes New Yorkis kuritegevus 40%. Tänavakuritegevus on tõsine asi ning võib kaasa tuua suuri tagajärgi. (Kelling & Wilson, 1982)

Teooria seisneb selles, et kui majal aken katki lüüa, viib see suure korralageduseni kogu ümbruskonnas. Siinkohal on silmas peetud, et üks antisotsiaalne käitumine viib teiseni. Enne 1982. aastat ei suutnud keegi tõestada, et teooria peab paika. Kui teooria tõestamiseks viisid Hollandi teadlased läbi eksperimente. Eksperimentide käigus paigaldati varjatud kaamerad ning juhuslikke möödakäinud inimesi ahvatleti toime panema keelatud tegusid, kuid inimesed ise ei teadnud, et neid samal ajal varjatult jälgitakse. Esimeseks eksperimendiks jäeti tänaval olevast postkastist välja rippuma ümbrik 5.- eurose rahatähega. Puhtas keskkonnas haaras ümbriku kaasa 13% möödakäijatest, kuid prügi

keskel asuva ja grafitiga täissoditud postkasti puhul varguste protsent kahekordistus (27%). Seejärel koristati ära vedelev praht, kuid grafiti jäi alles ning 25% möödakäijatest haaras ümbriku kaasa. Groningeni ülikooli professor Kees Keizer sõnul seostavad inimesed grafitit sotsiaalse kontrolli puudumisega ning see saadab välja signaali, et siin ei vastuta keegi. Seejärel viidi läbi teine eksperiment, kus vaadeldi, kuidas käituvad autojuhid, kui nad sõidavad parkimisplatsile. Teadlased paigutasid sissepääsu ette tara, mis jättis autode läbipääsemiseks ruumi, kuid väravale paigutati silt, mis keelas läbisõidu, suunates juhid paarsada meetrit eemale parkima. Samuti paigaldati keelav silt jalgrataste lukustamiseks värvava külge. Läbiviidud eksperimendi tulemustest selgus, et kui värava küljes ei olnud ühtki kinnitatud jalgratast, rikkus 27% autojuhtidest keeldu. Seejärel kinnitasid teadlased aia külge jalgrattad ning keeldu rikkusid 82% autojuhtidest. Teadlaste sõnul tõestas antud uuring, et sama liiki antisotsiaalne käitumine viib teiseni. Inimesed eeldavad, et nad ei saa karistada, kui teised on enne neid pääsenud karistusest. Samuti tõestas uuring, et keelumärkide paigaldamisest ei ole kasu kohtades, kus reegleid nagunii rikutakse. Oluline on inimest veenda, et normide rikkumise tagajärjel kannatavad teised kodanikud. Ülikooli professor Kees Keizeri sõnul ei tohi antud eksperimendi tulemusi käsitleda, kui nulltolerantsipoliitikat, kuna see tekitaks inimestes tunde nagu sõda oleks välja kuulutatud ning seetõttu rikutakse reegleid edasi. Selle kõige tulemusena usuvad teadlased, et probleeme tuleks lahendada juba siis, kui need on veel väiksed. (Forte, 2008)

1970. aastate keskel alustati New Jersey osariigis programmi „Ohutu ja puhas ümbruskond“, mille eesmärgiks oli kahekümne kaheksas linnas parandada eluolu. Seoses programmiga taheti politseinikud tuua inimestele lähemale ning hakata teostama jalgsipatrulli. Politseijuhid olid skeptilised, kuna sellega kaasnes palju ohte ning politsei polnud enam mobiilne. Patrullivatele politseinikele see samuti ei meeldinud, kuna töötamine raskemates oludes näiteks vihma ja külma käes ei motiveerinud ametnikke teenima oma riiki. Juhid lahendasid olukorra nii, et mõned ametnikud said „karistuseks“ jalgsipatrullimise. Kuna kogukond nõudis ning riik eraldas raha olid ka kohalikud omavalitsused valmis projektis osalema. Viie aasta jooksul pärast uue reformi kasutusele võtmist leidis politsei, et kuritegevus ei langenud. Kui küsitleti elanikkonda ning leiti, et politsei jalgsipatrullid aitasid tõsta politseimainet ning kodanikud tundsid ennast turvalisemalt, kui teistes osariikides, kus antud projekti ei rakendatud. (Kelling & Wilson, 1982)

Lõputöö autor võrdleb antud projekti Kesklinna politseijaoskonnaga, kus tänasel päeval on läbi viidud reform, kus tegeletakse kogukonnakeskse politseitöö ja agressiivse patrullimisega. Politsei jalgsipatrullid on suunatud kõige rohkem kuritegusid toime pandavatesse tänavatesse reede ning laupäeva öösel, kui rahvast on linnas väga palju.

Lõputöö autor on antud teooria välja toonud, kuna see on tihedalt seotud kodutute eluviisidega. Isik, kel pole kodu lõhub samuti akna, et pääseda näiteks mahajäetud majja, kuid kui linn ja elanikud suudaksid ümbruskonda korras hoida ei juhtuks selliseid asju nii tihti. Patrullpolitseinikud kontrollides mahajäetud maju avastavad tihti, et jälle on ära lõhutud mõni uks või aken. Autori arvates võiks olukorda lahendada majaomanike järjepidevus parandada lõhutud aken või uks. Teooriast järeldusi tehes võiks arvata, et kui maja on katkisena vedelema jäetud ning teadlaste sõnul arvavad möödujad, et omanik ei vastuta ja ei hooli, lõhuvad kodutud akna ning sisenevad majja, toob kaasa järgmise probleemi. Elamiseks on vaja sooja pinda. Selleks on vaja teha näiteks lõke või kütta mahajäetud majas olemasolevat halvas seisukorras ahju või luua ise elektriühendus, et panna tööle näiteks soojapuhur.

Õpitud abitus on tulnud inglise keelsest väljendist „*learned helplessness*“. See on seisund, milles inimene või ka loom on pandud ebameeldivasse keskkonda ning oma käitumisega ei saa ta seda mõjutada. Samuti ei muuda ta oma käitumist ka siis, kui keskkonnatingimused on muutunud selliseks, et tal oleks võimalik ebameeldivust vältida. Õpitud abituse kujunemisel on kõige tähtsam keskkonnatingimuste kontroll, mitte ebameeldivuse piir. (Inglehart, 1991, pp 37-51)

Õpitud abituse avastas Martin Seligman 1967. aastal, kes tegi katseid koerte, rottide, ahvide ning tuvidega. Katse seisnes selles, et loomale tekitatakse korduvalt valu stiimuliga, millest tal ei ole võimalik pääseda. Näiteks elektrilöök. Lõpuks loom lõpetab vastupanu osutamise ning muutub passiivseks ja loiuks. Pärast seda muudeti tingimusi. Loom pandi puuri, kust tal on võimalik põgeneda. Katsest selgus, et need loomad, kes eelnevalt elektrilööke ei saanud või said neid nõnda, et need olid välditavad ei tee loomad õpitud abitusega midagi, et valu eest põgeneda. Need loomad, kes pole varasemalt õppinud, et valu ei ole võimalik vältida, suudavad põgeneda ja valust pääseda. Kuigi antud katse käigus selgitati välja, et kõikidel loomadega sama tagajärge ei teki. Kolmandik loomi põgeneb ka vaatamata varasemalt õpitud abituse sümptomitele. Samuti on uuritud ka

õpitud abitust inimestel. Erinevalt loomadest võib inimestel tekkida õpitud abituse sümptomid ka mudelõppimise tagajärjel. Mudelõppimise põhimõte seisneb selles, et inimene näeb, kui teine inimene on kontrollimatus olukorras. Inimestel seostatakse õpitud abituse sümptomeid nagu passiivsus, kaalu ja isu kaotus, sotsiaalsed ja seksuaalsed probleemid depressiooniga. Kui inimene tunneb, et keskkond, kus ta elab on ettearvatu ja seda ei saa kontrollida, tekitab see üha suuremat stressi. See võib muuta oluliselt erinevaid tervislikke toitumisharjumusi, ravi otsimist, trenni tegemise vajadust. Sellises keskkonnas inimesed hakkavad uskuma, et neil ei ole jõudu ja tahtmist muutuda. (Stroebe, 2000, pp 221-235)

Lõputöö autor on õpitud abituse teooria välja toonud, kuna tihti on kodutud õppinud abitud olema. Kui tänaval kohtad kodutut, kes on pesemata, tal on kirbud ja täid, tal ei ole hambaid suus ning tema riided on määrdunud ja roojased, siis on see ehtne näide sellest, kuidas inimesel on tekkinud õpitud abitus seoses ettearvatamuse ning ebastabiilses keskkonnas (tänaval) elamisega ning seda olukorda ei suuda nad enam kontrollida. Seetõttu hakkavad nad uskuma, et selline elu on normaalne ning neil puudub jõud ja tahtmine muutuda. Autor toob lihtsa näite: kodutu isik käib Suur-Sõjamäel end pesemas. Ta paneb puhtad riided selga ja tunneb end hästi. Rāpasesse keskkonda naastes saab ta uuesti mustaks, alkoholi tarvitades ei taju ta enam piire ning järgmiseks päevaks on ta taas end täis roojanud ja mustaks teinud. Järgmisel päeval ei jõua ta enam pesema minna. Alkoholi tarvitab kodutu õhtul seetõttu, et öö „üle elada“. Probleemi lahenduseks pakub autor välja, et pakkuda rohkem võimalusi pesemas käia, sotsiaaltöötajad, kes tegeleks kodututega igapäevaselt ja tänaval, kes torgiks neid, et õpitud abitus kaoks. Samuti kasutavad kodutud alatut võtet politsei jaoks. Nad helistavad õhtul oma telefonilt politseisse ning ütlevad, et joores isik vedeleb trammiteel ning seejärel saavad nad kainestusmajja ööseks magama.

Nagu juba varasemalt räägitud, ei ole kodutute probleem ainult nende enda mure, vaid selle probleemiga peaks tegelema laiemalt kogukond. Kodutud on üks meie ühiskonna osa ning seetõttu ei saa sellesse suhtuda ükskõikselt. Korrakaitse poole pealt ei ole kasu sellest, kui kõrvaldada probleem ühiskonnast, seda tegelikult eirates. Probleemil on alati kaks poolt ja seetõttu tuleb sellesse süveneda põhjalikumalt. Üheks võimalikuks lahenduseks saab politsei kasutada probleemile suunatud politseitööd.

See annab olulise väärtuse oma olemuselt ennetavatele vastumeetmetele, mida ei käsitleta kriminaalõiguse süsteemist lähtuvalt ning see ühendab avalik-õiguslikke asutusi, kogukonda, erasektorit, mis aitab probleemi lahendamisele kaasa. Probleemile suunatud politseitegevuse tulemusena rakendatakse uus strateegia, samal ajal hinnates selle mõjusust, fikseerides tulemused. Kui nähakse probleemi, tuleb välja selgitada selle põhjused. Põhjuste väljaselgitamiseks on vaja teha koostööd kogukonnaga ning leida lahendused neid analüüsides. Lahendusi rakendades tuleb hinnata probleemi mõjusid keskkonnale. See protsess võimaldab uusi kogemusi omandada ning leida paremaid lahendusi probleemile. (Kaasik, 2008, lk 29-31)

Sellisel probleemile lähenedes suudame probleemi seotult kodututega vähendada ning leida võimalikud lahenduskäigud, kuidas peaks kogukond käituma probleemiga kokku puutudes.

1.5 Tervishoiu- ja hoolekande teenused kodututele Tallinnas

Sotsiaalpoliitikas loetakse tervishoiu – ja haridusteenuseid ennetavate teenuste hulka. Tervis võimaldab inimesel tegutseda ning endaga toime tulla ning haridus olla edukas ja saavutada vaimse heaolu. Viimastel aastatel on sotsiaaltöötajad selgitanud, et erinevate toimetulematust põhjustavate riskide kõrvale nagu õpitud abitus, töötus, suur ülalpeetavate arv, suutmatus kaasa minna muutustega kõrvale on hakanud tekkima ka uued hädad, mis on seotud terviseprobleemidega. Kui inimene jääb raskelt haigeks ja on sunnitud ajutiselt töövõimetuks jääma, tekivad sotsiaalsed ja majanduslikud probleemid. Mida kauem paranemine aega võtab, seda suuremaks muutuvad probleemid. Tartu ülikooli sotsiaalpoliitika dotsendi sõnul ei toimi tervishoiu ja hoolekande koostöö ning hoolekanne ei ole suuteline lahendama järjest erinevaid raskemaid probleeme. Ainus teenus, mis on Eestis finantseeritud kindlustusmaksetest on tervishoid. Muud teenused nagu eluase, töö, hoolekanne ja haridus on rahastatavad riigieelarvest. (Raitviir, 2005, lk 16-17)

Autor puutub igapäevaselt kokku kodututega, kes kannavad endaga kaasas mitmeid nakkushaigusi nagu sügelised, tuberkuloos ja erinevaid parasiite täid, kirbud, mis on väga nakkavad.

Kohalikud omavalitsused on kohustatud andma eluruumi isikule või perekonnale, kes ise ei ole suuteline ega võimeline seda endale või oma perekonnale tagama, luues vajadusel

võimaluse sotsiaalkorteri üürimiseks. Samuti isikule, kes on sattunud sotsiaalselt abitusse olukorda elatusvahendite puudumise või kaotuse tõttu, osutatakse vältimatut sotsiaalabi. (toit, riietus ja vajadusel varjupaik). (Merle Malvet, 1998, lk 52-55)

Tallinna Sotsiaaltöö Keskus pakub kodututele erinevaid võimalusi Tallinnas. See koosneb seitsmest erinevast punktist:

- Resotsialiseerimisteenus sotsiaalmajutusüksustes

Resotsialiseerimisteenust osutatakse erinevates sotsiaalmajutusüksustes erinevatel aadressidel:

Akadeemia 34, Tuulemaa 6, Paljassaare tee 35, Männiku tee 92, Varre 7, Tallinnas. Nendel aadressidel saavad isikud koha 1-2 kohalises toas ning lastega pered saavad omaette toa. Voodikoht maksab täiskasvanule kuuks ajaks 38,35.- eurot ning lastele 3,83.- eurot. (Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, 2015)

Kõikide voodikoha soovinutega sõlmitakse majutusleping ja koostatakse resotsialiseerimisplaan. Samuti on võimalik neil taotleda toimetulekutoetust eluasemekulude katmiseks. Voodikoha taotlemiseks tuleb pöörduda elukohajärgse linnaosavalitsuse sotsiaalhoolekande poole. Vastava taotluse rahuldamise osas tehakse otsus kord kuus, kui on olemas vabad kohad. (Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, 2015)

- Resotsialiseerimisteenus varjupaigas

Toimetulekuraskustes täiskasvanud inimestele on Tallinna Sotsiaaltöö Keskusel olemas kaks varjupaika aadressidel Kadaka tee 153 ja Mahtra 44, Tallinn. Teenus maksab 19,10.- eurot Kadaka teel ning 19,20.- eurot kuni 32.- eurot kuu Mahtra tänava keskses. (Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, 2015)

- Vältimatu sotsiaalabi varjupaigategenus

Vältimatu sotsiaalabi varjupaigategenust osutatakse aadressil Kauge 4 sotsiaalmajutusüksuses ning seda saab taotleda isik, kelle tervislik seisund on halb ja selletõttu ei ole tal võimalik päevaks välja minna või kui isik vajab ööpäevaringset hooldust. Selle otsuste teeb ravikindlustamata isikute puhul vastav arst ning kindlustatud isikute puhul perearst või vastav raviasutus. (Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, 2015)

- Vältimatu sotsiaalabi järgne varjupaigategenus

Tallinna elanikeregistrisse kantud isikud, kes on olnud vältimatu sotsiaalabi varjupaigateenusel üle 6 kuu, võivad jääda vältimatu sotsiaalabi järgsele varjupaigateenusele. Teenuse hind on 15,60.- eurot ööpäevas. Lisaks tuleb tasuda sotsiaalmajutusüksuse kohatasu 38,35.- eurot kuus. Teenuse kasutajad tasuvad teenuse eest kokku 85% oma pensionist. (Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, 2015)

- Vältimatu sotsiaalabi öömajateenus

Teenus on Tallinna elanikeregistrisse kantud isikutele tasuta, teistele on hind 16,90.- eurot ööpäevas. Öömajateenust osutatakse aadressidel Akadeemia tee 34 ja Merelahe tee 4. (Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, 2015)

Akadeemia tee 34 öömaja on avatud jaanuarist aprillini ja oktoobrist detsembrini, kell 19.00-9.00. Öömajas on 40 kohta. Jõulude ajal (24.-26.12.2015) ja uusaastal (01.01.2016) on öömaja avatud ööpäev läbi. (Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, 2015)

Merelahe tee 4 asuvas öömajas on 24 kohta ning see on avatud jaanuarist juunini ja septembrist detsembrini kell 19.00-9.00. Samuti ka see majutusasutus on jõulude ajal (24.-26.12.2015) ja uusaastal (01.01.2016) on öömaja avatud ööpäev läbi. (Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, 2015)

- Võlanõustamine

Alates 2006. aastast osutab Tallinna Sotsiaaltöö Keskus ka võlanõustamise teenust. Võlanõustamine on sotsiaalteenus, mille eesmärk on parandada rahalistesse raskustesse sattunud isiku või pere toimetulekuvõimet. Võlanõustamine koosneb nõustamisest võlgadega toimetulekuks, kuid osutatakse abi ka ennetavast tegevusest. Teenus on Tallinna elanikele tasuta. Teiste kohalike omavalitsuste elanikele on teenuse hind 19,10.- eurot tund. Maksab teenuse kasutaja või teenusele suunanud kohalik omavalitsus. Teenus on nõustav ning selle käigus materiaalselt abi ei anta. Vastuvõtt toimub aadressidel Tuulemaa 6, Akadeemia 34, Männiku tee 92, Mahtra 44. (Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, 2015)

- Majandusnõustamine

Alates 2013. aastast osutatakse ka majandusnõustamise teenust. Teenus on tasuta ning selle eesmärgiks on aidata kaasa paremale majanduslikule ja sotsiaalsele toimetulekule. Õpetatakse oma rahalisi ressursse oskuslikult kasutama ja ennetama võlgadesse sattumist.

Nõustamist pakutakse aadressidel Tuulemaa 6, Mahtra 44, Akadeemia tee 34, Kadaka tee 153B, Paljassaare tee 35, Varre 7, Männiku tee 92. (Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, 2015)

Autori arvates ei ole pakutav abi piisav. Tihti ei leia kodutud teed majutusasutustesse ning kindlasti oleks kodututele vaja juurde päevakeskusi. Ühest keskusest Suur-Sõjamäel ei piisa.

2. UURIMISMEETODITE ANALÜÜS JA TULEMUS

Kõige keerulisemaks on inimese sotsiaalsete probleemide lahendamine ja töötamine sh. taastada suhted perekonna ja sugulastega. Tihti ei jätku riigil piisavalt ressursi, et sotsiaalhoolekanne suudaks sellega tegeleda. Samuti ei peeta peresuhete taastamist väga oluliseks, see nõuab väga palju tööd, sest enamikul kodututest on peresuhed katkenud ja nad on lähisugulastele vastumeelsed. Sotsiaaltöötajate sõnul on olemas võrgustik, politsei-, meditsiini-, sotsiaaltöötajate võrgustik kodututega tegelemiseks, kuid jääb mulje, et enamikel juhtudel jääb kodutute saatus pärast varjupaigast lahkumist nende mureks. (Kõre, 2003, lk 10-13)

2.1 Uurimismeetodid, valim ja protseduurid

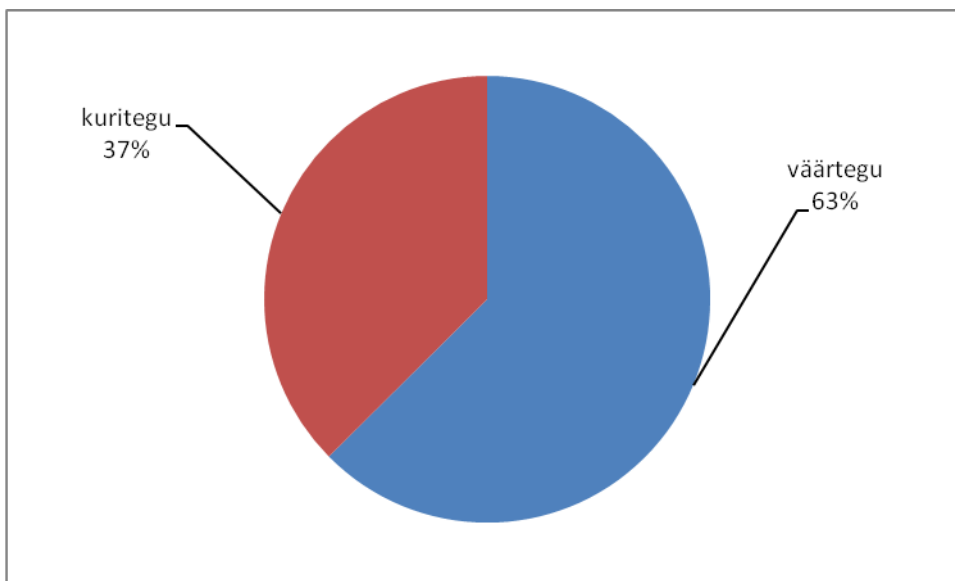
Uurimustöö empiiriline materjal koguti kasutades kvalitatiivset uurimismeetodit, viies läbi intervjuud. Uurimistöö teostamise meetodiks oli saadud materjali kvalitatiivne analüüs.

Uuringu sihtrühmaks olid Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas (Kadriorg, Vanalinn, Tallinn-Väike, Pelgulinn, Kopli ja Kalamaja) elavad kodutud. Arvestades nende elulaadi ning päevakava, mille tõttu on nende kättesaamine raskendatud käidi erinevates mahajäetud majades ning probleemsemates kohtades ajavahemikul 01.02.2015-22.03.2015. Kuna kodutute seas on ka kirjaoskamatuid ja keele barjääriga isikuid valiti intervjuerimiseks suuline küsitlemine, et koguda võimalikult palju informatsiooni. Kokku küsitleti 21 kodutut viies erinevas Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas. Uuringu teiseks sihtrühmaks ekperdid: Inge Ojala, kes on tegelenud kodututega Tallinnas ning kodutute lastega juba aastast 2000. Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse Akadeemia üksuse juht Meelika Limberg, kes tegeleb igapäevaselt kodutute isikutega ning sotsiaalmajutusüksustega. Neljadaks viidi läbi intervjuu ka PPA Põhja prefektuuri Kainestusmajateenistuse teenistuse vanema Aivar Krupp'iga.

2.2 Andmebaasist saadud informatsiooni analüüs

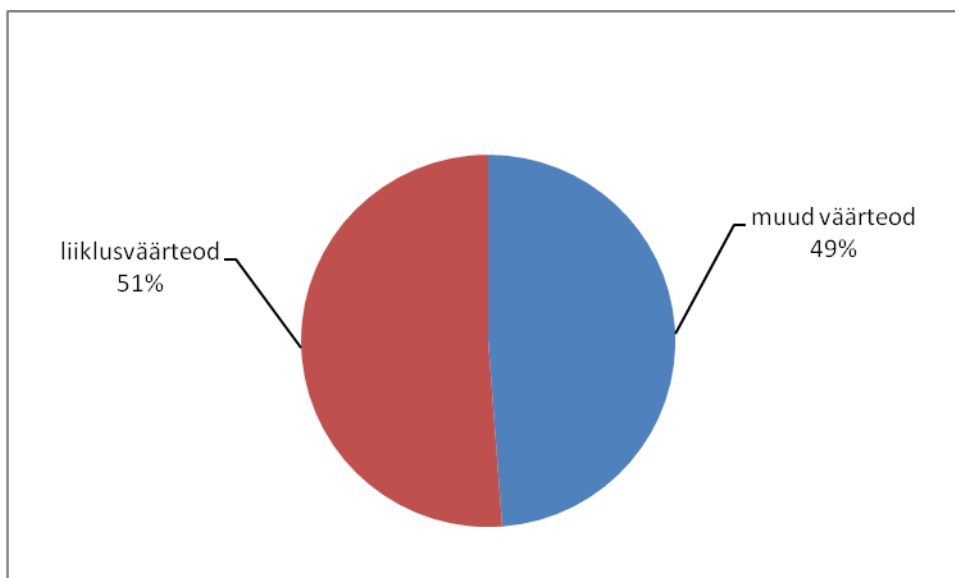
Uurimustöö empiiriline materjal koguti kasutades kvantitatiivset uurimismeetodit. Analüüsiks vajalikud arvandmed kodutute isikute süütegude toimepanemise kohta on kokku kogutud PPA-s kasutusel oleva analüüsi- ja andmelao infosüsteemi (ALIS) abil. Kvantitatiivses uurimismeetodis kasutab ja analüüsib autor politsei kasutuses olevast infosüsteemist saadud informatsiooni. Kokku analüüsiti 58 tänavakodutu süütegusid Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas, keda autor on kaardistamise käigus kontrollinud.

Töö mahust ja eesmärgist tulenevalt analüüsiti ainult Kesklinna politseijaoskonna territooriumil paiknevate kodutute süütegusid. Autor analüüsis 58 kodutu süütegusid, kes elavad piirkonnas kaardistatud mahajäetud majades. Statistika süütegude kohta alates aastast 2002-2015 on saadud PPA ekspertanalüütiku poolt vastavalt taotlusele uurimistöö läbiviimiseks nr. 1.1-14/20-1 20.02.2015. Rikkumisi ei seostatud uurimuses kodutute nimega ning andmeid kasutati umbisikuliselt.

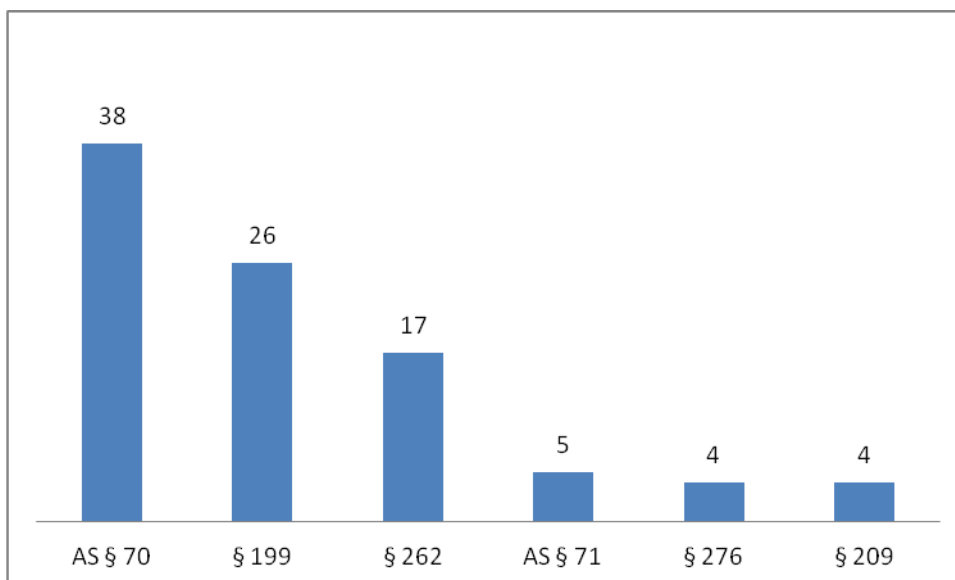
Joonis 1. Kodutute isikute poolt toime pandud süüteod 2002.-2014. aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud)

Kesklinna politseijaoskonna teeniduspiirkonnas 58 kodutu poolt on kokku pandud toime 334 süütegu, millest 209 on väärtegu ning 125 kuritegu. Isikute poolt toimepandud 209-st väärtetest 107 on liikluseaduse rikkumised.

Joonis 2. Kodutute poolt toime pandud väärted 2002.-2014. aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud)

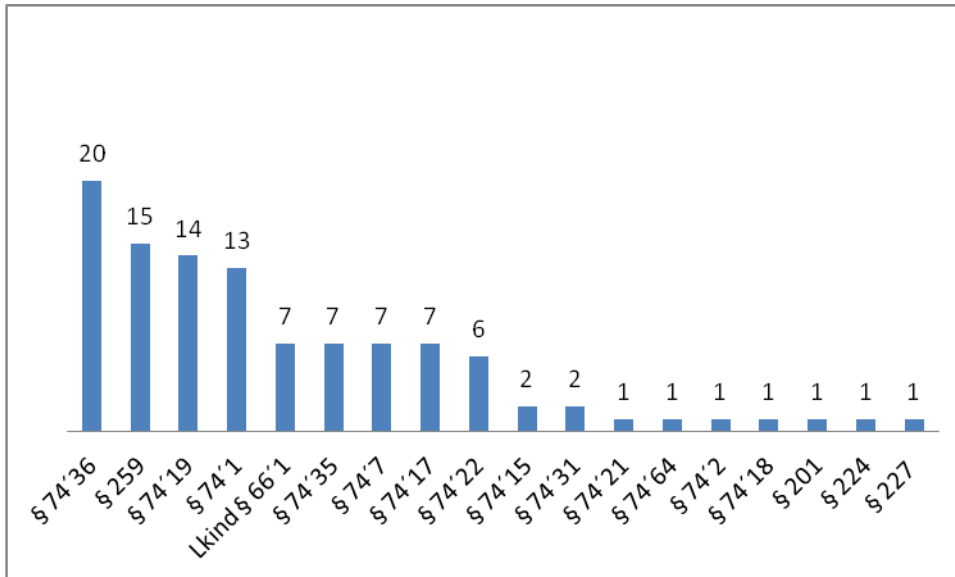
Kokku on toime pandud 209 väärtegu, millest 107 on liiklusseaduse rikkumised ning 102 muud väärteto koosseisule vastavat rikkumist. Kõikidel järgnevatel joonistel, mille §-de ees on puudu seaduse lühend on autor mõelnud Karistusseadustikku.

Joonis 3. Kodutute poolt toime pandud muud väärted 2002.-2014. aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud)

Muid väärtetusid on kokku toime pandud 102, millest alkohoolse joogi tarbimise eest avalikus kohas või avalikku kohta joobnud olekus ilmumisi on 38, vargusi 26, avaliku

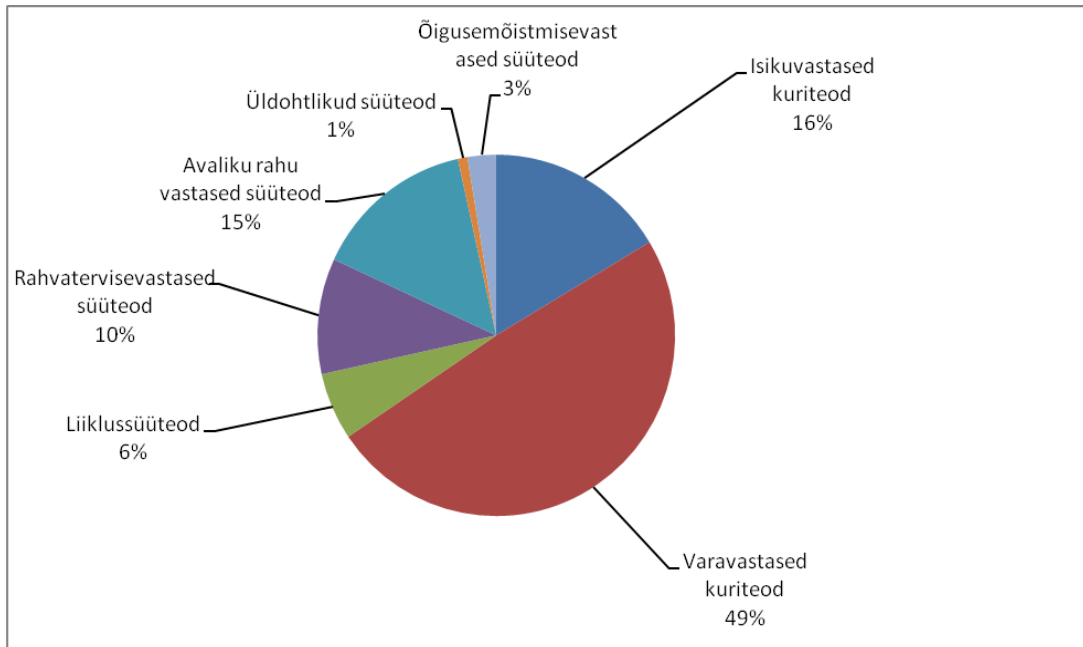
korra rikkumisi 17, alkohoolse joogi tarbimisi alaealise poolt 5, võimuesindaja seadulike korralduse eriramisi 4 ning kelmusi 4.

Joonis 4. Kodutute poolt toime pandud liiklusväärted 2002.-2014. aatatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud)

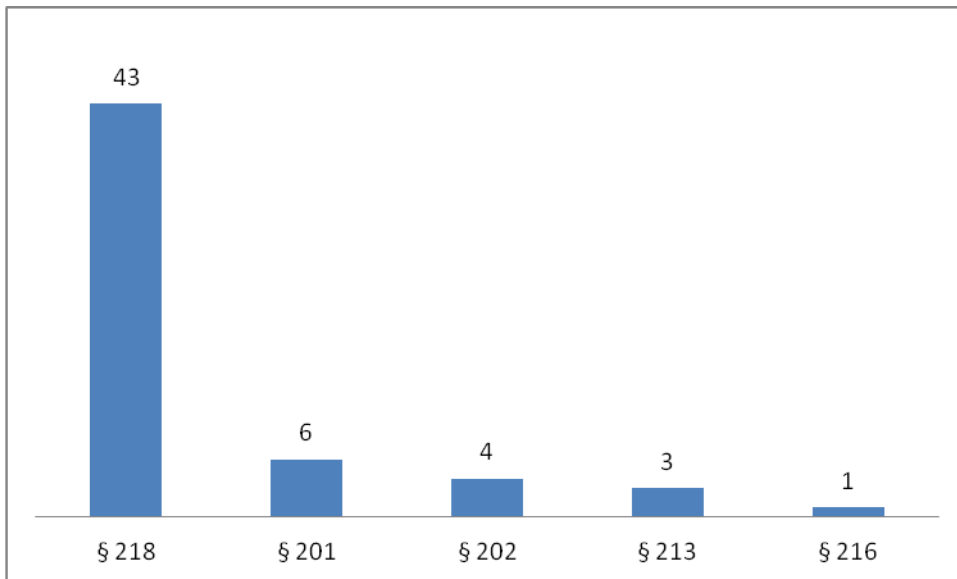
Antud joonisel on autor mõelnud § ees puuduvate lühendite all Liiklusseadust. Liiklusrikkumisi on kodutute isikute poolt kokku toime pandud 107. Kuna analüüs on tehtud alates 2002. aastast kui kehtis vana liiklusseadus on nendest 20 liiklusnõuete rikkumine jalakäija või muu isiku poolt. Uue liiklusseaduse vastuvõtmise ajal on jalakäija, tasakaaluliikuri juhi, jalgratturi, pisimopeedijuhi, loomveoki juhi, või sõitja poolt liiklusnõuete muid rikkumisi toime pandud 15. Mootorsõiduki- või trammijuhi poolt lubatud alkoholi piirimäära ületamisi on toime pandud 14, mootorsõiduki- või trammijuhi juhtimisi juhtimisõiguseta isiku poolt 13. Liikluskindlustuseta juhtis mootorsõidukit 7 isikut. Mootorsõiduki- või trammijuhi poolt liiklusnõuete muid rikkumisi oli 7, tehnõulevaatust mitte läbinud sõidukit juhtis samuti 7, mootorsõiduki- või trammijuhi poolt varalist kahju või tervisekahjustusi tekitas 7 isikut, mootorsõidukijuhi poolt lubatud sõidukiiruse ületamisi oli 6, mootorsõiduki- või trammijuhi poolt ristmikule või reguleeritud ülekäigurajale sõitmisifoori keelava tule ajal oli 2, liiklusõnnetusest mitteteatamisi oli samuti 2, liiklusõnnetuses osalenud juhi poolt pärast liiklusõnnetust alkoholi tarvitamisi 1, turvavarustuse kasutamise nõuete rikkumisi 1, mootorsõiduki või trammi juhtimise õiguseta isiku mootorsõidukit või trammi juhtima lubamisi 1, joobeseisundis isiku mootorsõidukit juhtima lubamisi või talle juhtimise üleandmisi 1. Uue

liiklusseaduse kehtimise ajal juhtis mootorsõidukit, maastikusõidukit või trammi ilma juhtimisõigusega 1 isik, mootorsõidukit, maastikusõidukit või trammi juhtis lubatud alkoholi piirmäära ületamisega 1 ning mootorsõidukijuhi poolt lubatud sõidukiirust ületas 1 kodutu.

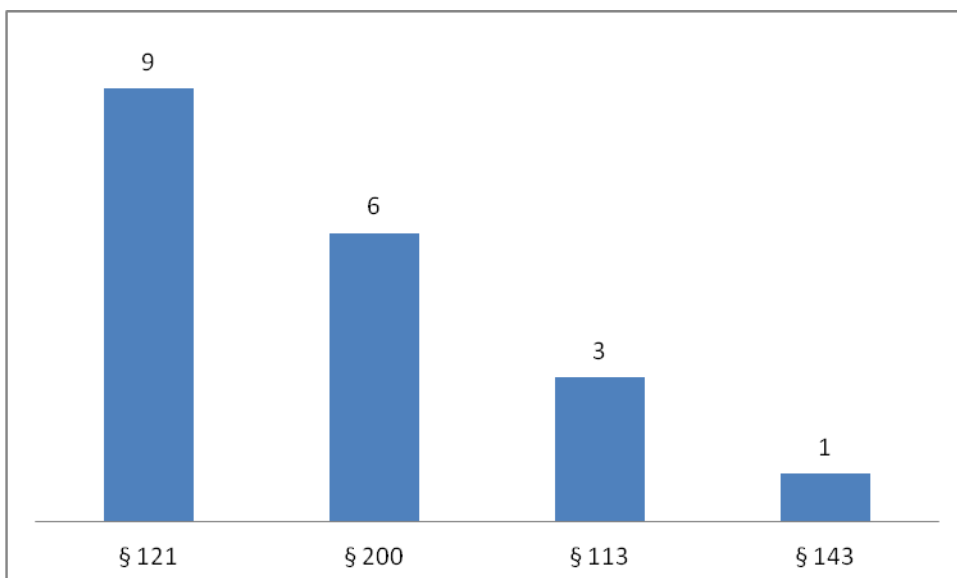
Joonis 5. Kodutute poolt toime pandud kuriteod 2002.-2014. aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud)

Kodutute poolt on kokku toime pandud 125 kuritegu. Nendest varavastaseid süütegusid on 57, isikuvastaseid 19, rahvatervisevastaseid 12, avaliku rahu vastaseid 17, õigusemõistmisevastaseid 3, üldohtlikke süütegusid 1 ning liiklussüütegusid 7. Kodutud panevad põhiliselt toime pisirikumisi.

Joonis 6. Kodutute poolt toime pandud varavastased süüteod 2002.-2014.aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud)

Varavastaseid süütegeusid on toime pandud kokku 57 (75 %), millest varavastaseid süütegeusid väheväärtusliku asja ja varalise õiguse vastu on 43, omastamisi 6, süüteo toimepanemise tulemusena saadud vara omandamisi, hoidmisi ja turustamisi 4, arvutikelmusi 3 ning elektrienergia, maagaasi ja soojusenergia ebaseaduslikku kasutamist 1.

Joonis 7. Kodutute poolt toime pandud isikuvastased süüteod 2002.-2014. aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud)

Isikuvastaseid süütegusid on toime pandud kokku 19, millest kehalisi väärkohtlemisi on 9, tapmisi 3, röövimisi 6 ning suhuuhtele või muule sugulise iseloomuga teole sundimisi on 1.

Rahvatervisevastaseid süütegusid on kokku toime pandud 12, millest narkootilise- ja psühhotroopse aine suures koguses ebaseaduslike käitlemisi on 9 ning narkootilise- ja psühhotroopse aine edasiandmisi nooremale kui kaheksateistaastasele isikule on 3.

Avaliku rahu vastaseid süütegusid on toime pandud kokku 17, millest omavolilisi sissetunge ja lahkumisinõude täitmata jätmisi on 10, võimuesindaja solvamisi 3, omavoli 1, tähtsa isikliku dokumendi kuritarvitamisi 1, avaliku korra rasket rikkumist 1 ja valeandmete esitamist 1.

Õigusemõistmisevastaseid süütegusid on kokku toime pandud 3, nendest karistuse kandmisest kõrvalehoidumisi 2 ja õigusemõistmise mõjutamist raske tervisekahjustuse tekitamisega 1.

Üldohtlike süütegusid on toime pandud 1, milleks on tulirelva helisummuti, laser- ja öösihiku ebaseaduslik käitlemine.

Liiklussüütegusid on kokku toime pandud 7, milleks on mootorsõiduki, maastikusõiduki või trammi juhtimine joobeseisundis.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kuigi paljude jaoks ei tundu kodutute probleem suur, panevad nad siiski toime palju süütegusid, millest paljudel isikuvastastel kuritegudel on väga rasked tagajärjed. Autor on statistika välja toonud just seetõttu, et näidata, et ka nemad panevad toime erinevaid süütegusid ning on üks osa ühiskonnast. Siinkohal ei kajastu nende rikkumistes avalikus kohas alkoholi joobes viibimisi, kuna kodutuid ei vormistata vaid politsei toimetab nad kainestusmajja.

2.3 Vaatlus

Vaatlus on tähelepanekute tegemise füüsilise meeletaju abil ning see on üks tähtsamaid uurimismeetodeid empiirilistes teadustöodes. Vaatluse käigus jälgitakse vahetult uurimisobjekte ning kogutakse informatsiooni visuaalse vaatluse teel. Vaatlust kasutatakse kas iseseisvalt või kombineeritult intervjuudega või teiste uurimismeetoditega. Vaatlus aitab välja tuua ühiskonnaelu erinevaid külgi, vahetu keskkonna, tegevuste või meelelise kogemuse kaudu. Vaatlusel on olemas mitu vormi, esimeses osaleb uurija ise vaatluses

ning seda nimetatakse osalusvaatluseks ning teine vaatlus on selline, kus uurija ise ei sekku ning seda nimetatakse mitteosalevaks vaatluseks. (Vihalemm, 2014)

Vaatluse käigus oli võimalik autoril koguda uurimisobjekti kohta vajalikku informatsiooni. Vaatluse käigus autor selgitas ja kontrollis oma igapäeva tööd tehes Keslinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas asuvaid mahajäetud maju. Samuti arvestades autori töökogemust ning igapäevast tööd patrullis kogus autor vaatluse teel informatsiooni sagedasematest kohtades, kus kodutud päevasel ajal viibivad, kokku saavad ning probleeme põhjustavad.

Keslinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnad jagunevad viieks piirkonnaks. Neist kolm asuvad Keskklinnas: Kadrioru-, Tallinn-Väike- ning Vanalinna teeniduspiirkond. Teised kaks asuvad Põhja-Tallinnas: Pelgulinn-Kalamaja ning Pelgurand-Kopli. Neid viite nimetatakse patrullpiirkondadeks. Autor toob oma töös välja kõikide viie piirkonna probleemsed kohad ning mahajäetud majad, kus on probleeme kodutute isikutega.

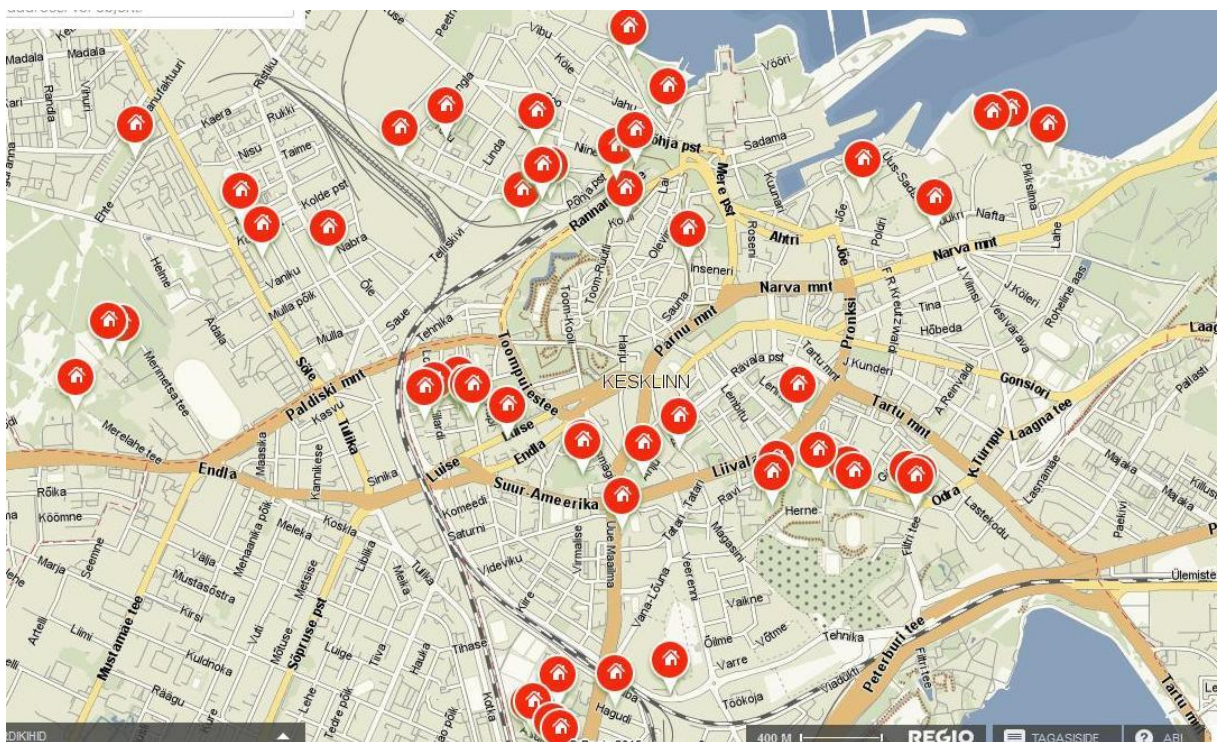

Joonis 8. Keslinna politseijaoskonna teeninduspiirkonna mahajäetud majad, kaardistatud ajavahemikul 01.09.2014- 01.12.2014 (autori koostatud, koostatud delfi interneti leheküljelt võetud Eesti kaardile) (Regio, 2015)

Majade kontrollimise tulemusel oli võimalik kindlaks teha, kas maju kasutatakse elamiseks või mitte. Kontrollimise tulemusele vaatles autor kokku 90 mahajäetud maja. Antud joonisel 8 on ära toodud kõik Keslinna politseijaoskonna teeniduspiirkonnas olevad

mahajäetud majad. Kontrollimise hetkel ei olnud neis kõigis sees elamas kodutuid, kuid enamikesse oli võimalik sisse saada ilma pingutusi tegemata. Visuaalsel vaatlusel on neid väga palju, mõned nendest majadest on põlenud, lagunemisohtlikud ja paljudesse kantakse prügi. (vt Lisa 27).

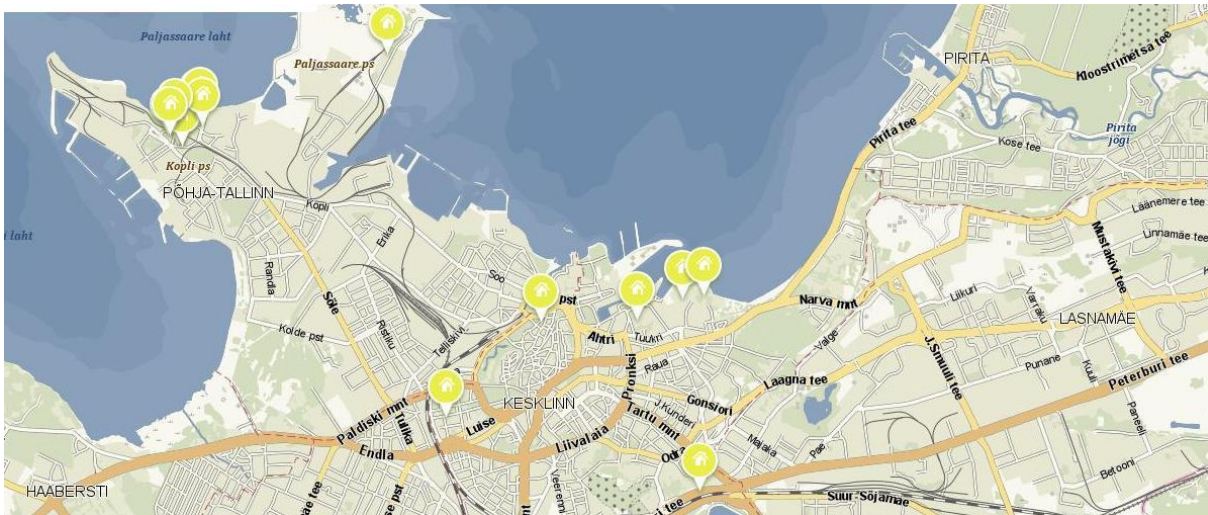
Kontrollimisel hetkel olid juba öökülmad ning paljud kodututest lähevad talveks öömajadesse ja sotsiaalmajutusasutustesse. Soojemate ilmade saabudes olukord muutub. Kodutud on tänavatel ja mahajäetud majades tagasi. Kodutute loendamisel on väga raske statistikat teha, kuna nad on pidevas liikumises. Väga vähe on neid, kes peatuvad aastaringselt samas kohas. Kõik hetkel loetletud mahajäetud majad on suur oht linnale, kuna kodutud võivad need taas hõivata ning hakata probleeme tekitama. Välja võib tuua erinevaid probleeme, mida nad põhjustada võivad: tulekahjud, risustamine ja prügi tekitamine, akende ja uste lõhkumine, hoonetesse sissetungimised.

Joonis 9. Kaardistatud Keskklinna piirkonna mahajäetud majad ajavahemikul 01.09.2014-01.12.2014 (autori koostatud, koostatud delfi interneti leheküljelt võetud Eesti kaardile) (Regio, 2015)

Joonisel 9 on autor ära toonud Keskklinna piirkonna mahajäetud majad. Nagu kaardi pealt on näha, asuvad paljud neist linna tähtsaima piirkonna vanalinna vahetus läheduses, kus asuvad paljud riikliku tähtsusega objektid ning viibib igapäevaselt palju turiste. Juhtides

tähelepanu eelnevalt mainitud „Katkiste akende teooriale“ võib Kesklinna piirkonnas kohata ka palju mahajäetud maju, mille aknad on esimeselt korrustelt pappidega kinni löödud või hoopiski lõhutud. „Katkiste akende teooriast“ lähtudes võib öelda, et nähes grafititega täis soditud või lõhutud akendega maju neile soodsas piirkonnas- Kesklinna vahetus läheduses arvab kodutu, et keegi ei hoolitse selle maja eest ning kedagi ei huvita nagunii ning asub sellesse majja elama.

Joonis 10. Kaardistatud mahajäetud majad, kus kodutud aastaringelt sees elavad (autori koostatud, koostatud delfi interneti leheküljelt võetud Eesti kaardile) (Regio, 2015)

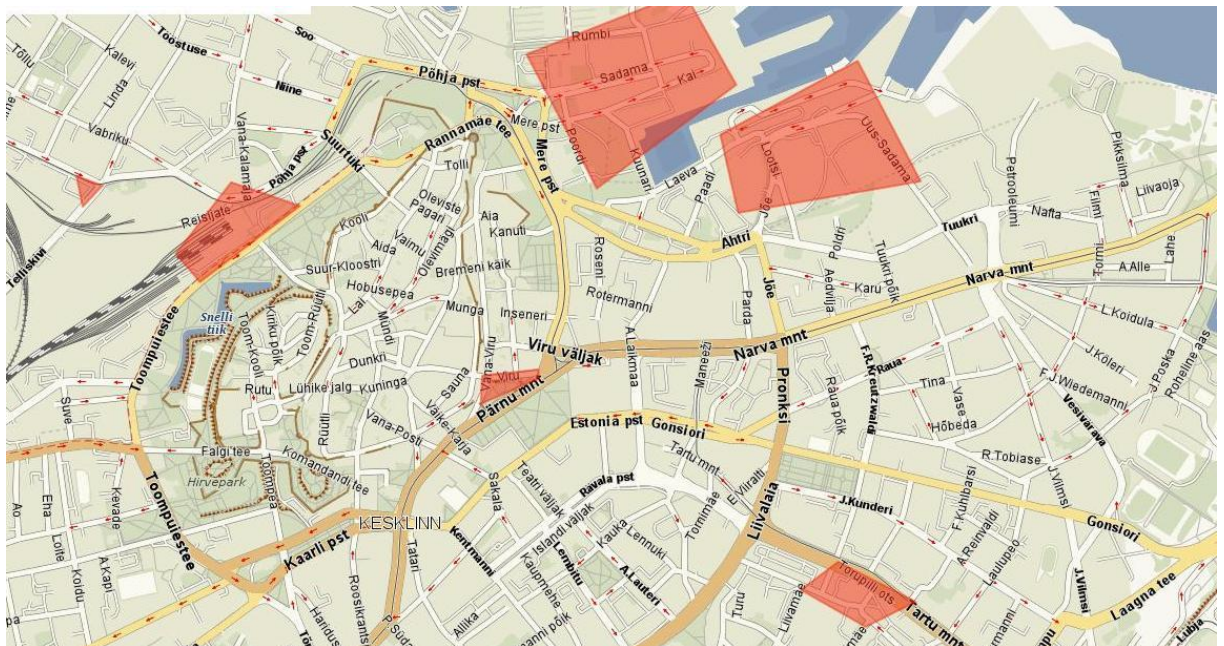
Autor regulaarse kontrollimise tulemusel on vaatluse käigus välja selgitanud, et Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas on vähemalt 18 mahajäetud maja, kus aastaringelt elavad sees kodutud. Tuues välja Kopli piirkonnas asuvad mahajäetud majad, on nendeks aadressideks Paljassaare tee 85, Treiali 3,4, 2.Liin1,7. Maja, 1. Liin 3,5,6. Maja, 3.Liin 7,10. Maja, Sepa 27, 5.Liin 11.Maja. Kesklinna piirkonnas asuvad majad aadressil Wismari 39, Lootsi 8, Petrooliumi 10 kompleks. Vanalinnas elab üks kodutu laboratooriumi tänaval ning Tartu mnt ääres ja Järvevana tee vahelisel alal elavad kodutud telgis.

Kopli piirkonnas on probleem väga suur Liinidega, kuna neid maju pannakse väga tihti põlema. Autor võib näiteks tuua, kuidas ajavahemikul 20.03.2015-25.03.2015 põles 2.Liini 7.Maja vähemalt 5 korda.

Lähtudes kodutute päevakavast, mis näeb ette varahommikul „ringile minemise“ võib autor välja tuua päris mitmeid kohti, kus neid kohata võib. Nende päev algab sellest, et minnakse otsima taarat ning metalli, et saada raha. Selle eest ostetakse erinevaid asju,

näiteks võib tuua suuloputusvedelikku või midagi süüa. Paljud kodutud kasutavad hommikul vara ühistranspordi liikuma hakkamisel võimalust soojas bussis sõita ning öö jooksul magamata tunnid täis magada. See on suureks probleemiks bussijuhtidele, kes on tihti hädas määrdunud ja haisvate isikutega, kes vahel ka bussides urineerivad. Samuti põhjustab see ebamugavust linnakodanikele, kes ühistransporti kasutavad.

Kuna enamus taarakogumispunkte avatakse kell 10.00, võime enne seda kellaega näha kodutuid ja asotsiaale seal ootamas.

Joonis 11. Kaardistatud probleemsed kohad, kus kodutud tihti päevasel ajal viibivad (autori koostatud, koostatud delfi interneti leheküljelt võetud Eesti kaardile) (Regio, 2015)

Joonisel 11 on autor ära toonud, lähtudes intervjuude tulemustest, kus kodutute käest küsitud, kus on kogunemiskohad ning milline on nende päevakava ning lähtudes autori enda töökogemustest, probleemsemad piirkonnad, kus kodutud tihti päevasel ajal probleeme põhjustavad ja viibivad. Üheks populaarsemaks kohaks lähtudes intervjuudest kodututega on Balti jaam ning Keskuru piirkond. Seal saavad kodutud kokku. Probleemsete piirkondadena toob autor välja A- ja D- terminalid, kus kodutud raha käivad kerjamas. Samuti on probleemseks kohaks Viru keskus, kus kodutud veedavad oma päeva ning tihti on näha neid selle ümbruses pinkidel magamas. Politsei viib tihti kodutuid kainenema Viru väljak 4/6 asuvast bussiterminalist pinkide pealt ning kõikjalt Viru keskuse ümbrusest. Kodutud teavad, et inimesed helistavad politseisse, kui nad avalikus kohas magavad. Samuti viibivad kodutud Viru keskuse ümbruses asuvates invaliftides.

Tavaliselt on neid seal palju ja nad magavad ning roojavad sinna, mis tekitab jalakäijate tunnelitesse ebameeldiva lõhna. Kopli piirkonnas võib kodutuid kohata päevasel ajal veel supiköökide juures Sepa tänav 4 ning Telliskivi 61 kaupluse Rimi ümbruses. Tavapäraselt kohtab hommikul kella 10.00 paiku kodutuid erinevate taaravastuvõtupunktide vahetus läheduses. Probleemsemates kohtades oleks võimalik kasutada eelnevalt autori poolt välja toodud probleemile suunatud politseitegevust.

2.4 Intervjuude analüüs

Kõik intervjuud viidi läbi ajavahemikus 01.02.2015 – 22.03.2015. Töö autor taotles uuritavatelt isikutelt luba nende läbiviimiseks. Intervjueeritavate isikute andmeid kodutute isikute puhul ja nende poolt antud vastuseid ei seostatud uurimuses nende nimega ning andmeid kasutati umbisikuliselt.

Intervjuu küsimustik, mille käigus oli võimalik koguda informatsiooni kvalitatiivsel meetodil, koosnes kodutute puhul 13 küsimusest ning I.Ojala-Pihlaja puhul 9 küsimusest, M.Limberg'i puhul 11 ning A.Krupp'i puhul 12 küsimusest. Sellele lisandusid ka täpsustavad alaküsimused. Kõikide küsimuste puhul oodati avatud vastuseid. Kõik intervjuud kestsid keskmiselt 30-90 minutit. Uuritava nõusolekul kasutati vestluse salvestamiseks diktofoni.

Kodutute küsitlemise eesmärgiks oli välja selgitada, milline on nende päevakava, millised on probleemsed kohad, kus nad viibivad, kas nad ise on teadlikud probleemidest, mida nad põhjustavad ning kas nad on valmis midagi ise ära tegema, et probleeme vähendada. Samuti kindlaks teha, kas kodutud kasutavad riigi poolt pakutavaid võimalusi.

Kodutute isikute intervjuude läbiviimine oli vabatahtlik ning kedagi ei sunnitud vastama, kes vastata ei soovinud, siis autor arvestas sellega. Intervjuud viis autor läbi esindades nii Politsei- ja piirivalveametit kui ka Sisekaitseakadeemiat. Kuna autor ning kodutud on varasemalt tööülesandeid täites kokku puutunud, ei olnud autoril kellegiga probleeme vabalt ja sõbralikult suhelda ning mõnel intervjuul oli autoril seljas erariided ning mõnel politseivorm, kuid see ei mõjutanud intervjuude tulemust. Kodutuid küsitleti nii tänavatel, kui mahajäetud majades, vastavalt sellele, kus nad parasjagu viibisid. Mõned kodutud otsisid ise autori ülesse, et saaks autoriga vestelda.

Inge Ojalaga läbiviidud intervjuu eesmärgiks oli teada saada kuidas tema näeb asotsiaalide ja kodututega kaasnevaid probleeme. Samuti kindlaks teha, kas riigi poolt pakutav avalik teenus on kodututele piisav ning kuidas lahendada kodututega kaasnevaid probleeme.

PPA Põhja prefektuuri kainenusteamajateenistuse teenistuse vanema Aivar Krupp'i intervjuu eesmärgiks oli teada saada, kuidas tema näeb asotsiaalide ja kodutute kaasnevaid probleeme ning kuidas oleks võimalik probleeme vähendada. Samuti teada saada, kui palju ilma kindla elukohata isikuid toimetatakse kainenema ühe aasta jooksul ning kas on mõeldav, et politseiressursi kokkuhoidmiseks tegeleks kainenemisele toimetamisega munitsipaalpolitsei.

Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse Akadeemia üksuse juhi Meelika Limberg'i intervjuu eesmärgiks oli teada saada, milliseid teenuseid pakub kohalik omavalitsus kodututele ja asotsiaalidele ning kas need on piisavad. Samuti, kas oleks vajalik tegeleda kodututega individuaalsemalt ning kas politsei peaks tegelema nende isikute igapäevase kainenema toimetamisega.

Töö mahust ja eesmärgist tulenevalt käsitleti ainult Kesklinna politseijaoskonna territooriumil paiknevate kodutute isikute intervjuerimist, kuna tegemist on Kesklinna piirkonnaga, kus asub palju riikliku tähtsusega objekte, lõbustusasutusi ning külastab palju turiste. Uurimistöö tulemusi on võimalik üldistada, kuna hetkel on tegemist talveperioodiga ning paljusid alaliselt mahajäetud majades elavaid kodutuid ei ole külmade ilmade tõttu nende suvistes elamispaikades ning seetõttu ei ole küsitletud kõiki kodutuid, kes tänaval elavad.

Valimi piiratud suuruse tõttu ei eristata uurimistulemuste analüüsimisel eesti ja vene keelt kõnelevate intervjueritavate vastuseid, samuti ei analüüsita eraldi naiste ja meeste ning erineva vanusega isikute vastuseid.

Kokku intervjueriti 21 kodutut isikut, kes realselt igapäevaselt elavad tänaval. Intervjuueerimiseks kontrolliti mahajäetud maju, ning probleemsemaid kohti, kus kodutud viibivad ajavahemikul 01.02.2015- 22.03.2015.

Küsimuse peale, kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale, oli valdava enamuse vastuseks töökoha- või elukoha kaotus.

„Tänaval olen elanud 8-aastat. Põhjus oli selle, et läksin naisest lahku ja ta suri ja korter läks.“ (Lisa 19)

21-st kodutust 7 (34%) vastas sellele küsimusele samamoodi. Erinevad sotsiaalsed probleemid viivad elu allamäge. Erinevaid kodutuid oli palju. Mõned olid tänaval elanud 15-20 aastat ning teised vaid paar nädalat. Teiseks küsimuseks oli milline on nende päevakava, et teada saada, kus kodutus päevasel ajal viibivad. Enamus vastasid, et lähevad „ringile“, mis tähendab, et isikud lähevad taarat korjama. Mõned üksikud tegelevad ka raha kerjamisega. **21-st vastanud kodutust on 15 (70%) üritanud midagi ette võtta selleks, et leida elu - või töökoht, kuid enamus on juba väga pikalt sotsiaalkorteri järjekorras ning on kaotanud lootuse.** Intervjuu käigus, millised on probleemid, mis kaasnevad tänaval elamisega toodi välja joores avalikus kohas magamise, peksmised narkomaanide poolt, sagedased vargused. Samuti toodi välja probleemid nagu pesemisvõimaluste puudumine, ebastabiilne elu, mugavuste puudumine. Paljud vastanutest pakkusid välja, et kodututel võiks olla päevakeskused, kus saaks ka päeval toimetada, mitte ei peaks hommikul kell 09.00 tänavale tuigerdama minema. Samuti pakuti lahenduseks, et iseendaga tuleb tegeleda ning tahtejõud kokku võtta. Samuti toodi välja sotsiaalmajutusasutuste kitsad olud ning vähesus. Paljud väitsid ka, et on öömajadest saanud täid, kirbud või sügelised ning ei soovi seetõttu seal ööbida.

„Igasuguseid, käed on kõik katki ja paistes, jalad kukkusin katki, siiani veritsevad, millega sa ravitsed.. Magasini tänavale läksin, mulle öeldi sealt, et sul on omal perearst olemas. Aga kust mina tean, kes mu perearst on ja mul pole kunagi perearsti olnud. Suur-Sõjamäel lasin juba dokumendi ära teha. Ega see perearst ei aita ju, mis ta teha saab.“ (Lisa 17)

Sellist vastust kuulis autor palju. See näitab, et kodutud elavad justkui eraldi ühiskonnas. Nad ei ole teadlikud, kust on võimalik abi saada ja nad ise ei ole suutelised uurima. Kahjuks ei olnud paljud kodutud teadlikud nendele riigi poolt suunatud avalikest teenustest, enamik vastasid, et riik ei paku neile mingisugust abi, pigem kiriku koguduse poolt tuleb abi palju rohkem. Küsides, millised on kindlad kogunemiskohad või kas neid üldse on vastati Balti jaam ning Keskturu piirkond, mis on põhilised kohad, kus kokku saadi. Paljud mahajäetud majades elavad kodutud ütlesid, et nad ei suhtelgi kellegiga ning ei kogune kuskil. Küsimusele, kas kodutud vajavad psühholoogilist tuge vastasid enamus, et psühholoogilist abi ega tuge nad ei vaja, vaid pigem vajavad väikest korterit või tuba,

kus saaks elada. Oli ka neid, kes kindlasti psühholoogilist abi soovisid. Umbes 70 % vastanutest arvas, et tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et enam ei soovikski elutingimusi parandada.

„Kindlasti proovin tänavalt ära saada, see ei ole normaalne. Nii kui ma elamistingimused paremaks saan teha, siis kohe tahan tänavalt ära saada. Normaalne oleks olla ikka mingi normaalses voodis ärgata, mitte otsida kivi ja sinna papp alla panna, et soojem oleks ja õues magada. Papp hoiab vähemalt natuke sooja. Ei taha kuhugi majja ka sisse murda, mahajäetud majja.“ (Lisa 17)

Enamik vastanutest soovis tulevikus tänavalt ära saada, leida elu- ja töökoht. Umbes 30% vastanutest vastas, et jätkab samas vaimus tänaval pudeleid korjates ning mõni soovis isegi enda surma, et elust tänaval pääseda.

Viies läbi intervjuu Inge Ojala-Pihlaja'ga selgus, et Päästearmee tegeleb kodututega süvitsi ning nõustab ja pakub neile erinevaid võimalusi: süüa, pesta, psühholoogilist abi. I.Ojala-Pihlaja arvates on kodutuse probleem saanud alguse lapsepõlvest või sellest, et paljud neist on ka lastekodukavandikud. Lahenduseks pakkus tema omalt poolt välja, et kodutud võiks koondada kuskile maale, kus saaks tööd teha ning kus keegi tegeleks nendega. I.Ojala-Pihlaja tõi välja ka asjaolu, et pealinnas on kindlasti rohkem kodutuid, kui väikelinnades. Küsides, millised on probleemid, mida kodutud põhjustavad tõi ta välja ühistranspordis ebameeldivate lõhnade eritamise, tänaval alkoholijoobes magamise. Lahenduseks pakkus I.Ojala-Pihlaja veel välja selle, et sotsiaaltöötajad koostöös kohalike omavalitsuste võiks isikutega tegeleda süvitsi ning küsimusele, kas meil võiks olla tänavasotsiaaltöötaja oli ta sellega nõus.

“ Ja valmis olla ka selleks, et sulle võidakse ka peale tööaega helistada, no ma ei tea, seda peaks siis kompenseerima võibolla kuidagi või peaks see siis nagu palganumbris näha olema, sest tavaliselt on nii, et mis neil on, sotsiaaltöötajal on ma saan aru palju tööd, aga ta ütleb ka, et kell viis on mu tööpäev läbi ja palk on nii väike, ja mis te tahate, et ma öö otsa telefoni otsas istun. Ja mida politseinik teha saab, selles mõttes, et ega ta ei saa ju neid hakata, tegelikult politsei ei saa teha sotsiaaltööd.“ (Lisa 5)

I.Ojala-Pihlaja tõi ka välja asjaolu, et politsei ei peaks tegema sotsiaaltööd.

„Nad ei ava ju ennast ja nad peavad kõigepealt kohanema ja harjuma üldse selle inimesega, kes tahab temaga tegeleda, et ma arvan, et seda individuaalsust ei ole.“ (Lisa 5)

Viies läbi intervjuu Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse (edaspidi TSK) juhi Meelika Limberg'iga selgus, et 2011.aastal viidi läbi uuring, kui palju on ilma kindla elukohata isikuid. Uuringust selgus, et ilma kindla elukohata isikuid on 1225, kellest tänavakodutuid on 253. Samuti tõi TSK juht välja asjaolu, et tänavakodutuid on nende pideva liikumise tõttu väga raske loendada. Küsimusele milliseid lahendusi probleemidele näeb tema vastas ta, et kindlasti peaks kodututele tegema juurde päevakeskusi, näiteks Koplisse ja Mustamäele, kus nad saaksid päevasel ajal olla, kuna Suur-Sõjamäel olevast üksi ei piisa. Samuti pakkus ta välja, et võiks olla üks vaheetapp, kus kodutu isik saab väikese korteri või toa, kus on soodne elada, kuid kus ta saab vajadusel üksi elada. M.Limberg tõi välja ka asjaolu, et Lasnamäele ehitatud munitsipaalkorterid on väga suured ja kulukad ning üksikud inimesed ei jõua seal elades kulusid kinni maksta. Küsimuse peale, kas kodututele lähenetakse piisavalt individuaalselt vastas ta jaatavalt. Selgitades, et kui kodutu satub sotsiaalmajutusasutusse, siis hakkab temaga tegelema koheselt ka sotsiaaltöötaja. Küsimuse peale, kas kainenestumajas võiks olla sotsiaaltöötaja vastas M.Limberg, et ta ei näe selleks vajadust, kuna kainenestumaja kolmandal korrusel on olemas sotsiaalassistent ning kainenestumaja ja öömaja teevad omavahel väga tõhusat koostööd. TSK juhi sõnul on politsei poolt ilma kindla elukohata isikute igapäevane kainenestumajja toimetamine tõesti politsei ressursi raiskamine ning samuti võiks sellega tegeleda munitsipaalpolitsei, kui selleks leitakse võimalused.

„Mina arvan, et see on hea mõte, et ma arvan, et politsei neid transpordib, et see on ressursi raiskamine ja politsei ei peaks seda tegema. Politseil on minu teada muud funktsioonid, et ta ei ole nagu, ei peaks transpordi teenust pakkuma.“ (Lisa 8)

Ta tõi välja asjaolu, et politsei ei peaks kodutuga edasi tagasi mööda linna ringi sõitma, et leida talle koht, kus ta viibida saaks, kuna keegi teine võib selle hetkel just hädas olla tõsisemate probleemide ees, kuhu politseid oleks rohkem vaja.

„Politseiga seoses ongi just tihtipeale see, et politseinikel ei ole kodutut kuskile viia ja tiirutavad linnapeal ringi ja nagu ma enne ütlesin, et võib-olla mul endal oleks politsei abi rohkem vaja. Aga me püüame ikka öömajadesse kõik politsei poolt ja kiirabi poolt toodud koduta inimesed vastu võtta. Nii palju, kui kohti meil on.“ (Lisa 8)

Viies läbi intervjuu PPA Põhja prefektuuri Kainestusmajateenistuse teenistuse vanema Aivar Krupp'iga selgus, et kainestusmajja toodi 2013. aastal 5808 isikut ning nendes 2058 olid ilma kindla elukohata isikud ehk kodutud, mis moodustab üldarvust 35,4 %. 2014.aastal toimetati kainestusmajja 5227 isikut, kellest kodutuid oli 1495, mis moodustab 28,6 % üldarvust. A.Krupp pakkus välja, et kainestusmajjas võiks isikute vabastamisel olla nendega tegelemas sotsiaaltöötaja, kasvõi osalise tööajaga, kuna see päästaks nii mõnegi inimese tänavalt.

„Probleemid siis politsei jaoks on, et politsei raiskab oma ressursi, aega, vahendeid, et selle asotsiaalide ja kodututega peaks rohkem kohalik omavalitsus tegelema mitte politsei.“ (Lisa 7)

Küsites, kas politseiressursi kokkoidmise mõttes võiks kainestusmajja isikuid toimetada munitsipaalpolitsei vastas A.Krupp, et kui tänane õigusruum lubaks võiks munitsipaalpolitsei, kui korrakaitseorgan üldse kainestusmaja üle võtta, kuid hetkel on probleem selles, et neil pole õigus vahetut sundi kohaldada. A.Krupp oli samuti tänavasotsiaaltöötaja poolt ning pakkus välja, et tänavasotsiaaltöötaja võiks koos munitsipaalpolitseiga ringi sõita, et saaks koheselt kodutute isikutega tegeleda. A.Krupp'i arvates peaks kodutute probleemiga tegelema rohkem kohalikud omavalitsused. Tema sõnul ei näe ta personaalset lähenemist kodutute poole pealt. Omalt poolt pakkus A.Krupp välja lahenduse, et kohalikud omavalitsused võiksid kodututele pakkuda võimalust hommikul öömajast vabanedes teha mingit tööd, mille eest ka raha saaks.

Kokkuvõtvalt võib kõikide intervjuude põhjal näha sarnaseid seisukohti. Nii kodutute kui ka ekspertintervjuudest lähtuvalt selgus, et kodututega tuleb tegeleda individuaalsemalt. Samuti oleks juurde vaja päevakeskusi või sotsiaalmajutusasutusi, kus elukoha kaotanud inimesed saaksid viibida. Siinkohal tahab autor rõhutada asjaolu, et tavainimesed (mitte riigitöötajad või isikud, kes kodututega kokku puutuvad) ei saa aru probleemi tõsidusest, kuna kodutud on tihti kuskil „peidus.“ Politseiressursi kokkuidmiseks pakkusid paljud ekspertintervjuudele vastanud välja, et igapäevaselt samade ilma kindla elukohata isikute toimetamine kainestusmajja ei lahenda probleemi ning on politseiressursi raiskamine. Võimalusel võiks sellega tegeleda munitsipaalpolitsei. Autor leiab, et politsei töö ei ole sotsiaaltöö ning nendega on vaja tegeleda rohkem ja individuaalsemalt.

2.5 Autoripoolsed järeldused ja ettepanekud

Üks probleem viib teiseni ning need on omavahel tihedalt seotud. Näiteks võib tuua asjaolu, et paljud kodutuse probleemide põhjused on psühholoogilised. Nendega kaasneb lootusetuse tunne ning moraalne laostumine, mis omakorda põhjustab alkoholi liigtarbimist ning see võib viia füüsiliselt haigestumiseni ning kliinilise depressioonini. Kuritegevuse vähendamiseks soovivad paljud teadlased suurendada avalike teenuste pakkumist sihtgrupile. (Linnas, 2003)

On selge, et kitsaskohtade leidmiseks ja lahendamiseks on vaja ära teha väga palju tööd ning oluline on koostöö erinevate organisatsioonide vahel. Selleks on autor omalt poolt toonud välja mõned ettepanekud, kuidas saaks vähendada kodutute isikute arvu tänaval:

- **Munitsipaalpolitsei kainenema toimetamisega tegelema-** politseiressursi kokkuhoidmiseks ja suunamiseks raskemate rikkumiste ja probleemide lahendamiseks ning ennetamiseks oleks mõistlik, kui munitsipaalpolitseil oleks õigus isikuid kainenema toimeatada.
- **Tänavasotsiaaltöötaja-** Eestis oleks vaja oma tänavasotsiaaltöötajat, kes oleks võimeline tegelema kodututega süvitsi ning aitama kaasa nende „tagasitulekule“. Samuti muudaks kodutud teadlikumaks nende võimalustest.
- **Iga aastane kodutute loendus-** See võimaldaks probleemi teadvustada ning vaadelda, kas tehtav tää on tulemusi andnud. Hetkel toimuvad loendused väga harva, viimane 2011. aastal ning enne seda 2000-ndal aastal.
- **Rohkem avalikke teenuseid-** Mida rohkem on avalikke teenuseid pakkuvaid asutusi, seda rohkem on võimalusi, tihti on probleem selles, et ei jätku ööbimiskohti majutusasutustes või jääb mõni kodutu isik söömata supiköögis.
- **Politsei patrullide tihedam suunatud patrullimine-** Patrulle peaks suunama rohkem kontrollima kohtadesse, kus asotsiaalid päevasel ajal viibivad ning vestlema nendega. Inimlikum lähenemine kodututele, mitte kui amoraalsetele isikutele, kes tuleb ühiskonnast eraldada.
- **Sotsiaaltöötajate ressursside suurendamine-** Sotsiaaltööd tegevad isikud on alamakstud. Seega tegeletakse oma tööga täpselt selle palga eest, mis neile makstakse, pärast kella 16:30 saamist läheb igauks koju ning probleemid jäävad

tööukse taha. Kodutud vajavad ööpäevaringset abi ja toetust. Na soovivad end vajalikena tunda.

- **Pidev kontroll, sundravi ja pesemisvõimalused**- Kohtame igapäevaselt uriinist ja roojast läbiimbunud pükste, veriste, muhklike nägude ja kärnaliste kätega isikuid, kes vajavad pidevalt puhtaid riideid ja kiireid pesemisvõimalusi. Autori sõnul on kodutud ise kurnud, et pesemine sooja veega puudub, kuna esimesed, kes pesema jõuavad kasutavad kogu sooja vee ära. On teada, et asotsiaalid ei taha end pesta ja lihtsam on end tänavanurgal taara raha eest suuloputusvedelikust purju juua, kuid autor leiab, et pidevalt neile meelde tuletades ja tagant sundides saab ka puhtam eluviis neile omaseks.
- **kohalikud omavalitsused võiksid leida tööd kodututele**- öömajadest lahkudes saaks iga kodutudu isiku suunata tööle, mida kohalikud omavalitsused neile pakuks, näiteks tänavakoristus või mõni muu riigi poolt kasutatav ja haldav teenus, mille eest saaks neile ka palka maksta
- **Vähemalt kaks 40- kohalist öömaja juurde**, samuti oleks vaja päevakeskusi, kus kodutud saaksid olla päevasel ajal
- **Kainestusmajas osalise töökoormusega sotsiaaltöötaja**- pärast kainenemist võiks koheselt kodututega tegeleda sotsiaaltöötaja, kes neid koheselt suunaks
- **Pidev mahajäetud majade kontroll**- koostöös politsei ning kohaliku Omavalitsuse ja sotsiaaltöötajatega, et hoida silma peal ja vajadusel aidata ja suunata kodutuid, samuti neid loendada.
- **Ümarlaudade korraldamine**- Autori arvates annaks palju tulemusi see, kui erinevad organisatsioonid (kohalikud Omavalitsused, Sotsiaaltöökeskus, Politsei) istuksid ühise laua taha ning seaksid koostöö kokkuleppeid ning eesmärke, kuidas probleemidele tõhusamalt keskenduda ja neid lahendada. Hetkel on probleemiks kommunikatsioon organisatsioonide vahel ning erinevad organisatsioonid ei ole teadlikud võimalustest, mida kodututele isikutele pakutakse.

KOKKUVÕTE

Kodutute probleem ei ole ainuüksi nende enda mure, vaid selle probleemiga peaks tegelema laiemalt kogukond. Kodutud on üks meie ühiskonna osa ning seetõttu ei saa sellesse suhtuda ükskõikselt. Korrakaitse poole pealt ei ole kasu sellest, kui kõrvaldada probleem ühiskonnast, seda tegelikult eirates. Probleemil on alati kaks poolt ja seetõttu tuleb sellesse süveneda põhjalikumalt.

Antud lõputöö annab ülevaate, millised probleemid kaasnevad kodututega Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas ning millised oleks võimalikud lahendused. Antud lõputöö eesmärgiks oli välja uurida, milliseid probleeme põhjustavad kodutud Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas ning kuidas oleks võimalik neid lahendada. Eesmärgi saavutamiseks püstitas autor neli uurimisküsimust ja kuus uurimisülesannet.

Uurimustöö esimeses osas uuris autor kodutute definitsiooni, olemust ja levimust. Kodutud on enamasti kindla töö- ja elukohata isikud. Samuti uuris autor, millistel põhjustel on inimesed kodutuks jäänud ning kui suur on probleem mujal maailmas. Selgus, et kodutust põhjustavad väga paljud erinevad aspektid, kuid peamiselt eristatakse struktuuralseid- ja individuaalseid põhjuseid.

Teises peatükis käsitleb autor empiirilise töö tulemusi ja analüüsib neid. Oma töös kasutas autor kombineeritud uurimismeetodeid, nii kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset uurimist. Kvantitatiivses uurimismeetodis kasutas ja analüüsis autor politsei kasutuses olevast andmebaasist saadud informatsiooni. Analüüsi tulemusena selgus, et kodutud panevad toime väga palju erinevaid süütegusid. Kvalitatiivse uurimismeetodina autor intervjueris 21 kodutut ning viis läbi kolm ekspertintervjuud, mida seejärel analüüsis. Samuti teostas autor vaatluse, mille käigus selgitas välja Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas olevad mahajäetud majad ning kodutute paiknemiskohad.

Kodututega läbiviidud intervjuudest selgus, et 70 % neist soovib paremat elukvaliteeti ning tahab tänavaelust loobuda. Tallinna tänavatel elab palju erinevaid kodutuid, mõni neist on elanud tänaval 3 nädalat, kuid mõni juba 20-aastat. Kodututega läbiviidud intervjuude tulemusena selgus, et valdav osa neist on proovinud oma elukvaliteedi muutmiseks midagi

ette võtta. Kodutud on probleemidest, mida nad põhjustavad teadlikud, kuid konstateerivad fakti, et sotsiaalkorterite järjekorrad on kuni 5 aastat pikad ning üürikorteriks raha ei jätku.

Ekspertintervjuust I.Ojala-Pihlajaga selgus, et kodututega kaasnevad erinevad probleemid, näiteks ühistranspordis erinevate halbade lõhnade eritamine ning pidev alkoholijoobes lamamine avalikus kohas. I.Ojala-Pihlaja pakkus välja omapoolseks lahenduseks, et kodutud tuleks koondada maapiirkondadesse, kus saaks pakkuda neile elu- ja töökohti. Samuti oli ta arvamusel, et oleks vaja tänavasotsiaaltöötajat. I.Ojala-Pihlaja tõi välja asjaolu, et politsei ei peaks tegelema sotsiaaltööga. Tallinna Sotsiaaltöökeskuse juhi M.Limberg'iga intervjuust selgus, et politsei asemel võiks kodutute kainenemisele toimetamisega tegeleda munitsipaalpolitsei. Sotsiaaltöötaja viibimist kainestusmajasvei pidanud M. Limberg vajalikuks. PPA Põhja prefektuuri kainestusmajateenistuse teenistuse vanema A.Krupp'iga vesteldes selgus, et kainestusmajas võiks munitsipaalpolitsei tegeleda kainenemisele paigutamise ja isikute transportimisega kainestusmajja, kui seadusandlus seda hetkel võimaldaks. Samuti pakkus omalt poolt lahenduseks, et kainestusmajas võiks olla osalise tööajaga sotsiaaltöötaja, et vähendada kodutute isikute arvu tänaval ning pakkuda neile võimalusel kohaliku omavalitsuse poolt töökoht.

Vaatluse tulemusel selgus, et Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas probleemsemad kohad, kus kodutud tihti viibivad on transpordisõlmed ning nende ümbrused, samuti suuremad kaubanduskeskused ja bussipeatused nt. Viru Keskuse ümbruses, A- ja D-terminalid, Viru tänav, Balti jaam, Keskturg. Majajäetud majade vaatlusel selgus, et piirkonnas on vähemalt 90 mahajäetud maja, millest umbes pooltes elavad kodutud aastaringselt sees.

Probleemid, mida kodutud põhjustavad on väga erinevad. Kodutud tungivad tihti sisse mahajäetud majadesse, mille tõttu tekib sinna ümbrusesse palju prügi või tekivad tulekahjud. Samuti panevad nad toime palju erinevaid süütegusid. Politsei jaoks on kõige suurem probleem igapäevaselt samade kodutute isikute toimetamine kainestusmajja, kuna see on aeganõudev töö ega lahenda probleemi. Tänavatel näeme tihti kodutuid viibimas alkoholijoobes avalikes kohtades või ühistranspordis, kus nad tekitavad ebameeldivaid lõhnasid, vahel isegi urineerivad ning põhjustavad ebamugavusi kaasreisijatele.

Autor on saavutanud oma uurimustöö eesmärgi. Erinevate uurimismeetodite kasutamise teel selgitas autor, millised on probleemid, mis kaasnevad kodutute isikutega Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas, kaardistas ära piirkonnas olevad kodutute elu- ja

paiknemiskohad. Autor on omalt poolt pakkunud välja erinevaid lahendusi, kuidas vähendada kodutute isikute arvu ja nendega kaasnevat probleeme tänavatel: tänavasotsiaaltöötaja, ümarlauad erinevate koostööpartneritega, kodutute tihedam loendamine, mahajäetud majade kontrollimine, munitsipaalpolitsei poolt kodutute kainenestusmajja toimetamine, neile suunatud avalike teenuste suurendamine.

Probleemi vähendamiseks peavad erinevad organisatsioonid tihedalt koostööd tegema. Patrullpolitseinike poolt samade isikute, korduv kainenestusmajja toimetamine seda probleemi ei vähenda.

Lõputöö autor tänab kõiki intervjuus osalejaid, kes aitasid kaasa lõputöö valmimisele ning samuti tänab autor abi eest juhendajat Uno Traat'i.

SUMMARY

This thesis provides an overview of what the problems associated with homeless people in the service area of the city police department, and what would be the possible solutions. This thesis was aimed to investigate the problems that cause the homeless of the city police department's service area, and how they could be solved. To accomplish this set of four research questions and the author of six research task. The work consists of two parts. The study investigated the author of the first part of the definition of homeless, the nature and prevalence. Homeless doesn't usually have a place where to live and they also don't have job. The author also examined what reasons people left homeless, and how big the problem is elsewhere in the world. It turned out that homelessness caused by so many different aspects, but mostly distinguished structural and individual causes. In the second chapter, the author analyzes the empirical findings. The author used a combination of research methods, both qualitative and quantitative research. For quantitative analysis, the author analyzes the information from the police database. In a qualitative research method the author interviewed 21 homeless people, and carried out three expert interviews, which were analyzed. Also, the author carried out a survey, which identified the service area of the city police station in abandoned buildings and places where usually homeless people are. Work consists 41 pages. The thesis is accompanied by transcriptions of interviews, pictures of some of the abandoned houses and abandoned houses in the table of addresses.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Forte, 2008. *Korralagedus ahvatleb seadust rikkuma*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://forte.delfi.ee/news/teadus/korralagedus-ahvatleb-seadust-rikkuma?id=20469048>
- Hansson, L., 2006. *Perekond ja uued sotsiaalsed riskid*. TLÜ kirjastus toim. Tallinn: s.n.
- Inglehart, M. R., 1991. *Reactions to Critical Life Events: A Social Psychological Analysis*. 2nd ed. New York: Praeger.
- *Eesti keele seletav sõnaraamat*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=asotsiaal&F=M>
[Kasutatud 11 12 2014].
- Kaasik, J., 2008. *Kogukonnakeskne politseitöö*. Tallinn: Printon OÜ.
- Kelling, G. L. & Wilson, J. Q., 1982. Broken windows: The police and neighborhood safety. *The Atlantic*, 01 03.
- Kõre, J., 2003. Kodutus ja sotsiaaltöö- Eesti lahendused. *Sotsiaaltöö 1/2003*, lk. 10-13.
- Limberg, M., 2015. *Lõputöö raames "Kodututega kaasnevad probleemid Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas"* [Intervjuu] (06 03 2015).
- Linnas, M., 2003. *Kodutus kui sotsiaalne probleem: põhjusi ja seletusi Tartu linna täisealiste kodutute näitel*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://raulpage.org/koolitus/linnas/linnas.pdf>
- Luks, L., 2013. Kas kodutus on moodsa aja normaalseisund?. rmt.: *Akadeemia: Eesti Kirjanike Liidu kuukiri Tartus 25.aastakäik 2013 number 6 (291)*. Tartu: AKADEEMIA 2013, lk. 1111-1121.

- Merle Malvet, 1998. *Sotsiaalhoolekanne*. Helsinki: Euroopa Liidu Phare prpjekt SSCC9503.001 Legisactio OY Karelactio.
- Raitviir, T., 2005. Tehkem vahet mõistetel "sotsiaalne julgeolek" ja "inimeste (rahva, ühiskonna) turvalisus". rmt.: *Eesti edu hind: Eesti sotsiaalne julgeolek ja rahva turvalisus*. Tallinn: Eesti Ensüklopeediakirjastus, lk. 16.
- Regio, 2015. *Delfi kaart*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://kaart.delfi.ee/>
[Kasutatud 03 25 2015].
- Ross, D. L. a. M., 2007. *Homelessness handbook*. 1st ed. United States of America: Berkshire publishing group.
- Segal, E. A., 2006. Homelessness. In: M. Odekon, ed. *Eyclopedia of world poverty*. s.l.:s.n., pp. 495-501.
- Stroebe, W., 2000. *Social psychology and Health*. 2nd toim. Philadelphia: Open University Press.
- Tallinna Sotsiaaltöö Keskus, kuupäev puudub *Tallinna Sotsiaaltöö Keskus*.
[Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.swcenter.ee/>
[Kasutatud 13 Jaanuar 2015].
- Tuulik, M., 2002. *Eetika ja moraal: Kõik algab meist endist*. Tallinn: Kirjastus Ilo.
- Vihalemm, T., 2014. *Tartu Ülikool. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://sisu.ut.ee/samm/vaatlus>

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Joonis 1. Kodutute isikute poolt toime pandud süüteod 2002.-2014. aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud).....	26
Joonis 2. Kodutute poolt toime pandud väärteod 2002.-2014. aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud)	27
Joonis 3. Kodutute poolt toime pandud muud väärteod 2002.-2014. aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud).....	27
Joonis 4. Kodutute poolt toime pandud liiklusväärteod 2002.-2014. aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud).....	28
Joonis 5. Kodutute poolt toime pandud kuriteod 2002.-2014. aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud)	29
Joonis 6. Kodutute poolt toime pandud varavastased süüteod 2002.-2014.aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud).....	30
Joonis 7. Kodutute poolt toime pandud isikuvastased süüteod 2002.-2014. aastatel (Andmebaasist ALIS, autori koostatud).....	30
Joonis 8. Keslinna politseijaoskonna teeninduspiirkonna mahajäetud majad, kaardistatud ajavahemikul 01.09.2014- 01.12.2014 (autori koostatud, koostatud delfi interneti leheküljelt võetud Eesti kaardile) (Regio, 2015)	32
Joonis 9. Kaardistatud Keslinna piirkonna mahajäetud majad ajavahemikul 01.09.2014- 01.12.2014 (autori koostatud, koostatud delfi interneti leheküljelt võetud Eesti kaardile) (Regio, 2015)	33
Joonis 10. Kaardistatud mahajäetud majad, kus kodutud aastaringselt sees elavad (autori koostatud, koostatud delfi interneti leheküljelt võetud Eesti kaardile) (Regio, 2015).....	34
Joonis 11. Kaardistatud probleemsed kohad, kus kodutud tihti päevasel ajal viibivad (autori koostatud, koostatud delfi interneti leheküljelt võetud Eesti kaardile) (Regio, 2015)	35

LISA 1 Intervjuuküsimused Päästarmee Võru korpuse juhataja Inge Ojala- Pihlaja l

Hea vastaja!

Olen Politsei- ja Piirivalvekolledži Sisekaitseakadeemia üliõpilane ning kirjutan uurimistööd teemal „Kodututega kaasnevad probleemid Keslinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas“.

Käesolev küsimustik on koostatud selgitamaks millised on probleemid, mis kaasnevad asotsiaalse taustaga isikutega ning kuidas on võimalik neid probleeme vähendada. Kus kodutud paiknevad ning millised on probleemsed/kuumad kohad, kus nad viibivad. Millised on avalikud teenused, mis aitavad kaasa ebavõrdsuse vähendamisele ja toimetulekule kas need on piisavad ning kas neid kasutatakse.

PS! Palun püüdke vastata kõikidele küsimustele nii hästi kui oskate! Selles küsimustikus ei ole õigeid ega valesid vastuseid, tähtis on Teie arvamus.

1. Kui palju on kodutuid/asotsiaale, kes vajavad Päästarmee abi Teie piirkonnas?
2. Mis vahe on Teie arvates kodututel ja asotsiaalse taustaga isikutel?
3. Millistel põhjustel on tekkinud asotsiaalse taustaga isikud? Kas need on seotud nende lapsepõlvega? Kas asotsiaalsus on elulaad?
4. Millised on Teie arvates probleemid, mis kaasnevad asotsiaalse taustaga isikutega?
5. Millised on võimalikud lahendused nendele probleemidele?
6. Kas Teie hinnangul vastavad asotsiaalidele pakutavad teenused sihtgrupi vajadustele, on piisavalt individuaalse lähenemisega?
7. Milliseid riigi või kohaliku omavalitsuse poolt pakutavaid teenuseid oleks asotsiaalidel lisaks olemasolevatele vaja? Seletage täpsemalt.
8. Kas Teie arvates peaks olema meil tänavasotsiaaltöötaja nagu Ameerikas? Kas see vähendaks antud probleemi?
9. Kuivõrd piisav on Teie arvates riigi poolt pakutav abi –

- Riigi poolt pakutav abi on piisav
- Riigi poolt pakutav abi ei ole piisav
- Riik võiks rohkem panustada abile
- Riik peaks asotsiaalidega tegelema individuaalsemalt

Täna Teid, et olite nõus andma oma panuse uurimustöö koostamisse!

LISA 2 Intervjuuküsimused kodututele

Hea vastaja!

Olen Politsei- ja Piirivalvekolledži Sisekaitseakadeemia üliõpilane ning kirjutan uurimistööd teemal „Kodututega kaasnevad probleemid Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas“.

Käesolev küsimustik on koostatud selgitamaks millised on probleemid, mis kaasnevad kodututega ning kuidas on võimalik neid probleeme vähendada. Kus kodutud paiknevad ning millised on probleemsed/kuumad kohad, kus nad viibivad. Millised on avalikud teenused, mis aitavad kaasa ebavõrdsuse vähendamisele ja toimetulekule kas need on piisavad ning kas neid kasutatakse. **See küsitlus on anonüümne ning seda ei seostata Teie nimega. PS! Palun püüdke vastata kõikidele küsimustele nii hästi kui oskate! Selles küsimustikus ei ole õigeid ega valesid vastuseid, tähtis on Teie arvamus.**

1. Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?
2. Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?
3. Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?
4. Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega?
5. Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?
6. Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?
7. Milliseid lahendusi näete Teie?
8. Milliseid probleeme üldiselt näete Te kodutusega seotult?
9. Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?
10. Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?
11. Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?
12. Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?
13. Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Tänan Teid, et olite nõus andma oma panuse uurimustöö koostamisse!

LISA 3 Intervjuuküsimused PPA Põhja prefektuuri kainestusmaja teenistuse teenistuse vanema Aivar Krupp'ile.

Hea vastaja!

Olen Politsei- ja Piirivalvekolledži Sisekaitseakadeemia üliõpilane ning kirjutan uurimistööd teemal „Kodututega kaasnevad probleemid Keslinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas“.

Käesolev küsimustik on koostatud selgitamaks millised on probleemid, mis kaasnevad kodututega ning kuidas on võimalik neid probleeme vähendada. Kus kodutud paiknevad ning millised on probleemsed/kuumad kohad, kus nad viibivad. Millised on avalikud teenused, mis aitavad kaasa ebavõrdsuse vähendamisele ja toimetulekule kas need on piisavad ning kas neid kasutatakse.

1. Kui palju kliente oli kainestusmajal 2013 aastal? Kui paljud neist olid ilma kindla elukohata?
2. Kui palju kliente oli kainestusmajal 2014 aastal? Kui paljud neist olid ilma kindla elukohata?
3. Kas kainestusmajas peaks olema sotsiaaltöötaja? Kui jah, siis kas see aitaks vähendada ilma kindla elukohata isikute arvu?
4. Mis vahe on Teie arvates kodututel ja asotsiaalidel?
5. Millised on Teie arvates probleemid, mis kaasnevad asotsiaalide ja kodutute isikutega?
6. Millised on võimalikud lahendused nendele probleemidele?
7. Kas Teie arvates peaks olema meil tänavasotsiaaltöötaja? Kas see vähendaks antud probleemi?
8. Kas Teie hinnangul vastavad asotsiaalidele ja kodututele pakutavad teenused sihtgrupi vajadustele, on piisavalt individuaalse lähenemisega?

9. Milliseid riigi või kohaliku omavalitsuse poolt pakutavaid teenuseid oleks asotsiaalidel lisaks olemasolevatele vaja? Seletage täpsemalt.
10. Kas oleks mõeldav, et politseiressursi sihtotstarbeliseks kasutamiseks, munitsipaalpolitsei tegeleks asotsiaalide ja kodutute isikute toimetamisega kainestusmajja?
11. Kas kiirabi saab isikuid kainestusmajja tuua? Kui ei, siis miks?
12. Kas kainestusmaja poolt kodututele ja asotsiaalidele pakutavad riided ja jalanõud on Teie asutuse initsiatiivil muretsetud? Kas omavalitsus on Teie panusest teadlik?

LISA 4 Intervjuuküsimused Tallinna Sotsiaaltöökeskuse Akadeemia üksuse juht Meelika Limberg'ile.

Hea vastaja!

Olen Politsei- ja Piirivalvekolledži Sisekaitseakadeemia üliõpilane ning kirjutan uurimistööd teemal „Kodututega kaasnevad probleemid Kesklinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas“.

Käesolev küsimustik on koostatud selgitamaks millised on probleemid, mis kaasnevad kodututega ning kuidas on võimalik neid probleeme vähendada. Kus kodutud paiknevad ning millised on probleemsed/kuumad kohad, kus nad viibivad. Millised on avalikud teenused, mis aitavad kaasa ebavõrdsuse vähendamisele ja toimetulekule kas need on piisavad ning kas neid kasutatakse.

1. Mis vahe on Teie arvates kodututel ja asotsiaalse taustaga isikutel?
2. Kas omate ülevaadet, kui palju on isikuid, kes on ilma kindla elukohata Tallinnas, kes vajavad abi?
3. Millised on probleemid, mis kaasnevad asotsiaalide ja kodutute isikutega? (politseile ja ühiskonnale)
4. Millised on võimalikud lahendused nendele probleemidele?
5. Milliseid võimalusi pakub Tallinna Sotsiaaltöö Keskus asotsiaalidele ja kodututele isikutele?
6. Kas ja kui palju seda abi kasutatakse?
7. Kas omavalitsuste poolt pakutav abi kodututele/asotsiaalidele on piisav?
8. Milliseid riigi või kohaliku omavalitsuse poolt pakutavaid teenuseid oleks asotsiaalidel lisaks olemasolevatele vaja? Seletage täpsemalt.
9. Kas Teie arvates peaks olema meil tänavasotsiaaltöötaja nagu Ameerikas? Kas see vähendaks antud probleemi? Kas riigil oleks tänavasotsiaaltöötaja jaoks ressursi?

10. Kas Teie hinnangul vastavad asotsiaalidele pakutavad teenused sihtgrupi vajadustele, on piisavalt individuaalse lähenemisega?
11. Kas Teie arvates oleks kasu sotsiaaltöötajast kaineustusmajas? Kas see oleks võimalik?

Täna Teid, et olite nõus andma oma panuse uurimustöö koostamisse!

LISA 5

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Inge Ojala-Pihlaja, Pääste armee Võru korpuse juhataja

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Võru, Vabaduse 4, Päästearmee Võru Korpus

Läbiviimise aeg: 25.02.2015

Kui palju on kodutuid/asotsiaale, kes vajavad Päästearmee abi Teie piirkonnas?

No siin Võru piirkonnas meil neid väga palju ei ole, ma usun suurlinnades on rohkem, aga meil supiköögis käib ikkagi 20-25 inimest. Ja ütleme, et pooled neist võib liigitada täiesti selle alla, et nad on ilma koduta ja mõned öövivad nendes sotsiaalmajades. Väike linn, meil on ka ainult 12 000 elanikku.

Mis vahe on Teie arvates kodutudel ja asotsiaalse taustaga isikutel?

No ma mõtlen, et asotsiaalsus on nagu elulaad, et kodutu on jäänud ilma kodust ükskõik, mis põhjusel ja me võime neist põhjustest pärast rääkida, aga asotsiaalsus on nagu selline elulaad, kus ta tegelikult ise niiväga ei tahagi oma olukorrast välja tulla. Et see vajab ikka väga palju sellist tarka lähenemist, et ta hakkaks ise tahtma. Kõigepealt tuleks seda mõttemaailma tal muuta.

Mida Teie arvate, millistel põhjustel on tekkinud asotsiaalse taustaga isikud? Kas need on seotud nende lapsepõlvega? Kas asotsiaalsus on elulaad?

Noh, ma arvan, et elulaad on ta selles mõttes, et ta on neile välja kujunenud, kui laps sünnib kuskile siis, kahjuks ei saa ta valida, kuhu ta sünnib, eks ole, et kui asotsiaalid, ma toon lihtsalt sellise näite, saavad näiteks lapse ja see laps kasvab sellistes tingimustes, siis temast tuleb ka asotsiaal, see on selge. Aga...sest ta pole midagi muud paremat näinud. Aga ma, kui töötasin Tallinnas kodutute varjupaigas Päästearmees Laevasiku tänaval, siis ma tegin ühe väikese sellise uuringu, et need kodutud, kes meil seal käisid ja asotsiaalid.

Ma rääkisin nendega, et noh, nende lapsepõlvest ja tuli välja, et 60-70% nendest on endised lastekodu kasvandikud. Nii et me saame ka ikkagi öelda, et ka see lapsepõlv ja trauma ja kõik need asjad, et see väga mõjutab. Samas tänavapäeva inimestel on ka psüühika väga nõrk, et kui on psüühilised häired, siis on võimalik, et asotsiaalsus tekib ja eks kõik need asjad, mis meie elus juhtuvad, kui on närvisüsteem nõrk või jääme ilma tööta või on lahusus või on mingi lähedase surm. Kui inimestel jäävad need asjad välja rääkimata, ravimata või keegi neid ei toeta, siis võibki juhtuda, et ühel hetkel on ka selline lugu, et ongi asotsiaalne inimene.

Millised on Teie arvates probleemid, mis kaasnevad asotsiaalse taustaga isikutega?

*No probleemiks on nad muidugi, nad ise muidugi seda ei saa aru aga, eks nad kõige suuremaks probleemiks on endale, et nad elavadki siis seda asotsiaalset elu ja noh, ja eks nad segavad ka teisi inimesi, siis oma asotsiaalsusega, kas nad on siis mustad või on nad siis lihtsalt vägivaldsed või karjuvad või kisavad, niisama või kuidas keegi seda väljendab. Aga noh ja lähedastel on muidugi raske, et neid sealt välja saada on väga raske ja siis noh ma kujutan ette, et ühiskond peaks palju rohkem panustama just sellele ennetamisele. Sest, kui me näeme, et inimesel on mure ja ta tõesti on selle mure all juba täitsa kõveras, siis peaks nagu abikäe ulata, enne, kui tõesti tast tekib asotsiaal, ta lööb käega, ta ei taha ennast pesta, ta ei lähe enam tööle, teda ei huvita miski, et siis on ikka väga raske juba, kui mitte öelda, et hilja. **Mis probleeme politseile ja ühiskonnale põhjustavad?** No eks nad ka, lisaväljakutseid on kindlasti, omavahel kraaklemist ja võib-olla vägivalda ja et selle aja võiks ju kuskil mujal midagi asjalikumat teha, et ja mida politseinik teha saab, selles mõttes, et ega ta ei saa ju neid hakata, tegelikult politsei ei saa teha sotsiaaltööd ja samas ei ole ka nende võimuses neile kodu otsida või inimest, kes neid ära kuulab, toetab neid või aitab tal süüa teha või pesta ja natuke tunda ennast inimesena.*

Kas Teie hinnangul vastavad asotsiaalidele pakutavad teenused sihtgrupi vajadustele, on piisavalt individuaalse lähenemisega?

Noh ma arvan, et noh me võiksime ju öelda ühelt poolt, et oo..meil on nii palju supikööke, meil on nii palju varjupaiku, et mis küsimus, aga tegelt vat just see individuaalsus. Nad ei ava ju ennast ja nad peavad kõigepealt kohanema ja harjuma üldse selle inimesega, kes tahab temaga tegeleda, et ma arvan, et seda individuaalsust ei ole. Sest supiköök on tore küll ja meil on ju ka siin eksole. Aga siin sa ei saa ju kõigi nendega korruga suhelda ja samas on see, et sa annad selle supitaldriku, ütled paar sõna ja ongi kogu lugu. Et meil on

siin tihtipeale nii, et me lepime aja kokku ja nad tulevad siia ja me saame omavael arutada ja rääkida ja kui meil on need kokkusaamised teisipäev ja kolmapäev, siin grupi omad, et meil on selline mõnus grupp, et me arutamegi omi asju siin, kuidas keegi midagi paremini lahendada saab, kuidas keegi võib-olla leiab kuskile elamispinna, kellegil on kuskil mingi tuttav, kes pakub tööd ja niimoodi me toetame siin neid ja julgustame. Et individuaalsust oleks kindlasti vaja. Aga selleks on inimesi vaja. Ok. MTÜ-d teevad küll neid asju, aga me ei saa ka kogu seda, noh seda tööd ja asjaajamist panna MTÜ-de peale. See on tegelikult riigi inimesed, riigi asi ka.

Millised on võimalikud lahendused asotsiaalse taustaga isikutega kaasnevate probleemide lahendusteks?

Mina mõtlen sedasi, et mul on päris palju selliseid tuttavaid, kes on selles mõttes heas mõttes hullud, et nad on võtnud ühe sihtgrupi, keda nad aidata tahavad, kas siis alko- või on nad Narko sõltuvuses ja läinud nendega maale, ostnud või saanud siis kuskilt abi, tavaliselt abi tuleb välismaalt eksole, kristlikelt organisatsioonidelt, ostnud mingi talu, teinud sinna kasvuhooned, põllumaad, loomad, loomad on muidugi väga head stressimaandajad just sellistele inimestele, ja toimetavad seal ja elavad ise koos nendega. Et noh on inimesi, kes on valmis selleks, aga meil tuleks need inimesed üles leida. Sest ausalt öeldes, kui ma tänavatööd alustasin ja kui ma poleks nende lastega koos elanud need aastad, ma ei usu, kas sealt oleks niipalju välja tulnud. Sest noh, üks asi on see, et ma räägin, aga teine asi on see, et ma elan nendega sama elu. Et see on sama, kui mul tuleb supikööki inimene, ma söön temaga koos ühes lauas, et ta ei tunneks, et ta on mingi alaväärsuskompleks, et vot ma olen nüüd nii vilets ja nii hädine, et ma pean siin supiköögis oma kätt väristama. Aga me sööme koos ja me räägime asjadest. Sest seda abi anda tuleb ka nii, et inimese au ei oleks riivatud.

Milliseid riigi või kohaliku omavalitsuse poolt pakutavaid teenuseid oleks asotsiaalidel lisaks olemasolevatele vaja? Seletage täpsemalt.

Noh, kindlasti olemasolevad on see riieteabi, pesemisevõimalused, supiköögid ja toidupakid, kuidas kellegil ja toidupangad ja mis meil siin kõik on, eksole linnades juba, aga just see psüühiline pool või psühholoogiline pool, et kaasata meeskonda sellised inimesed, kes on siis nende jaoks olemas, et kuulata neid ja suunata neid ja siin ei aita ainult psühholoogist, kindlasti peaks ka psühhiaater olema, sest paljude probleemid on juba nii sügaval, et nad vajavad psühhiaatrilist abi. Aga see abi peaks olema selline

paindlik ja see peaks olema ka samas süsteemis, et mitte mina olen siin üleval ja sinuga räägin, räägi oma mured ära, siis ma ütlen sulle, vaid me peaksime minema nendega ühele tasandile ja püüdma neid mõista, mitte hukka mõista ja toetada. Ja valmis olla ka selleks, et sulle võidakse ka peale tööaega helistada, no ma ei tea, seda peaks siis kompenseerima võibolla kuidagi või peaks see siis nagu palganumbris näha olema, sest tavaliselt on nii, et mis neil on, sotsiaaltöötajal on ma saan aru palju tööd, aga ta ütleb ka, et kell viis on mu tööpäev läbi ja palk on nii väike, ja mis te tahate, et ma öö otsa telefoni otsas istun. Noh minul praegu helistavad üle eesti kasupered, hoolduspered, kui mingi mure on emal, tuleb kas või õhtul hilja või hommikul vara ega ma ei ütle talle ei, mina ei saa sellest mingit kasu, aga mul on hea meel, et ma saan aidata. Võtan ikka telefoni ja kui ma oskan nõustada, siis ma ütlen, ja kui ma ei oska, ma kuulan ära ta ainult. Ja ma olen ise ka helistanud mõnele inimesele, kui mul on raske. Et see on nii tähtis, et sa saad nagu suhelda ka. Et sa ei tohi jääda oma muresse kinni või oma asja kinni ja ma usun, et see töötab igal elualal. Kui sa tunned, et sa ei jaksa sellel hetkel, siis tuleb ka osata aeg maha võtta. Olen minagi nii teinud, et lihtsalt ühel päeval tunnen, et olen väsinud. Vot ongi nii. Siis ütlenki omadele nimoodi, et kokatädi on olemas teeb teile supi, aga mina täna ei tule, ma puhkan. Ma tulen, siis olen jälle rõõmus ja tore ja saavad aru küll, kui asjadest rääkida nagu asjad on. Aga vot meil inimestel on selline väike kartus, et me ei taha alati rääkida tõde vahest võib-olla puudutab või on selline valus, aga siiski peab olema tõde. Et näiteks kui mina, räägin ju lastele ka kodus, ma ei saa neile rääkida mingit roosamanna muinasjuttu, et kui ta on palju kannatanud ja ta aju on juba läbi vanemate kahjustunud alkost või narkost eksju, kui ta saab koolis need hinded, kolm ja neli, väga hea, siis ma kiidan teda nelja eest ja kui tal on kolm miinus, siis ma pean ütlema ka, et noh, et sa oled siiski tubli. Aga kui ta ütleb sedasi, et oh ma lähen ülikooli ja õpin selle ameti või mul on järgmise aasta kõik viied, siis ma pean natukene talle selgitama, sest mõelge milline pettumus tal tuleb, kui tal see välja ei tule. On jälle tänaval, hakkab seal jälle midagi kas jooma või süstima, et nende lastega just peab olema väga au. Muidugi mitte nii julmalt, vaid lihtsalt nende tasandil. Katteta lubadusi ei tohi anda. Ja kui sa lapsele midagi lubad, nui neljaks, et siis sa pead selle täitma, isegi siis, kui sa ei jaksa, siis sa pead lihtsalt ennast kokku võtma. Et nii on.

Kas Teie arvates peaks olema meil tänavasotsiaaltöötaja nagu Ameerikas? Kas see vähendaks antud probleemi?

Ma arvan küll, et võiks olla, sellepärast, et kas siis igas selles piirkonnas või linnas või osas, või linnaosas võik olla selline tänavasotsiaaltöötaja, või neid võiks olla paar kolm

tükki, et ega siis ma tean, et Soomes on üks väga hea projekt, kunagi oli lutheri kiriku juures, tänavaprostituutidega tegelesid inimesed, käisid tänaval, rääkisid nendega, jagasid seal kondome, et nad oma tervise eest hoolitseksid. Mõne kutsusid ära ka tänavalt, mõni tuli, mõni ei tulnud, aga nad tegid seda tänava tööd ja mina tean nii mõndagi, kes tuli ära sealt ja enam ei tegelenud sellega, nii et ma leian, et need oleks väga vajalikud.

8. Kuivõrd piisav on Teie arvates riigi poolt pakutav abi –

Riigi poolt pakutav abi on piisav

Riigi poolt pakutav abi ei ole piisav

Riik võiks rohkem panustada abile

Riik peaks asotsiaalidega tegelema individuaalsemalt

Ma arvan, et see individuaalne tegemine on ikka väga tähtis, seda võiks rohkem olla. Ja samas nagu me rääkisime, et abi ei ole kunagi nii palju kui vaja, see on ka selge, aga kui me individuaalselt tegeleme, siis inimestel mõttemaailm muutub ja võib-olla ta ei vajagi varsti enam abi. On üks asi ja vahest mulle tundub, muidugi see ei ole kriitika, aga mulle tundub, et meil on neid abisid, aga võib-olla kõik ei lähe sinna, väga targasti ei ole me neid kasutanud äkki, et äkki peaks mõtlema, et kuidas ja kui palju. See ümberjagamine võiks olla, et see ei oleks võib-olla ühe või kahe inimese otsustada, et võiks kaasata sinna spetsialiste, et noh, kui on üks perekond, kes on hädas võib-olla alko või narkoga, siis algul sotsiaaltoetusi anname, siis see ei aita seda peret. Nad joovad selle raha maha, lapsed ei saa ikka midagi, et siin peaks ikka midagi muud mõtlema.

Kas olete kuulnud „Katkiste akende teooriast“ ja „Õpitud abitusest“? Kas Teie arvates peavad need teooriad paika?

Noh õpitud abitust näen ka siin iga päev, et kui inimesed oma mugavustsoonist enam välja ei tule ja siis ta ei saagi noh, et tooge tehke minu eest, et no siis ikkagi nagu suunata inimest tegutsema ja mitte tassida kõike kätte. Aga noh see on inimese loomuses ju, et kui keegi teeb minu eest midagi ära, et mis ma siis ikka kasutan ju. Et selles mõttes jaa, olen seda siin ja kogen seda tihtipeale veel. Nii, et seda jah. Aga see katkiste akende teooria, kui te mõtlete nüüd selle all seda, et nende hinged on nii katki, kas neid annab parandada või ei anna, mõni arm jääb kindlasti ja ta armistub, aga selle armi peale saab võib-olla midagi ehitada, aga ma pean ütlema seda, et siiski, me loodame võib olla, et inimesed saavad 100

% hingelistest elamistest üle, aga tavaliselt midagi ikka jääb. Noh me kõik tuleme oma lapsepõlvest, et vahest on, kui sa näed mõnda inimest ja kui sa näed tema olukorda, tema mõttemaailma, siis ja kui ta räägib oma lapsepõlvest, siis tihtipeale meil, kes me neid inimesi aitame, toetame, tulevad oma need lapsepõlve võib-olla kitsaskohad ka välja, et sa tegeled teistega, aga tegeled endaga ka samas.

LISA 6

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Mees, 36-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Paljassaare 37, mahajäetud maja

Läbiviimise aeg: 25.02.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

*Mis põhjustel. No ütleme, et ema on surnud, vanemad on surnud, peale ema surma, siis ma töötasin palkmajade firmas, koguaeg olid objektid üle Eesti, polnud nagu mõtet, ülemus ütles ka, et pole mõtet korterit endale Tallinnasse võtta, üürikorterit eks ole. Kui homme old sa Viljandis ja kahekuu pärast kuskil Tartus võib-olla kuskil. Siis ei ole nagu mõtet ja siis ülemus mingi hetk, ma olin seal ka päris pikalt tööl 4-5 aastat, ülemus mingi hetk kadus ära. Siis ma elasin tuttava juures, paar aastat. Ja siis ma läksin sinna Kohilasse elama, peale seda kui seal töö ära jäi, siis jäin kodutuks. Lihtsalt ei olnud sellist raha, et korterit üürida, sest korterit on päris kallid üürida. Üürid ei olegi tegelikult nii kallid, aga just see esimene sissemaks. Väga kallid isegi. **Aga sotsiaalmajadesse?** Ei ma ei ole selline, mul on liiga palju uhkust, et minna käsi pikalt ees kuskile manguma, midagi kellegi käest, ma saan ise hakkama. On inimesi, kes on raskemas seisus, kui mina, las nemad käivad ja manguvad, äkki saavad nemad abi. Mina saan nagu hakkama.*

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

No kindlat päevakava ei ole. Vahel kui saab kuskil alturtsi teha, siis lähed käid tööl. Õhtul koju tuleb, teed puid, tood puid ja kütad ahju. Muidu tavaline päevakava, hommikul kui ärkan, no täna ma istun lihtsalt kodus, aga no mingi lõuna ajal olen kodus, teen puid ette talle, peale lõunat kuskil, lähen ringi peale, mäe ringi peale taarat otsima, metalli otsima. Ja siis kuskil õhtul kaheksaks tulen koju, hakkam süüa tegema.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

No ikka olen. Mul on lihtsalt see, et põhitöö, mis ma viimased aastad olen teinud ja mida ma kõige paremini oskan on see SPS katused, aga neid tööturu kaudu, sealt ei ole midagi leida. No ma ikka vahetevahel käin kuskil tuttavate juures, kus saab netti minna, siis saab portaalidest vaadata ja äkki on midagi pakkuda, aga praegu on talv ka ja praegu keegi neid katuseid ei julge teha, kunagi ei tea, mis päev homme on vaata, aga seda külmaga ei saa teha, aknaid lahti teha ei saa. Eks ta üks loll töö on, suvel palavaga ei saa teha ja talvel külmaga ei saa teha. Elukohaga on see, et kui tööd ei ole, siis on võimatu leida. Nendesse öömajadesse ka ei taha minna, see on veel hullem elu. Kõik, mis sul on, sa pead koguaeg endaga kaasas tassima ja kõik peab taskus olema, muidu on nii, et midagi käest ära paneb, siis kohe on ta läinud, pluss veel igasuguseid koduloomi saad sealt endale kaasa ja niipalju, kui ma olen seal käinud ja olnud, on mõttetu koht. Ei taha seal keegi ööbida ja vat seal käivadki need kõige hullemad, kes on ennast päris põhja joonud ja kellel on kõigest ükskõik.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega?

No põhiline ja ainuke, mis on alkoholism, ega muud väga ei ole. Kui midagi muud tarka teha ei ole, siis kõik joovad koguaeg. Ja noh talvel ka see, et kui jood, siis saad sooja. Taararaha eest ostetakse toitu ja midagi näksimist. Jah, kes ostab, kes leiab, otsib konteineritest.

Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

No vat see on nüüd, et tööd on raske otsida. Kui kindlat elukohta ei ole, ei julge keegi tööle võtta.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

No üks kindlasti annaks. Kasvõi need öömajad, kui need korda teha, normaalsed oleks, siis oleks seal kindlasti rohkem rahvast, kui tänavatel magaks. Suvel on nad nagunii tühjad, siis on kõigil ükskõik, kus põõsa all magad. Just talveks peaks rohkem mõtlema.

Milliseid lahendusi näete Teie?

Öömajad korda teha.

Milliseid probleeme üldiselt näete Te asotsiaalsusega seotult?

Missuguseid probleeme. Neil ei ole enam probleeme, nad on kõigele käega löönud juba ju. Nendel mingeid probleeme ei ole, neid ei huvita mitte miski. Nendel ongi, et järgmine probleem, kust saab oma buliku jaoks raha kokku. Nad kakerdavad igal pool ja magavad igal põõsa all, aga suurem osa neist on vaiksed ja rahulikud inimesed, ajavad oma asja vaikselt ja kedagi nad ei häiri tegelikult ju.

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

*No ma isegi ei tea, ma isegi ei ole viitsinud uurida seda, mis need riigi poolt on. Ma ütlen, ma ei ole selline inimene, ma ei lähe kuskile käsi pikalt manguma kuhugi, ma saan ise hakkama kuidagi, nälga ma ei jää. **Kui keegi tuleks Teile abi pakkuma?** Eks võtaks kindlasti abi vastu. Aga on inimesi, kellel on raskem ja hullem kui minul, et mulon käed jalad otsas, pea otsas, ma saan ikka hakkama kuidagi.*

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Vat ma ei oska küll öelda. Eks nad saavad kokku poodide ja taarapunktide juures. Eks nad...ma ei usu, et nad nii väga kokku saavad. Mul on oma väikene tutvusringkond kellega ma suhtlen niimoodi suuremalt. Teistega ei suhtle. Eks nad on rohkem omaette ja igal ühel on paar väikest tumft. Kellega nad koos teenivad ja koos võtavad viina, omavahel erinevad ei suhtle. Nad on ju ikkagi konkurendid ja igaüks üritab ikka ise hakkama saada. Mida vähem teistega suhelda, seda rohkem on võimalust endal midagi teenida. Igaüks on ju konkurent.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Psühholoogilist kindlasti ei ole vaja. Et tänavalt ära saada on pigem materiaalselt abi vaja-kui tööd leida siis saab korterit üürida. Korterit üürimisel maakleri tasud panevad sellise põntsuse, et korraga peab leidma selle kolme kuu üüri, et noh kui lihttööle lähed siis ühe kuu palga pead ära maksma, aga millest sa elama hakkad, süüa tahaks ka nagu midagi saada.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Eks see kindlasti on nii, et mõned on nii ära harjunud. Eriti need, kes seal öömajades elavad. Ma arvan, et ta on omadega rahul, katus on pea kohal ja ta muutub mugavaks, tuba on soe, mingit lobi saab ka seal süüa, magada saab, hommikul läheb minema jälle omi asju ajama ja õhtul tuleb jälle.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

*Jah ikka, muidugi. Kui leiaks töökoha, siis... Kui ilmad lähevad soojemaks tuleb hakata otsima jälle midagi. **Kui kaua Te olete elanud tänaval?** Vahelduva eduga tuleb neli-viis aastat ikka ära. Vahepeal käisid tööl jälle, vahepeal elasid tänaval. Sissekirjutus mul ju on, majas, mis anti kanadakatele tagasi, kust mind välja tõsteti.*

LISA 7

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Aivar Krupp, PPA Põhja prefektuuri kainestusmajateenistuse teenistuse vanem, vanemkomissar

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Merelahe tee 4, Tallinna kainestusmaja

Läbiviimise aeg: 06.03.2015

Kui palju kliente oli kainestusmajal 2013 aastal? Kui paljud neist olid ilma kindla elukohata?

2013. aastal toimetati 5808 isikut kainestusmajja ja nendest 2058 olid kindla elukohata ehk 35,4%.

Kui palju kliente oli kainestusmajal 2014 aastal? Kui paljud neist olid ilma kindla elukohata?

2014 toimetati 5227 isikut kainestusmajja, kindla elukohata oli 1495 inimest ehk 28,6 %.

Kas kainestusmajas peaks olema sotsiaaltöötaja? Kui jah, siis kas see aitaks vähendada ilma kindla elukohata isikute arvu?

Minu hinnangul võiks olla jah sotsiaaltöötaja, mitte küll terve päeva siin majas, aga hommikuti joobes isikute või siis kaines isikute vabastamisel, et see sotsiaaltöötaja ehk suudab veel mõne isiku päästa, kellel on oht kukkuda elu hammasrataste vahele.

Mis vahe on Teie arvates kodututel ja asotsiaalidel?

Esiteks on seal mõistete vahe, aga kodutu on isik, kellel on veel elutahet, töötahet, kuid kellel puudub nagu oma kodu, kus näiteks öö välja magada, aga asotsiaal on kõigele käega löönud, mingisugused huvid puuduvad. Asotsiaalidel mingisuguseid eesmärke ei ole.

Millised on Teie arvates probleemid, mis kaasnevad asotsiaalide ja kodutute isikutega?

Probleemid siis politsei jaoks on, et politsei raiskab oma ressursi, aega, vahendeid, et selle asotsiaalide ja kodututega peaks rohkem kohalik omavalitsus tegelema mitte politsei.

Millised on võimalikud lahendused nendele probleemidele?

Politsei poole pealt ei oska küll midagi välja tuua, et see on küsimus linnale ja linna nendele asutustele, kes nende probleemidega peaks tegelema.

Kas Teie arvates peaks olema meil tänavasotsiaaltöötaja? Kas see vähendaks antud probleemi?

Jah, kui on rikas kohalik omavalitsus, siis miks mitte. Ta võiks olla ja koostöös kohaliku omavalitsuse korrakaitse organiga ta võiks ju käsikäes välitöödel või tänaval tööd teha.

Kas Teie hinnangul vastavad asotsiaalidele ja kodututele pakutavad teenused sihtgrupi vajadustele, on piisavalt individuaalse lähenemisega?

Nii palju, kui mina olen kõrvalt vaataja, siis mina leian küll, et ei tegeleta. Veel vähem individuaalselt. Või ma ei ole küll kuskilt otsast täheldanud, et kodutu oleks personaalse mingisuguse kohtlemise kellegi sotsiaaltöötaja poolt saanud. Aga ma võin eksida muidugi, ei tea.

Milliseid riigi või kohaliku omavalitsuse poolt pakutavaid teenuseid oleks asotsiaalidel lisaks olemasolevatele vaja? Seletage täpsemalt.

Noh teenuseid ma ei oska välja tuua, aga see sama, et kodututele või asotsiaalidele võiks linn pakkuda rohkem tegevust. Ehk siis hommikuti öömajadest väljumisel pakkuda neile tööd, tegevust, et siis oleks neil ka mingisugune sissetulek, mingi tegevus ja võib-olla selle põhjalt oleks siis linnapilt vähe puhtam just asotsiaalide poole pealt.

Kas oleks mõeldav, et politseiressursi sihtotstarbeliseks kasutamiseks, munitsipaalpolitsei tegeleks ise asotsiaalide ja kodutute isikute toimetamisega kainestusmajja?

Mitte ainult toimetamisega, vaid kui meie tänane õigusruum annaks võimaluse või seadused toetaksid seda, siis kui kohalikule korrakaitseorganile üksusele anda vahetu

sunni kasutamise õigus või lühiajalise kinnipidamise õigus, siis ma leian, et siin kainestusmajas võiks täiesti vabalt munitsipaalpolitsei tegutseda. Et täna on, noh hirm liiasti me riigi politseiressurssi raiskame siia.

Kas kiirabi saab isikuid kainestusmajja tuua? Kui ei, siis miks?

Seaduse järgi ei saa. Korrakaitse seaduse § 42 ütleb üheselt, et kellel on õigus toimetada kainenema, kuid rikkudes täna seadust nad ikkagi toimetavad siia.

Kas kainestusmaja poolt kodututele ja asotsiaalidele pakutavad riided ja jalanõud on Teie asutuse initsiatiivil muretsetud?

Jaa. See on nii. Jalanõud ja riided on meie enda poolt siia toimetatud ja otsitud igalt poolt. Ise oleme nii öelda sponsoreid leidnud, kes meile siis neid riideid siia toovad. Kuid toovad ka väga palju eraisikud siia. Et siis teisele või kolmandale ringile neid riideid välja pakkuda.

LISA 8

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Meelika Limberg, Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse Akadeemia üksuse juht

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Akadeemia tee 34, Tallinna Sotsiaaltöö Keskus

Läbiviimise aeg: 06.03.2015

Mis vahe on Teie arvates kodututel ja asotsiaalidel? Kas on üldse mingi vahe?

Ma arvan, et need päris samas ei ole ja samu asju ei täheda. Et kodutuks peame me sellist inimest kellel puudub kindel püsiv elukoht, aga asotsiaal on minu arvates see, eks on nagu, ei vasta ühiskonna normidele ja kes ei soovi ise ühiskonnas tegevustest osa võtta. Et ta nagu eitab ühiskonda.

Kas omate ülevaadet, kui palju on isikuid, kes on ilma kindla elukohata Tallinnas, kes vajavad abi?

Kindlat ülevaadet ei ole. Et ma arvan, et see on mingil määral koguaeg muutumises. 2011 oli meil uuring ja siis uuringutulemus näitas, et meil on 1225 koduta inimest umbes ja nendest siis nagu tänavakodutuid oli 246. Ma arvan, et see arv on umbes sama või natukene tõusnud.

Millised on probleemid, mis kaasnevad asotsiaalide ja kodutute isikutega? (politseile ja ühiskonnale)

No enamasti koduta inimestel puudub töökoht, sissetulek, elukoht. Esiteks nad kasutavad siis või nendel on võimalus kasutada erinevaid omavalitsuse teenuseid, aga noh eks nad rikuvad linnapilti ka. Nii öelda normaalsed inimesed ei taha neid näha tegelikult. Et sellised lihtsad asjad, et kui sul bussis on ikka ebameeldiva haisuga inimene siis, paneb nina kirtsutama. Politseiga seoses ongi just tihtipeale see, et politseinikel ei ole kodutut kuskile viia ja tiirutavad linnapeal ringi ja nagu ma enne ütlesin, et võib-olla mul endal

oleks politsei abi rohkem vaja. Aga me püüame ikka öömajadesse kõik politsei poolt ja kiirabi poolt toodud koduta inimesed vastu võtta. Nii palju, kui kohti meil on.

Millised on võimalikud lahendused nendele probleemidele?

Võimalikud lahendused, noh kodutust me kunagi ei saa ära kaotada, see on...vähendada, kusjuures Euroopa Liit võttis, kas 2010 mingisuguse sellise seisukoha, et maksimaalselt vähendada aastaks 2015 tänavakodutust. Et siis igal inimesel oleks peavari olemas. Ma ei tea mis need tulemused on või kas need on. 2015 veel käib, aga kõik need Euroopa Liidu liikmesriigid siis peaks seda arvestama või jälgima. Aga mis teha, no selles mõttes, et kuidas need kodutud on ju ka tööhõivega seotud, ma arvan, et tööhõive poliitikat peaks muutma, praegu on hästi teemakohane see palgavaesus, et inimesed käivad küll tööl, aga nad saavad hästi vähe raha, üürid on kõrged. Meil klientidel on see, et sissetulekud on väikesed ja kui ametlikult üürida, siis esimene sissemakse summa on nii suur, et nad ei jõua seda tasuda. Võtab aega, kui nad suudavad koguda selle summa. Ja siis on ka see, et on inimesi, kes on meie teenustele tagasi tulnud, et nad üürivad korteri, enamasti mitteametlikult, nendel lepingut ei ole ja siis kuu aega, kaks kuud elavad ja siis öeldakse, et sorry, et me müüme selle korteri maha. Ja siis kui nad juba teist korda sellel põhjusel tagasi satuvad, siis nad nagu väga lihtsalt enam välja ei lähe, nad ei julge.

Milliseid võimalusi pakub Tallinna Sotsiaaltöö Keskus asotsiaalidele ja kodututele isikutele?

Et me räägin selle nüüd kõik ära, mis me enne rääkisime või. Et meil on päris mitu erinevat teenust. Esimene on vältimatu sotsiaalabi öömajades, et meil on siis kaks öömaja, 64 kohta kokku. Siis on kaks kodutute varjupaika, toimetuleku raskustes isikute varjupaigad on need, kokku 80 kohta. See on siis juba klientide jaoks tasuline teenus ja nad varjupaikades saavad olla ka alkoholi joobes, kui meil sotsiaalmajutus üksused, mis on siis järgmine teenus ja maksab juba natuke rohkem, 38 eurot, et siis seal inimesed alkoholi joobes olla ei tohi. Ja varjupaigas, kui ka sotsiaalmajutusüksuses koos kliendiga tehakse neile siis selline tegevuskava ehk resotsialiseerimis plaan, kus pannakse kirja kliendi eesmärgid, kuhu suunas siis klient hakkab liikuma. Ja kogu aeg siis on kõrval toetuseks sotsiaaltöötaja, kes siis vestleb temaga, suunab jne. Siis asutusel on ka võlanõustamisteenus, see on nüüd üle linnaline teenus, aga kuna meie enamus klientidest on ka võlglast, siis nad käivad ka meie võlanõustaja juures, kes siis vaatab nende võlakohustused üle. Osadel klientidel on need võlad tegelikult aegunud. Siis jagab nendele

erinevaid õpetusi ja juhtnööre. Meie kõik kliendid peavad käima ka majandusnõustaja juures, et kuidas siis igapäevaselt oma sissetulekuga toime tulla, et seda õpetab siis majandusnõustaja.

Kas ja kui palju seda abi kasutatakse?

Üldiselt on meie üksused on rahvast täis, varjupaikades on kõik kohad täis, sotsiaalmajutusüksustes on ka pidevalt kõik kohad täis, öömajad on ka enam-vähem täis. Väga palju kasutavad.

Kas omavalitsuste poolt pakutav abi kodututele/asotsiaalidele on piisav?

Alati võiks midagi teistmoodi või rohkem olla. Et meil on praegu varjupaikade kohtadest puudus, et ma arvan, et kaks 40-kohalist varjupaika võiks veel olla vabalt. Siis on puudus päevakeskustest. Tallinnas on praegu ainult üks päevakeskus, Suur-Sõjamäel, mis asub Tallinna linna ühes otsas, ma arvan, et seda on vähe. Võiks olla... Päris igas linnaosas vast ei pea olema, aga paar tükki võiks vähemalt kindlasti veel olla. Üks võib-olla Põhja-Tallinna kandis ja üks Mustamäe kandis. Võib-olla kuskil Kesklinna piirkonnas ka veel. Ja veel võiks olla selline, ma ei tea kuidas seda nimetada, aga veel selline vahe etapp, et mitte just sotsiaalkorter ega munitsipaalkorter, aga meie oleme öelnud nagu sotsiaalkodu, et inimestel on väike korter kööginurgaga, wc, dušiga, mille kulutused on väga väikesed, et sellest on Tallinna linnas puudus, et minu arvates need Lasnamäel uued sotsiaalpinnad, munitsipaalpinnad on hästi suured, et üksikud inimesed ei jõua neid kinni maksta. Et sellised hästi lihtsad ühetoalised korterid, et inimesed ei peaks elama kuskil kellegi teisega koos, võõra inimesega, et saaks üksi elada.

Milliseid riigi või kohaliku omavalitsuse poolt pakutavaid teenuseid oleks asotsiaalidel lisaks olemasolevatele vaja? Seletage täpsemalt.

Alati võiks midagi teistmoodi või rohkem olla. Et meil on praegu varjupaikade kohtadest puudus, et ma arvan, et kaks 40-kohalist varjupaika võiks veel olla vabalt. Siis on puudus päevakeskustest. Tallinnas on praegu ainult üks päevakeskus, Suur-Sõjamäel, mis asub Tallinna linna ühes otsas, ma arvan, et seda on vähe. Võiks olla... Päris igas linnaosas vast ei pea olema, aga paar tükki võiks vähemalt kindlasti veel olla. Üks võib-olla Põhja-Tallinna kandis ja üks Mustamäe kandis. Võib-olla kuskil Kesklinna piirkonnas ka veel. Ja veel võiks olla selline, ma ei tea kuidas seda nimetada, aga veel selline vahe etapp, et mitte just sotsiaalkorter ega munitsipaalkorter, aga meie oleme öelnud nagu sotsiaalkodu, et

inimestel on väike korter kööginurgaga, wc, dušiga, mille kulutused on väga väikesed, et sellest on Tallinna linnas puudus, et minu arvates need Lasnamäel uued sotsiaalpinnad, munitsipaalpinnad on hästi suured, et üksikud inimesed ei jõua neid kinni maksta. Et sellised hästi lihtsad ühetoalised korterid, et inimesed ei peaks elama kuskil kellegi teisega koos, võõra inimesega, et saaks üksi elada.

Kas Teie arvates peaks olema meil tänavasotsiaaltöötaja nagu Ameerikas? Kas see vähendaks antud probleemi? Kas riigil oleks tänavasotsiaaltöötaja jaoks ressursi?

Mina arvan, et tänavasotsiaaltöötajat ei ole vaja. Meil on siiski nii väike riik ja linn, et kui mina olen käinud koos politseiga nendes mahajäetud majades, siis väga paljud, enamus nendest inimestest olid mulle tuttavad näod, et järelikult nad on olnud kuskil meie teenustel ja millegipärast nad enam tagasi ei tule ja nad tegelikult teavad nendest võimalustest. Ja siis ma tean, et linnaosade sotsiaaltöötajad käivad aeg ajalt nendes mahajäetud majades nende klientide või kodututega vestlemas. Praegu ma arvan, et ei ole vaja, ma arvan, et siiski neid kodutuid ei ole nii palju ja nad mingil hetkel satuvad kuskile teenusele ikkagi, kus töötaja saab nii-öelda hõlmast kinni ja vestelda, võib-olla pisut motiveerida. Aga ma ei tea, võib-olla ma tean sellest tänavasotsiaaltööst liiga vähe, aga see ei ole ainult minu arvamus, me oleme sellest rääkinud ja seda arutanud, et võib-olla me leiame, et kunagi on vaja. Ja ma arvan, et ressursi on vähe ka, et pigem võiks panustada olemasolevate teenuste parendamisele või majade juurde tegemisele. Näiteks meil öömaja asub praegu keldris, see Akadeemia 34,pärast võib sealt läbi minna, kui sa tahad näha. Seal on 22-26 inimest ühes ruumis, narivoodis. Ja keldris, kus aastas paar korda on uputus, et siis võiks nagu keldrist välja tuua, et paremaid tingimusi luua nendesse. Et siis võib-olla tulevad need tänavalt inimesed ka meelsamini teenustele. Et kui on vähem inimesi ruumides ja et igale inimesele antakse privaatsem koht.

Kas Teie hinnangul vastavad asotsiaalidele pakutavad teenused sihtgrupi vajadustele, on piisavalt individuaalse lähenemisega?

Ma arvan küll, et on piisavalt individuaalne lähenemine, vähemalt meie asutuses, aga kuna meie asutus, mitte ainuisikuliselt, aga on kõige suurem asutus, kes pakub kodututele mingeid teenuseid, siis me töötame igas üksuses sama metoodika alusel. Meil on keermetoodika, mis on selline kõike hõlmav lähenemine ja mis lähtub just kliendi ootustest, soovidest ja eesmärkidest.

Kas Teie arvates oleks kasu sotsiaaltöötajast kainestusmajas? Kas see oleks võimalik?

Ma arvan, et see oleks võimalik küll, aga kas ta oleks seal otstarbekas või vajalik, et mis selle kainestusmaja funktsioonid on, et ma arvan, et sotsiaaltöoga võiksid ikkagi tegeleda sotsiaalvaldkonna inimesed ja kainestusmaja võiks olla ainult selline koht, kuhu inimesi viiakse kainenema. Et okei, ma saan aru, et seal on mingi riideabi, et kui kellegil juhtub seal tõesti õnnetus, et roojab ennast täis, et siis on midagi anda, aga ma arvan, et seal sotsiaaltöötajat küll ei oleks vaja. Kaks korda nädalas käib sotsiaaltöötaja Merelahe tee öömaja kolmandal korrusel. Selles mõttes on väga hea, et kainestusmaja on alumisel korrusel ja öömaja on kolmandal korrusel. Et meile igal öösel tuuakse, kas politsei toob või siis alt saadetakse inimesi ülesse. Et ma arvan, et me oleme küll hea partner kainestusmajale. Koostöö on hea.

Mis Teie arvate, kui munitsipaalpolitsei toimetaks kodutuid ja asotsiaale, kes on ennast alkoholist purju joonud ja tänaval vedelevad, et nemad toimetaksid ise isikud kainestusmajja?

Mina arvan, et see on hea mõte, et ma arvan, et politsei neid transpordib, et see on ressursi raiskamine ja politsei ei peaks seda tegema. Politseil on minu teada muud funktsioonid, et ta ei ole nagu, ei peaks transpordi teenust pakkuma. Ma ei tea, kuidas see juriidiliselt võimalik oleks ja kes see eristab, kas ta on asotsiaal või ei ole, kodutud või ei ole, kui on nii öelda, et tavalisel inimesel võib ka juhtuda, et ta laseb ennast täis ja on kukkunud ei tea kuhu ja on verine ja räpakas, et kas siis läheb politsei kohale ja siis ta kutsub munitsipaalpolitsei välja, et kuule tule vii ise ära. Selle peab läbi mõtlema, kui on võimalik.

LISA 9

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Heiki, 36-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Paljassaare tee 85 mahajäetud maja

Läbiviimise aeg: 18.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Mu elukaaslane suri peavähki. See on kõik mu vastus. Ja siis läks elu allamäge? No korter jäi lapselapsele, tütre tütrele. Ja nendega te üldse ei suhtle? Enam ei suhtle

Milline on Teie päevakava? Kus te käite ja mis te teete?

Mitte midagi ei tee, istun vaikselt kodus. Muidu käin tööl ka, kuid praegu ei saa käia, kuna mul on terviseprobleemid. Näpuotsad on külmunud, jäin magama põõsasse, alajahtumine tekkis.

Kas Te olete midagi ette võtnud, et leida tööd või elukohta?

Mul on selle jaoks olemas hea sugulane, kes aitab mind hästi.

Millised probleemid kaasnevad tänaval elamisega?

Igasuguseid asju võib juhtuda. Näiteid on tuhandeid, minuga ei ole juhtunud.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

Siis tuleb Teil võtta tuhandeküsimusega ankeet. Iseenda kokkuvõtmisega, muud moodi ei saa. Iseenese tahtejõuga.

Milliseid probleeme kodutusega veel näete?

Eks narkomaanid tänaval ikka vastu tulevad, aga nendega probleeme ei ole. Kaklusi tänavatel on väga harva.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

On veel sellised söögikohad-supiköögid, aga meie ei käi seal, meil on pursuika, me seal ei käi.

Kas Teie vajaksite psühholoogilist abi või tuge, et tänavalt ära saada?

Ei ole vaja.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahagi enam elutingimusi paranda?

Jah, võib küll nii ära harjuda sellega, et enam ei taha. Eluisu kaob ära mingi hetk. Ma ei hakka ennast roppude sõnadega väljendama, aga on old.

Millised on Teie tulevikuplaanid, kas Te soovite tänavalt ära saada?

Nädal aega ja siis ma olen läind siit, lähen tööle tagasi, kui tervemaks saan. Käin mitteametlikult tööl.

LISA 10

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Marko, 37-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Lastekodu 16 (Keskturu juures tänaval)

Läbiviimise aeg: 18.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

See oli kolm aastat tagasi, kui naisest lahku läksin. No internetiarmastus tekkis, saate aru, mida ma mõtlen? Ta oli 10 aastat minust noorem, ma lasin tast lahti. Suhtlus oli pikk meil, saime salaja kokku ja , ah siis mõtlesin savi. Korteriüüri eest ma ei maksnud, Kohilas, seal on mul korter siiani alles, kohtutäituri käes. Ta pole veel maha müünud. Veel on alles. Siis tulin Tallinnasse, siin on rohkem võimalusi, siis tekkis haltuura sinna Vovka juurde ja ma olen automaatik-elektrik. Ja siis ma sattusingi siia. Muidugi vahepeal olin vanatädi juures, aga vanatädi suri ära. Siis naabrimees võttis enda juurde, see oli vanamees, see suri ka ära.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

Näiteks siin kaks päeva ma olen renoveerinud Kadrioru maja, seal lammutavad ja siis seal on üks päev veel tööd teha, ma ei tea millal see palgapäev on aga jah...ega seda raha kaardi peale panna ei saa, sest see võetakse ära lihtsalt. Aga no telefonikõne kaugusel, siis on jälle vabad päevad ja kui helistatakse lähen. Mul on siin turu peal ka plats, kaks lauda, aga siin ei ole ostjaid, müün elektroonikat, aga kaup seisab, ostjaid ei ole, ma selle laua eest niimoodi maksta ei jõua, kui ostjaid ei ole. Mul on igasugust tráni seal. Täna maksin miinust, no milleks, varem oli täitsa normaalne.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Elukoha suhtes ei ole mõtelnud, kuna aju töötab ja olen tehnika haridusega elektrik-matemaatik ja olen ka merekooli lõpetanud, 10 aastat sõitsin merd, et ma ei ole selline, kes vedeleb kuskil tänavapeal, oskan elada, nälgas ei ole, natuke liigutan ja varastama ka ei lähe, mulle ei meeldi selline asi, pole midagi varastada.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega?

Siiamaani pole probleeme olnud. Narkomaanidega on probleeme olnud, sinika sain silma alla, aitasin ühte Eesti poissi ja siis oli probleem, nad olid karjakesti, üks ühe vastu, mul on käed tugevad, aga neid ei ole üks, alguses paistab, et on üks, aga neid on nurga taga terve kamp. Ükskord oli uue aasta paiku vanalinnas, vabaduse väljaku juures, siis läks seal kismaks, jalgadega, nad oskavad ainult jalgadega peksta. Ega nad otseselt ei tule kallale. Ma võin siin öösel käija, ega ma ei karda kedagi. Ma ei karda ka politseid, sest mul probleeme ei ole. Mind on juba kontrollitud sada korda.

Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Narkomaanidega, aga muidu nad on üksi ka siis ma olen nad minema ajanud. Karjuvad omaette.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

Milliseid lahendusi näete Teie?

Oi raske küsimus, väga raske küsimus. Oi ma ei kujuta ette. Ega vana koera väga haukuma ei õpeta, aga neid noori, kes siin hüppavad ja kargavad, neid veel saab võib-olla, neid hoida kinni kuskil või mai tea. Tänaval olen näinud öösiti ringi jooksmas 20-aastaseid isegi, ma arvan, et neil on vanemad olemas, aga vanemad need, kes vedelevad ja istuvad bussipeatustes ja parkides. Ma ka vahel jalutan öösiti. Õues on miinus 10 või 15 kraadi ma ei kujuta ette, kuidas nad saavad seal olla.

Milliseid probleeme üldiselt näete Te kodutusega seotult?

Neid sa ei paranda, neid sa ei ravi, nad ei tule kuskile, nad on juba harjunud. See on nende elulaadiks kujunenud.

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

Ma pole neid kasutanud, mul on kõik olemas, vahel mõtlen, et läheks, aga mul pole niipalju iseloomu, ma ei lähe kuskile supikööki. Mulle koguaeg pakutakse, et tule, mingi

*neli-viis aastat, teised räägivad, kus need supiköögid asuvad, üks on Koplis ja siis on Paljassaares, aga jah. Kuidas ma saan uuesti ID-kaardi? Mul jäi kioski ääre peal, 28.-euri, kust ma võtan sellise raha. Praegu majandan aegunud passiga, panin muidugi kõik kinni. Helistasin 1777. Ma ise unustasin. **Suur-Sõjamüel saab teha tasuta!***

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

On, istuvad pidevalt siin Grossi poe taarapunkti juures, kiirabi olen siin pidevalt näinud, alkoholist kukuvad pidevalt maha, pidev koht. Siis istuvad seal aia ääres, Keskturu juures, siis Tartu mnt Keskturu bussi- ja trammi peatuses. Ma väga palju neid kohti ei tea, sest ma ise ei käi seal.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Ma arvan, et paljudel oleks vaja, aga nad ei tule tagasi, osasid saaks tagasi tuua, aga noh...

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Harjub, täitsa harjub ära.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Ma tahan ID-kaardi teha ja siis teen korteri ja siis ma muidugitahan ära saada, mul on ju eriala olemas, automaatik olen, töötukassas nõutakse selliseid inimesi, seda ma tean, aga mul dokumenti momendil ei ole, Suur-Sõjamäele pole läinud, et äkki tuleb kuskilt välja, kaks kuud tagasi kadus, mul on lihtsalt kinni pandud, ma tegin alles. Ja siis ta kehtib mul vähemalt 8-aastat.

Aga kodututega on nii, et ühest kohast ajad ta minema, aga teises kohas on ta tagasi.

LISA 11

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Meelis, 40-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Ristiku tn

Läbiviimise aeg: 18.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Jõin ennast lihtsalt täis.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

Kus ma ikka käin, töötan, 18-aastat juba ühel ja samal kohal. Laagris. Praegu on mul puhkus. Mul on alati kevadeti puhkus.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega?

Ükskord olen kakelnud. Olen pidev kainestusmaja klient, viimati olin veebruaris.

Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Söötus, lihtsalt süüa ei ole. Ma olen supiköökides teadlik, aga paljud inimesed ei ole teadlikud.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

Ma tõesti ei oska öelda.

Ma ei usu.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Kindlasti mitte.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Ma tahan koju minna, ma tahan naise juurde minna, mul on viis last, ma tahan nende juurde minna.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Ma ei ole oma alkoholiprobleemiga midagi ette võtnud. Ma plaanin seda, et ma tahan oma tööd edasi teha ma tahan oma naist armastada, oma lapsi armastada, aga alkoholiprobleemiga ma kindlasti ei tegele.

LISA 12

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Irina, 38-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Petrooliumi tn mahajäetud maja

Läbiviimise aeg: 09.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Ma ei saa sellele vastata. Ma ei taha millelegi vastat. Ma võin Teile vastata ühele küsimusele, mul oli kaks korterit. Üks ja Teine. Vend viskas kodust välja. Ühest ja teisest korterist jäin ilma, mul ei ole kuskle elada. Hea et mind siin vastu võeti Mul ei ole kuskil olla, mu ema elab Paldiskis. Ema on 85 aastane, elab mu kasuisaga. Helistab, lhea et ma telefoni välja ei lülita. Ütleb et tule külla, neil on raske. No ma ei taha, ei saa. Ma vanasti töötasin Paldiskis, kala kombinaadis. Mul on kõrini tänaval magamisest.

Praegu te ei tööta?

Ei, ei tööta 9 aastat töötasin keskturul, olin töötuna arvel. Töötukassast sain raha. Mulle pakuti minna Tolli 6. Ma ei taha, seal on läbikäigu hoov, kõik ainult magavad, ma tahan puhata seal ei ole see võimalik. Ma palusin korterit

Aga milline on teie päevakava? Mis te teete päev otsa?

*Midagi ei tee. Kui ma elasin alasi 8, lahkusin kell 6 ja läksin turule tööle. Praegu ma seal ei tööta sest keegi ei tööta seal enam. **Pudeleid ei korja?** Ei, ei korja, ühesõnaga tavaliselt olen siin.*

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

ma ei taha rääkida.. Ma tahan töötada aga ei ole tööd.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega?

*Probleemid saavadki alguse sellest et mul pole elukohta, mul pole kuskil olla. Muideks ma leidsin töö. Ma leidsin restoranis töö nõudepesijana. Töötasin üksi. Töötasin 4 päeva anti üks vaba päev. Helistati et tule tööle, ütlesin et mul on vaba päev, nad ütlesid et noor poiss ei saa üksi hakkama, ma olen väsinud, ütlesin et ei lähe ja nüüd ei töötagi seal enam. Teate hobujaama seal ma töötasin. **Praegu te ei tööta?** Ei praegu ma ei tööta ma ei taha midagi ma 9 aastat töötasin. Töötasin turul, praegu ei taha*

Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Minu probleemid ongi selles et mul pole kuskil elada, vend üürib korterit.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

Ma ei taha vastata rohkem teie küsimustele. ma ei taha vastata, ütlen vaid ühte, mul ei ole elukohta tallinnas, ma ei teadnudki et mind välja kirjutati . Sain teada seda alles siis kui läksin sotsiaaltöötaja juurde Balti. 95 aastal kirjutati mind välja. üks naine, Merike noor naine, ütles et teid on välja kirjutatud, Ma tegin suured silmad. Ärge muretsege, et teen sissekirjutuse teile Tallinna Hobujaama Põhja-puiesteele. Mul oli väga raske kui sain teada. Ühe korteri ostsin emale....

Milliseid lahendusi näete Teie?

ma ei taha rohkem vastata, vabandage. Mul on paha, ütlen ausalt.

Milliseid probleeme üldiselt näete Te kodutusega seotult?

mis ma teile vastan probleeme on palju. Kui mulle osteti korterit männiku 105, 95 tuhande eest. mu venna naine müüs selle maha ja osteti korter rummule 50 tuhande eest. Männikult rummule ostetakse korter, kõigest jäin ilma hea et ema juurde saan minna. Eile helistasin. Mu ema on 85 aastane.

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

*Palun andke andeks ma ei taha rohkem vastata. Mul on paha kui ma neile küsimustele vastan. **Ma saan aru, et teile riigi poolt midagi ei pakuta, sotsiaaltöötajatelt pole abi saanud?** Ei, ei ole. ainult ühel korral aidati seal Balti jaamas. Pakuti, et saad elukoha, pead elama pojaga, ma ei taha tahan üksi elada.*

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Ei, ma ei vaja, ei, ei ma ei vaja midagi. Saan ise hakkama

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Ma ei hakka teile ütlema, ma tean mis saab edasi, mul on inimene, kes mind aitab, usub minusse, ma elan praegu siin. Mul on korter Paldiskis, kui ema sureb lähen sinna, müüma ma seda ei hakka, ema tegi korteri minu nimele. Mu ema on hea inimene, ta ei joo ega suitseta, kui emal külas käin suitsetan väljas. Ma tean, mida ma pean tegema, mul on olemas inimene. Kui see inimene ei valeta, ma tean mida edasi teha, kui see inimene mulle ei valeta.

LISA 13

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Aivo, 45-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Merelahe tee 4, kainestusmaja

Läbiviimise aeg: 22.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Tänaval olen elanud 14-aastat. Tänu sellele, et naine, kellega ma koos olin jooksis hoopis teise tüübiga minema ja siis läks kõik allamäge.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

Ärkan, siis vaatan, kus nosu täis tõmmata ja siis on rahulik, siis ei pea millegi peale mõtlema. See aitab. Pudeleid korjan.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Mis ma ette võtan, kui mul teist korda pandi dokumendid tuuri. Ma olen ühe korra juba Suur-Sõjamäel tegemas käinud neid. Purjus peaga on dokumendid läinud, aga ma olen kohe kinni pannud need.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega? Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Ma vaatan, et olete kukkunud kuskil. Ei mul käib epilepsia peal. Üldiselt, kellegagi kakelnud ma ei ole, olen ise küllaltki rahulik. Ja noh poole Tallinna tunneb ka mind, ega ma esimest aastat kodutu pole. Rahaga mul probleemi ei ole. Haltuura otsasid, ikka pakutakse peale, paljud teavad, et ma olen ehitaja taustaga. Balti jaamas tullakse juurde ja küsitakse, kas oled huvitatud sellisest tööst.

**Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?
Milliseid lahendusi näete Teie?**

Vot seda ma ei oska küll öelda, kuidas neid vähendada on võimalus

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

Neid võimalusi ma ei tea ja üldsegi mul ei ole dokumenti ja ma ei saagi riigiga üldse tegemist teha. Dokumenti pole mul juba üle aasta. Mis ma sinna Suur-Sõjamäele ronin täis peaga, ja pohmellis ma veel vähem sinna lähen.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Eks neid kohti ikka on, Keskturg, Balti jaam ja igasuguseid kohti. Supiköövide juurde ei koguneta.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Ma arvan, et psühholoogilisest abist pole kasu, ma üks aasta käisin psühhiaatri juures, ma arvan, et pigem oleks reaalselt abi vaja.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Ei, ikka tahaks, et paremaks läheks. See ei ole kurat mingi elu, see on lihtsalt eksisteerimine.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Ma olen mõelnud küll, et mul on vennal, noh üks elab Rootsis, kaks tükki Soomes, et nad on üritanud selle joomisega tegeleda, et viivad mind lihtsalt siit ära, see joomisprobleem segab ja mitte vähe, kunagi mind viidi Wismaris, aga sellest ei ole absoluutselt midagi kasu, see on paras komöödia. Need rasked olud panevadki jooma. Varem, kui mul töökoht ja kõik oli olemas, siis ma niimoodi ei joonud, paari kuu jooksul võtsid mõned pitsid. Noh jah hetkel ei ole see ka nüüd mingi elu ju.

Mis Te arvate, kas oleks abi kui meil oleks tänava sotsiaaltöötajad, kes tegeleks tänaval inimestega?

Arvan küll, aga siis oleks vaja selliseid inimesi, kes kindla elukoha leiaks, need öömajad ja need on... Sotsiaalkorterid on ka paras kino, niipalju kui olen kuulnud, lubatakse ja lubatakse, aga ikka on inimesed kõik tänaval.

Palju tänaval inimesi elab?

Ma ise tean neid juba sadadega. Kuna pole kindlat elukohta, siis ei ole ka kindlat töökohta, kuidas ma käin tööl tänavalt, isegi kella ei ole. Üks probleem viib teiseni.

LISA 14

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Andres, 44-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Merelahe tee 4, kainestusmaja

Läbiviimise aeg: 22.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Ma läksin eelmine aasta naisega lahku ja siis tuli ära minna seal, siis ma elasin Kadakal, Kadaka tee 153B, majutusüksuses, siis oli niimoodi, et tekkisid probleemid seal, nende kuradi valvuritega ja siis võeti kätte käisin Nõmme sotsiaalosakonnas, siis mind saadeti Männiku tee 92, kuna ma olen epileptik, neil on seal mingeid asju pakkuda mulle, siis võeti kätte ja saadeti mind Kauge 4, siis Kauge 4 saadeti laiali ja siis mind saadeti uuesti Kadaka teele, siis mul oli uuesti seal ühe härraga suur tuli ja siis võtsin kätte ja tulin ära tänavale. Nüüd ma olen Alasi tn, aga seal on narkomaanid koos ja ei taha olla seal lihtsalt.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

Igal pool. Ma käin ka pudeleid korjamas, suitsuraha on vaja ja igast asju on vaja. Tavaliselt Keskturu juures kõik kogunevad, regalia poe juures.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Ma ei saa tööd leida, kuna olen 100% invaliid, ma kaotan pensioni kohe sellega. Pension peaks olema 148 eurot, aga 20.- eurot võtab üks kohtutäitur ära ja teine ka mingi 15 %, mingi 105.- eurot jääb kätte.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega? Milliseid probleeme on Teie ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Tänaval olen olnud 1 aasta. Igasuguseid, kaklusi, linnapeal käid reede vastu laupäeva taarat korjamas, siis kõige rohkem rahvas paneb pidu ja siis on taarasi igal pool, mõned noored joovad ennast täis ja siis hakkavad lolli mängima, mõnitamist on liiga palju. Mõned on väga sellised, läksin prügikastist konisid korjama ja see oli eelmine nädalavahetus ja kaks tüüpi astuvad ligi ja küsivad mis otsid? Ma ütlesin suitsu otsin. Siis nad ütlesid näe vaata, annab mulle 20.- eurot, mine osta endale suitsu ja midagi süüa, ma imestasin, tavaliselt mõned inimesed lähevad mööda ja ma küsin, kas sul suitsu on ja vastavad, et kodututele me ei anna suitsu. See suhtumine on täiesti erinev. Näiteks oli Soomes, ma ei olnud küll kodutu, aga ma nägin ka neid kodutuid, kes seal olid. Nad elasid majutusüksustes onju, nad elasid veel paremini, kui meie omad siin elavad. Absoluutselt paremad võimalused, seal antakse inimestele, raha, et sa saaks päeval endale süüa osta või midagi, aga meil midagi küsid, siis öeldakse ah näed niipalju ka, kas või sotsiaaltoetust lähed küsima, siis öeldakse, et too retseptid ja siis mingi natukene sulle antakse mingi 7-8.- eurot antakse, see on vähe.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega? Milliseid lahendusi näete Teie?

Minema minna siit Eestist, mitte Soome, aga ükskõik kuhu, peaasi, et siit minema saaks. Siis saaks mitteametlikult tööd teha ja paremini elada.

Milliseid probleeme üldiselt näete Teie asotsiaalsusega seotult?

See, et rahapuudus on, see on üks asi eksle, teine asi on see, et inimesed vahivad sind nagu ei tea mida, siis ma käisin siin Suur-Sõjamäel, et jope oli katki, et küsisin, et palun andke mulle uus jope, ah sul on pension, mine osta endale, Risto ütles mulle. Mul on nahktagi on varruka pealt katki ja mulle öeldi, mine osta omale.

Milliseid võimalusi pakutakse Teie riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

Mulle ei pakuta riigi poolt midagi, peale selle, et mulle öeldakse ära, et mul on pension, puhka jalga. Selle pensioniga pole võimalik ära elada, kui kohtutäiturid võtavad osa raha maha. Ma olen nii palju kohtu poolt karistatud, seepärast võtavad maha. Kas sellist mõtet ei ole, et mingi kuritegu toime panna, et tänavalt ära

saada? *Vanglas pole ka teha midagi, olen 11 korda kohtu poolt karistatud ja 88-ndast aastast vangis olnud. Kui Sind keegi pärast vanglat ei toeta, pead mõtlema, kus saad suitsu, kust saad poeraha, noh et hügieenitarbeid saada vanglas olles. Vanasti oli hea sulle toodi pakk, praegu sa pead kõik ise ostma, sulle võivad tuua, soki, trussikud, aga hügieeniasju sulle tuua ei tohi, süüa ei tohi tuua mitte midagi, mõttetu täielikult, elad üksipäini selle lobi peal, mis seal antakse. Kui vanglast vabanesid sain 90.- eurot.*

Alasis nad ei tõmble seal nii palju, aga mingid naised on seal, need on ka narkomaanid, narkomaanid käivad metadoni joomas ja siis tulevad ja on sellise laksu all, et vaata, et kukuvad voodist maha, kontingent on ikka kirju.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Balti jaamas kogunetakse, seal on jälle omaette seltskonnas, kes kuskil kellegagi kokku saavad, rohkem ma väga ei tea, veel käiakse söömas Paljassaares, Laevastiku tänaval, siis Sepas käiakse söömas, me käisime eile ühe tüübiga seal söömas, seal antakse normaalselt suppi ja suhtumine on hoopis teistsugune. Laevastikus antakse muidugi paremini süüa, Sepas on ka, oleneb vahetuses, mõnikord antakse niimoodi süüa, et sa sööd oma kõhu täis ja sa ägised, aga teinekord antakse pool kaussi suppi ja öeldakse, et kuule puhka jalga.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Reaalset abi on vaja, psühholoogi võin ise endale mängida.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Võib küll jah, siin on inimesi, kes elab 15-aastat tänaval ja neid üldse ei huvita miski.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Loomulikult sooviksin perega kokku hakata elama, kuid sellest ei tule midagi välja. Mul on poeg, ta töötab G4S-is, aga temaga ma ei suhtle, kuigi tahaksin. Abikaasaga tahaksin ka suhelda, aga mida sa suhtled, kui su peale karjutakse koguaeg, ah sa oled jälle purjus ja sa oled midagi jälle kuskil teinud jne.

Kui mingi sotsiaalkorteri saaks, siis mul elu muutuks, mul tuleks elumõte tagasi niimoodi, kui niimoodi seal Kadakas või varjupaikades elada... see ei ole mingi elu.

Ma ei palu abi kellegi käest, ma proovin ise hakkama saada. On kümme korda hullemaid inimesi, peale minu. Sotsiaalkorteritega seal kohe öeldakse, et seal on 3-5 aastat järjekord, ma olen selle tee juba läbi käinud.

Mis Te arvate, kas tänavasotsiaaltöötajast oleks kasu?

Muidugi oleks kasu, siis inimestel tekiks kindlustunne, et nad on vajalikud. Praegu elatakse paljudes mahajäetud majades, murtakse sisse ja elatakse vaikselt, aga naabrid on need, kes helistavad politseisse ja siis visatakse välja sealt ja siis ela koguaeg hirmu all, no mis elu see on. Mina olen juba kuu aega alkoholi tarbinud. Juuakse sellepärast, et sooja saada. Merelahe tee 3-s korrus, siin on Veiko ju, üks mees lasti sisse, täiesti täis oli ja mul olid ainult lõhnad ainult juures, mulle ütleb head aega. Ma siis küsisin, et kes sa oled üldse siin, ta vastas, et sotsiaaltöötaja, ma vastasin, et sa oled lihtsalt sotsiaalassistent, oled sa mitte midagi muud, mida sa üldse mõtled endast. Ta ütles, head aega, ma vihastasin, ja astusin välja. Ma ei hakka ennast alandama, nagu seal kadakas on Gabriel, selline paks vend on. See on endast ikka väga heal arvamusel.

Põhiline oleks see, et ma siit tänava pealt ära saaks.

LISA 15

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Genadi, 50-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Merelahe tee 4, kainestusmaja

Läbiviimise aeg: 22.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

15-aastat olen tänaval olnud. Ma olin vahepeal venemaal, ema on surnud ja lubas mind aidata ja niimoodi see elu läks. Tänavale sattudes oli üle 20, nüüd saan, see aasta saan juba 50. Üle kahekümne aasta, mingi 15 aastat olen tänaval, noh, kuhu, mul kedagi ei ole enam, ema ei olem isa mind ei taha kuulda võtta, siis tuleb endal kuidagi hakkama saada.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

Mina korjan taarat, ei olegi kindlat päevakava. Vaatan, kuidas hakkama saada. Täna sattusin esimest korda kainestusmajja.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Olen küll, aga see kõik nii, kuidas jumal juhatab, võib-olla leiad, võib-olla ei leia.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega? Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Mul ei ole mingeid probleeme, aga üks neid ikka on. Kellel on jalad läbi, kellel on käed läbi. Haigus. Minul pole mingeid probleeme, tänaval olekuga.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega? Milliseid lahendusi näete Teie? Milliseid probleeme üldiselt näete Te kodutusega seotult?

No ma ei tea, ma ei oska seda seletada. Tihti tuleb ette, et ID-kaart varastatakse ära, mul on see kolmas või neljas ID-kaart juba. Seda ma hoian nagu hingeõnnistust, enda taskus. Kuidas ma eile siia juhtusin, seda ma üldse ei tea. Tavaliselt nii ei juhtu. Nähtavasti keegi helistas ja kutsus politsei. Olin Keskturu juures.

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

No ma ei tea, mis võimalusi mul on.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Seda ma ei oska öelda, Balti jaamas ma üldse ei käi, põhiliselt, Keskturu juures, ööbin tänaval, väljas, igakord erinevas kohas, mahajäetud majades mina ei käi.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Mulle on erinevat abi pakutud küll, aga ma lihtsalt ei võta vastu.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Ei ole mul mingeid plaane, olen rahul selle eluga.. Haltuura otsi on, aga ma elan ära.

LISA 16

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Margus, 56-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Merelahe tee 4, kainestusmaja

Läbiviimise aeg: 22.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Omast lollusest, ütlen ausalt. Jõin.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

Supiköögis, korjan taarat.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Ausalt öeldes ei ole mitte midagi ette võtnud.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega? Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Satikad, väljaviskamised trepikodadest, politsei peale tulemine,

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

Tahtejõudu on vaja.

Milliseid lahendusi näete Teie?

Ma ei oska ütelda.

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

Ei, mitte mingit abi. Supiköögis käin söömas vahel.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

On küll jah, ma ei suhtle eriti teistega.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Jah

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Tahaks loomulikult, ma saan 56 juba.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Sooviks küll.

LISA 17

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Raimond, 54-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Merelahe tee 4, kainestusmaja

Läbiviimise aeg: 22.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Tänaval olen elanud vähe, olen rohkem tööinimene, olen igal pool töötanud, Soomes Rootsis, Saksamaal. Praegu läksin elukaaslasega tülli, põhjus oli väga lihtne, kõik töö, mis ma tegin, ma ei saanud isegi teksapükse osta, kõik raha andsin naise kätte. Ja siis ma lõpuks Soomest tulin, lubasin tütrele osta telefoni ja läksin andsin tütrele telefoni ära ja naisele ütlesin, et mine õige perse. Tütar on mul 16-aastane, temaga saan väga hästi läbi. Mul on kaks last, teine on 26-aastane. Praegu ma pole suhelnud, mul internetti pole. Mul on kõik asjad Harkus, aga ma ei saa ära tuua, mul pole kuhugi tuua.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

Hommikul teen silmad lahti ja mõtlen, kus kohas saaks pead parandada. Siis ma lähen, kui mul raha ei ole, siis lähen teen taara tiiru, taarat korjan, igal inimesel on oma kindlad kohad, kus korjatakse. Mina olen selline inimene, et mul on ükstapuha, kust kohast taarat korjan mul siin öeldi küll jaamas, ükskord, et kus sa tuled, see on meie piirkonda, ma ütlesin, persse minge kõik, eluaeg olen Tallinna kodanik olnud, käin seal kus tahan. Ma käin igal pool kus ma tahan. Siis korjan koti pudeleid kokku ja siis viin ära, ja saan pooliku. Õlut ma ei joo üldse, ma ei ole õllesõber. Pigem joon kangemat kraami. Ledat joo ka, neid väikseid bulikuid. Ühe väikse pudeli saan ikka kätte.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Haltuuraotsi teen, tööd mul on, sellepärast ma ei muretse. Mul telefon läks katki ja kaart läks ka katki. Tööd on. Aga mis tööd sa teed, kui sul ei ole mingit elukohta. Kuidas ma lähen tööle, kui ma magan tänaval.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega?

Igasuguseid, käed on kõik katki ja paistes, jalad kukkusin katki, siiani veritsevad, millega sa ravitsed.. Magasini tänavale läksin, mulle öeldi sealt, et sul on omal perearst olemas. Aga kust mina tean, kes mu perearst on ja mul pole kunagi perearsti olnud. Suur-Sõjamäel lasin juba dokumendi ära teha. Ega see perearst ei aita ju, mis ta teha saab.

Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Probleeme on igal pool ja koguaeg. Tänaval elamine, söök, toidu valmistamine. Supikööki iga kord ei jõua, siis on kõht tühi, järgmine päev on kõht tühi ja ülejäämine päev on kõht tühi. Mingi väikse ampsu ikka kuskilt leiab. See tänava poisi elu on selline, et teised tänavainimesed, ükstupuha, kellel midagi on kõik jagavad üksteisega. Kunagi ei öelda, et ma ei anna sulle, alati antakse, sellest on kõik head inimesed, üksteisest saavad aru. Tavaliste inimestega nii ei ole. Tänaval elamisega on ainult plusspunktiks see, et suhtumine üksteisesse on teine, kõik on abivalmid, oled sa venelane või oled sa eestlane vahet ei ole, väljaarvatud narkomaanid, neid me ei seedi üldse.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

Milliseid lahendusi näete Teie?

Oeh... Võtame kohe esimene asi on ööbimispaik, ära tee niimoodi, et on 19st hommiku kella 9ni, las ta olla ööpäev läbi lahti, inimene saab kööki kasutada, seal on ju kõik olemas ja et ei pea minema sinna tänavale välja ja see ongi üks kõige tähtsamaid asju, et sa saaksid päev läbi seal olla, mitte ei pea minema tänavale kõikuma. Kell 09:00 lähed tänavale ja kell 19 õhtul saad alles tagasi, siis päev otsa jood, mida muud seal ikka teha on.

Milliseid probleeme üldiselt näete Te asotsiaalsusega seotult?

Politseiga pole mingit pistmist, kui siis nad ainult kainestusmajja toovad, üks vahe olin viis päeva järjest. Kui õues on väga külm, siis ikka peksan ka kainestusmaja ukse taga, aga ei lasta sisse, külm sellepärast. Kõik, mis klaasi mahub, mina joon.

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

Keegi pole mulle mitte midagi pakkunud. Supiköök pole ju riigi poolt pakutud. Pesemas käin huh, mis ta on Sõjamäel. Sooja vett jätkub ainult siis, kui esimesena lähed. Liiga väike boiler on seal.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Kogunemiskohad. Hm.. No Balti jaamas, igal pool, ega see on niivõrd väike, lihtsalt jalutad ringi ja näed teisi ka. Teatud kindlat kohta ei ole.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Ei vaja, ma saan ise tänaval ka hakkama.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Mõned tuttavad on seal kuskil 14-aastat elanud ja minu arvates ei kipu nad küll tänavalt ära. Mina olen vähe olnud, isegi aastat veel ei ole, aga vahelduva eduga olen olnud. Kuidas juhtub.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Kindlasti proovin tänavalt ära saada, see ei ole normaalne. Nii kui ma elamistingimused paremaks saan teha, siis kohe tahan tänavalt ära saada. Normaalne oleks olla ikka mingi normaalses voodis ärgata, mitte otsida kivi ja sinna papp alla panna, et soojem oleks ja õues magada. Papp hoiab vähemalt natuke sooja. Ei taha kuhugi majja ka sisse murda, mahajäetumajja.

Mis te arvate, kas Eestis oleks kasu tänavasotsiaaltöötajast?

Pole kasu. Kasu oleks, et anda talle koostöö, kus ta saaks elamiskohta inimese suunata, kus teda ka vastu võetakse. Siia kolmandale korrusele, siin on see Veiko, see sotsiaaltöötaja või mis ta kurat on see ei lase siia sisse. Kõik inimesed, kes siin on, räägivad, et ta on hästi vastik inimene, selline paks on. Ta hästi halvasti suhtub

inimestesse. Kõik teised töötajad on normaalsed. Aga tema siia töökoha peale ei sobi. Mina näeksin lahendusena, et riik teeks normaalseid ja normaalse hinnaga sotsiaalkortereid juurde, et inimesed, kes saavad pensionit, et midagi tal alles ka jääks.

LISA 18

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Silver, 33-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Merelahe tee 4, kainestusmaja

Läbiviimise aeg: 22.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Mis põhjustel, nendel põhjustel, et Soomest saadeti välja, ma elan ja töotan Soomes, aga mul on väljasaatmiskeeld, et ei tohi minna sinna. Kunagi oli, et mina ei pannud rikkumist toime, vaid olin seal seltskonnas, aga minu kohta ei olnudki mingit tõendit, aga pandi karistus peale. Naine on Soomes ja üks kolm nädalat tagasi tulin sealt.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

*Hommikuti kohe joon. Õhtuks ikka kainestusmajja sooja. Sündinud olen Tallinnas, aga sissekirjutust ei ole. **Kas Te öömajas ei ööbi?** Mis see öömaja üldse on?*

Kui hommikul ärkan, siis poest varastan paar punni, et saaks pea ära parandada. Ja siis üritan, olen üritanud 4 korda laeva peale saada, et Soome minna. Tahan Soome minna, aga koguaeg peetakse kinni. Peab kuskile pagašnikusse minema või.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Mind ei huvita see, ma tahan Soome minna, ma ei ole nii kodutu. Soomes on mul alati töö olemas, olen plaatija.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega? Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Ma ei oska öelda. Mõttetu on küsida mu käest.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Ma ei tea ju. Ma ei ole nii kodutu. Kui ma siit pääsen, siis ma lähen ostan peaparandust, natuke peaks veel raha olema ja hakkab Soome minema. Eile käisin ja üleeile. Aga peetakse kinni ja saadetakse tagasi.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Kui tõesti väga hull olukord on, et pean tänaval ööbima, siis teeksin mingi laksu ära ja läheksin enne vanglasse. Ilmselt varavastase süüteo, mul on ju raha vaja, ega ma kedagi peksma ei lähe, mis see mulle annab, seal vanglas vähemalt soe magada ja süüa saab ka.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Üle kahe aasta on Soome keeld, tahan Soome saada. Saab muudmoodi ka sinna. Kui soojemaks läheb ostan kasvõi kummipaadi ja sõidan ise sinna. Mul on jube joogijanu, tahan nüüd vett juua.

LISA 19

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Viktor, 65-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Merelahe tee 4, kainestusmaja

Läbiviimise aeg: 22.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Tänaval olen elanud 8-aastat. Põhjus oli selle, et läksin naisest lahku ja ta suri ja korter läks.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

Mis ma teen, käin otsin taarat. Mõnikord keegi annab kopikaid.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Olen küll

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega?

Mis probleemid, probleemid on sellised, et varjupaigas saab öösel olla, aga terve päeva peab ringi tuigerdama.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

Milliseid lahendusi näete Teie?

Milliseid probleeme üldiselt näete Te asotsiaalsusega seotult?

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

Midagi ei pakuda.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Seda ei tea öelda. Mina tuigerdan Mustamäel ringi.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Seda vajaks küll.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Tahaks küll aga ei tea kuidas.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Soovin kuskilt leida sellise koha, kus saaks ka päeval olla, mitte ainult öösel tuled ja hommikul visatakse välja.

LISA 20

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Ülar, 58-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Merelahe tee 4, kainestusmaja

Läbiviimise aeg: 22.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Läksin naisega lahku. Siis läks elu allamäge. Tänaval olen 3-aastat olnud.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

Korjan Taarat.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Olen küll

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega?

Külm on ja, ja peksa võib igal pool saada.

Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Igasuguseid, paljaks on varastatud 2 korda, mul ei ole ju dokumente. Selle kuradi kolhoosi peale on igasuguseid probleeme.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

Milliseid lahendusi näete Teie?

Teate kui palju neid on. Inimesi, kes elavad tänaval. Tänaval on vähemalt üle 500 inimese. Kõige nooremaid olen näinud umbes 20- aastaseid. Mis aitaks vä, meil lõhutakse maju maha selle asemel, et anda kätte. Suuri maju lõhutakse maha. Kas või

kui oleks üks tuba. Ma ei tea. Minu meelest see on ikka nõme küll. Selline ühiselamu tüüpi maju võiks rohkem olla. Seal võiks olla voodi, telekas, raadio, külmutuskapp, pesumasin. Ma olen 5 aastat sotsiaalkorteri järjekorras. Kauge 4 ei paku mulle pinget. Mul on Akadeemia teel tegelikult koht olemas, aga seal peab olema kuuekesi ühes toas, maksan 19.- eurot kuus. See tuba on 9 ruutmeetrit.

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

Riigi poolt ei pakuta midagi. Enne käisin supiköögis, aga enam ei käi. Ma sain sügelised sealt. Vaadates seda kontingenti siis ei ole midagi imestada.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Jah. Balti jaam, Keskturg nii palju, kui mina tean.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Ei. Pigem reaalsel elukohta.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Ma ei tea.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Ära surra. Mul on kolm last, kaheksa lapselast, aga ma ei lähe nende kaela peale elama. Ainuke kellega ma suhtlen on vend.

Kas Eestis peaks olema tänavasotsiaaltöötaja?

Võib-olla. Oi kurat juua tahaks ilgelt tahaks juua.

LISA 21

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Juri, 33-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, 1.Liin 6.Maja

Läbiviimise aeg: 18.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

ei, ma ei tööta. Ma riidlesin vanematega. See tähendab , et nendega te ei saa hetkel elada?

Ei viimasel ajal ei ole proovinud.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

Hommikul ärkan, lähen linna pudeleid korjama.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Proovisin, pöördusin sotsiaalkeskusesse. Ja mis seal öeldi? Mitte midagi, praegu elan siin.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega?

Kõige rohkem see et puudub töökoht. **Küsija täpsustab: te elate siin toas jh? millised on siin peamised probleemid?** *Vett ja tulaletti ei ole .Te olete uus siin? Jah , pool aastat.*

Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

puudub elukoht, isiklik korter, töökoht

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

Milliseid lahendusi näete Teie?

Ma ei tea...linn võiks aidata korteriga, sellisel juhul saaks tööle minna.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

*Ma olen üksi, ma tean et selliseid kohti on. Balti jaam ja keskturg, mitte ametlikud kohad.
Vanalinn.*

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Jah ma vajaksin.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Ei ma ei mõtle nii

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Kui ma saaks tööle siis kõik probleemid laheneks.

LISA 22

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Irina 53-aastane, Nikolai 48-aastane, Aleksandr 55-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, 1.Liin 6.Maja

Läbiviimise aeg: 18.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Ma lahutasin naisega ning mind pandi vangi. Ma kandsin karistuse ära ning hetkel elab minu korteris ämm. Kas Te sinna elama ei saa minna? No saan, aga siis ma peaksin uuesti vangi minema, et kanda karistust tapmise eest. Hästi see tähendab, et koos seal elada Teil ei ole võimalik? naer...vastus tagaplaanilt. ta ei ole kontaktne. Muid variante Teil pole kus elada? Sugulased? variante on palju näiteks põõsad..Ema juurde ma ka minna ei saa..suhted halvad. Mu vanem vend panid vangi.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

Hommikul ärkan, koristan toa ära ning lähen linna varastama.naer...Kus te tavaliselt käite? kas varastamas...naer. Käin kohtades kus saab midagi teha, koristada või aidata. Käin aitan ja koristan. Kas käite pudeleid korjama? jah..

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Praegu ei. Töötasin ehitusel, aga mulle ei makstud palka.Töötasin, tassisin kotte kaks nädalat aga mulle ei makstud. Kui kaua te juba ei tööta?Peaaegu kuu. Muidugi teen, isegi praegu teen. Otsin . tahan korterit üürida. Vaatame kuulutusi, helistame , uurime et kui palju maksab.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega?

Küsimaja täpsustab: Ma saan aru, et kui palka ei ole on raske korterit leida? jah nii on kuid me helistame küsime, uurime, Praegu ehitusel töötada ei ole üldse mõtet, kuna ei maksta. Kuu töötad aga raha ei saa. Küll neil pole raha, või veel midagi, maksavad 50 rubla ja kõik. Nu siin pakuti tööd pesumajas.

Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Ma juba selgitasin, kandsin ära karistuse, minu abikaasa läks mehele võttis mult tütre, minu korteris elab praegu ämm. Teil on tütar? jah Kui vana ta on?10

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega? Milliseid lahendusi näete Teie?

Leian töö ja kõik laheneb. Stabiilne töö ja palk. Leian töö ja hakkam tööle ja saan normaalselt elada. vanglas istumisest on kõrini. Jah muidugi, homme lähen sinna noh pesumajja, seal on 300 rubla garanteeritud. 180 eurot maksan korteri eest.

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

Ei riik ei anna midagi. Ma olen nende meelest ohtlik. Mulle anti dokumendid, kaks kuud tagasi..Kas Te Suur-Sõjamäel olete käinud, seal saab dokumente tasuta teha. Ma tean, ma sündisin Tallinas. Me tõestasime terve nädal, et ma elan ja sündisin Tallinas, et saada dokumente. Seal kuula ise...naine räägib eesti keeles, ma ei tea kas sul on seda vaja või mitte.....Naine selgitab..anti ID-kaart, kuid mitte dokumenti, et ta elab tallinas, me terve nädala jooksimine ja ajasime neid asju, olime igal pool. Isegi lasnamäel. Lihtsalt see tüdruk, kes töötab passilauas unustas vajutada nuppu. See ei ole normaalne.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

ei me ei taha, meil pole seda vaja, meil on omad probleemid ja võõraid probleeme pole vaja. Te teate et sellised kohad on olemas..jah me teame. Kus need on? balti jaamas, jah, keskturul, me teame kõigest

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

*Psühholoogilist abi ei vaja, mingit abi ei vaja, me vajame vaid tööd. Saame tööle ja leiame endale teise elukoha ja kõik. Me lahendame ise oma probleemid, oleme adekvaatsed. **Kui linn teile pakuks tööd , kas te võtaksite vastu? Jah loomulikult oleks nõus, peaasi et makstaks.***

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

*Meil on hästi, meil ei ole ametlikku sissetulekut, andke mulle andeks. **Tahategi nii edasi elada..ei ei taha..ma tahan muuta kõike, tütre endale võtta. Miks me sellistes tingimustes elame, Vaadake, meil on voodi puhas. Meil on ahi kõetud, söök valmis, Tahte kostitame teidki, keedu kartuliga. Me elame samasugust elu nagu teiegi. **Lasnmäel on sotsiaalkorterid, ma olen kuulnud, et nad on kallid. Jah need on kallid, isegi 85 protsenti võetakse pensionist*****

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

me juba selgitasime, saame tööle ja kõik probleemid lahenevad.

LISA 23

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Veera, 25-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, 1.Liin 6.Maja

Läbiviimise aeg: 18.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

*Elasin lastekodus, Kadaka teel. Mind visati sealt välja ja öeldi, et enne ei anna mulle dokumenti, kuni mul on enda sissetulek ja nii ongi. **Kas seal lastekodus võib elada teatud vanuseni?** jah, seal ei saa kaua elada*

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

*Midagi ei tee, olen siin. Käin wismaris. **Tarvitasite narkootikume?** jah tarvitsin, tarvitan metadoni ka.*

Kas teete midagi et seda probleemi lahendada, olete abi otsinud? Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Kohus on tulemas. Homme on kohus. Pöördusin ravi saamiseks rehabilitatsioonikeskusesse. Ma ei saa tööd teha, kuna töövõimetus on 70 % ja saan ravi.

Mis juhtus. *Mul on hiv, tuberkuloos.*

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega?

Mis teha, kas tänaval elada, sellest tulidki haigused, et elasin puu all.

Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

ei ole mingeid.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

Milliseid lahendusi näete Teie?

Ei näe lahendusi. Ainult lubatakse, lahendusi ei ole linn ei aita. Lubavad, ei tee midagi. Lubatakse ja lubatakse ning kõik.

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Ei ma ei käi jalutamas, olen üksinda. Kas teate, et on sellised kohad? Ei, ma ei tea.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Jah kindlasti. Ma olen juba harjunud nii elama, ma alati joon.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Ei ole plaane

LISA 24

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Svetlana, 54-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Paljassaare 85, mahajäetud maja

Läbiviimise aeg: 18.03.2015

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

*See on pikk lugu. Mu ema ja isa elasid Mustamäel. Nad surid ära. Mul oli suur perekond. Ma töötasin Põhjalas. Mul ei jätkunud raha ja visati välja. **Kaua te siin elanud olete?** 2000 aastast alates.*

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

*Ma olen pensionär, tööd teha ma ei saa. Ma saan pensioni. **Kas te olete terve päeva kodus?** Ei ma jalutan. Mul jalad valutavad. **Kas linnas ka käite?** Ei, ainult jaamani ja tagasi.*

Kas olete midagi ette võtnud, et leida elukohta?

Ma tegin avalduse, et saada sotsiaalmajja, aga keelduti. Mind ei pandud järjekorda, kuna mul ei olnud raha maksta. Mulle keelduti, kuna nad ei tea, kes ma selline olen, kuidas käitun, seal peab elama teiste inimestega koos. Äkki Te aitate mind, et ma saaksin endale koha sotsiaalmajas, koha kus olla? Aidake mind palun, et ma saaksin kasvõi järjekorda.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega? Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Mugavused puuduvad, midagi ei ole. Vett ei ole pesta ei saa.

**Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?
Milliseid lahendusi näete Teie?**

Kui te mind aitate ja ma sotsiaalmajja saan, siis mul ei ole enam probleeme, mul on pension. Toa jaoks raha jätkub. Aga miks teile ei anta tuba? Ma ei tea, ma peaksin algul elama kuskil Tuulemaal, et sotsiaalosakond saaks teada, kes ma selline olen. Ma olen järjekorras aga no ei anta. Äkki aitate mind palun. Paljassaare 37. majja tahaks.

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

Ainult tuulemaale, muud ei. Ma ei taha sinna. Ma ei suitseta, ei joo, seal juuakse ja suitsetatakse. Mind süüakse seal ära, ma tahan elada eraldi.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Ei, ma ei käi, ei suhtle.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Ei, ma ei vaja, ainult vajan tuba. Kui te mind aitate, olen õnnelik. Juunis saab mul 15 aastat sellisena elatud.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Tahan tuba, paljassaare 37. Hakkan raha maksma selle eest ..kassid jätaks siia, jooma ja suitsetama ei hakka

LISA 25

Intervjuu transkriptsioon

Intervjueeritav: Siim, 63-aastane

Intervjueerija: Mirell Reinson

Koht: Tallinn, Laboratooriumi tn kangialune

Läbiviimise aeg: 21.03.2015

Sots töös mina teeksin teiseks palju teisiti. Asi on selles, et mina kõigepealt räägin, nüüd pange küll mikrofon käima. Ja nüüd ma ütlen. Oleks riigil vabrikud. Savisaar müüs vabrikud turistidele maha. Turist võtab vabrikusse inimese tööle, kui ta on alla 40-ne. Kui inimene saab 40, siis turist ütleb talle, et palun min personali osakonda. Meil pole nii vanu vaja, võtame need noored, kes nagu õppisid, aga nad ei oska ja nad ei viitsi ka teha. Nii...kauplused olgu riigi omad, sest tööline, kes vabrikus töötas, nagu oli sotsialismi ajal, inimene töötas vabrikus, sai palka ja läks sellega riigi poodi, riigi poest läksid need rahad riigi pank, mitte praegusesse Savisaare Rootsi pankadesse. Savisarrri, mitte Savisaare, Savisaart pole olemas.

Nõuka ajal olid isegi üle 60-sed tööl. Vabrikuid on vaja. Nii ja siis ma ütlen, et inimene ostab kauplusest toitu, need rahad lähevad riigipanka, riigipangast saab inimestele palka maksta. Riik saab selle raha kohe tagasi. Sest asi on selles, et inimene ikka ostab süüa kauplusest ja raha saavad kõik. Ma ei oska öelda miks see Savisaar müüs Eesti riigi maha. Ümbrikuna, nagu Raud rääkis, sel ajal. Seal oli lubadus oli Jeltsinile, et miljardid Nõukogude rubladeks maksta või kinkida, et Eesti mingit umbluud ei teeks. No aga asi on selles, et praegu Jeltsinit ei ole, keegi jutumärkides Nunne tänava alguses torni juures, seal... Nagu Jeltsinit ei ole nüüd Putin kamandab Savisarri. Tina jääb nagunii täna panemata, raha ei ole.

Kuidas ja mis põhjustel sattusite tänavale?

Olin aasta ja poolteist kuud ilma tööta, tekkis üürivõlg ja tehti üks null. Kodutu olen 20 aastat olnud, 4.mail saab 20 aastat. Ja teine asi on see, et siis ma nagu..ma kuulsin, et õhtulehes oli olnud...mina õhtulehte ei ostnud, siis neid järjekutte seal ei old või midagi. Ja siis piirkonna volinik või politseinik või miilits, tõi mulle selle paberi, 95-ndal, tõi mulle paberi pihku, et kohtusse minna, aga sinna ma magasin sisse. Ja siis pärast tuli paber, a pärast ma sain tööle, Eesti Riigikaitseakadeemiasse, puussepak. Parandasime seda, uksepiita, tegin selle korda, mul oli kodus üks saare puu tükk ja siis panin selle sinna. Peitliga tegin augu sisse. Ja siis panime võimlasse peeglid, muidugi see, ma ei tea noh kellega me koos panime, et teistpidi ka panna peeglid, see oleks jäänud ngu kõverpeeglid. Noh ja siis tuli paber koju 09.03 tullakse välja tõstma, eks ma siis läksin tööle ja näitasin seda paberit, see oli 28.02 ja järgmine päev paluti mul personaliosakonda minna. Eks nad vist arvasid, et kui inimesel pole elukohta pole tal tööl ka vaja käija. Meestele ma ütlesin, et näitasin paberit, mehed arvasid, et ma ei poleks pidanud seda paberit näita, ma oleks siis..noh välja tõsteti alles 04.05, senikaua oleks saanud tööl käija. Võib olla oleks isegi oma trepikoja keldris ärganud, et oleks kell 08.00 tööle jõudnud. Olin aasta otsa seal keldris.

Milline on Teie päevakava? Kus Te käite ja mis Te teete?

No eile, nagu öelda, pissihäda ajas mind enne 10-t ülesse, ma läksin Balti jaama Nehatusse jõin ühe kohvi ja läksin tunnelisse. Ma ei mäleta, mis kell see importnarkomaan tuli oma kitarriga lärmi tegema, no see põder, aga täna ärkasin 13:15. Läksin Nehatusse võtsin kohvi võlgu, sest mul oli seal vist, kolm taarat viisin ära, võtsin omale selle rohu, tänu millele ma olen 8 talve üle elanud, viina...tänu sellele olen 8 talve õues maganud ja elus. Nagu Balti jaama tunnelisse tuli see reporter Valner või mis ta on, keeras selja ja oleks sellise võtnud, siis oleksin ammu surnud. Tänu nendele ja ristsõnadele olen veel elus, ma ei varasta, ei röövi, ei narkomeeri, ei alkosseeri. Aga neid taskuvargaid peab hakkama livideerima. Vanasti....minult pole midagi varastada, ma istun ja külmetan, aga asi on selles, et neid on üks 15-16, teil see mikrofon ikka töötab jah? Ma olen mõeld seda, et mul on kaks kotti, et poleks neid kotte, oleks neil järel käinud ja oleks nendele taskuvarastele sellega pähe koputanud ja siis politsei kutsunud ja kõik nad „väiksele“ Venemaale saatnud Putini alla töötama 30-aastaks. Ja viisat mitte ühtegi riiki ei annaks. Eile oli see endine miilits ka siin, kindlasti teate neid kõiki, ja siis üks noor nolk ja õpilane oli natuke tast pikem, aga nende taksojuht oli lühem. See samune noor nolk, ükskord andis mul 5 eurot, siis olid mul prillid katki ja ma ütlesin, et prillid maksavad 20 eurot. Ja ta andiski selle. Ma panin selle püksitasku ja mul on püksitaskus need ninanuuskamise paberid ja siis ma

ütlesin talle aitähh ära ja siis pärast läksin sinna raekojaplatsi ja enne seda, voorimehe tänavat, nuuskasin nina ja võtsin ja läksin edasi ja pärast läksin oma voodisse laboratooriumi tänavale ja mõtlesin, et võtan taskust need 10se ja 20se ja panen rahakotti ja neid enam ei oldki, Muidugi ma ei hakanud enam Raekojaplatsi minema, ilm oli tuuline ja nii et kaks inimest said õnnelikuks, mitte üks. Tuul viis nad lahku. Võibolla sattus ühele.

Kas olete midagi ette võtnud, et leida tööd, elukohta?

Selle sotsiaaltöötajaga pole vestelnud, aga ma kunagi vestlesin, aga seal Kauge 4 on sots maja, aga seal võetakse 80% pension ära, aga mulle antakse ainult 148,98 ja see % on nii väike, mulle ei jäägi midagi ja näiteks kui ma siin, vanasti ma olin Kauge 4, enne seda kui see politsei mind Männiku Karjääri viis ja ära ei uputanud, kahjuks või õnneks, aga pärast ma olin Kauge 4 arestimajas, 12 ööpäeva, kerjamise trahvid maksmata. 2001, ma olin endise Tulika taksojuhi maamaja valvamas, Rapla taga. Oi seal tegime pulli. Kõigepealt kasvuhuone eshitasime, siis, ma kaevasin kraavid, ja selle eest andis 100 krooni. Ja siis pärast tahtis veel uut maja ehitada, selle eest andis 200, vundamendi tegin, see oli ka umbes 2001. No ja siis ma ei mäleta mis aastal me seal keldri tegime, kelder oli nii, et ma pidin kaevama sinna suure augu kõrval, et teeme niimoodi, kaevasime selle ära ja siis, aga seal oli üks selline umbes lindakivi suurune kivi, no ütleme, meremees ma enam ei hakka ütleva orjapidaja. Tuli ka sinna ja siis tal oli veel üks tuttav. Kõigepealt kaevasime kivi taha augu ja siis lükkasime selle kivi ilusti auku ja see jäi ilusti nende teiste kividega. Siin oli keldriruum ja siis tegime teise ruumi ka ja see kivi jäi siia. Siis tegime katuse lause ja trepi ja muidugi aa...ja pärast tegi ülesse selle samuse ja sinna jättis akna. Ja siis ma ei mäleta, 6ndal 2006 viis mind Märjamaale, et hääleta siin ja mine Tallinna. Olen Lehtsest pärit. Olen 3-aastaselt juba Tallinnasse sisse kirjutatud, meid oli neli tükki, kolm poissi ja üks tüdruk. Oota nüüd Märjamaa. Pärast kutsus mind veel tagasi, et seal mingi mehe ja naise oli võtnud, et need olid joodikuid, ja pole kes jäneseid toidaks, siis ma pidin veel küülikuid toitma ja heina tegema, mina sain selle kõigega hakkama ja siis 6ndal aastal siis ta tuli oma jäneseid vaatama, muidu ütles, et oma jäneseid andis siimule, et mismõttes, kas siis päriseks või lihtsalt toitma. Ühe jänese ta müüs sõbrale maha ja siis ma sain 300 või midagi. Üks jänes hammustas, aga see oli kõige ilusam jänes, üks must jänes, jutt läks teise teema peale, aga oli kõige pealt ühes puuris, ma ei tea miks tema mind ei sallinud, aga pärast ma panin teise puuri, vaatasin, et vaja poisi juurde viia, aga ma ei tea mis seal oli, aga pärast ma läksin sinna ja oli 11 laipa. Ei ma läksin hommikul, nägin 11 laipa, ma ei puutunud, kui ta seal puuris oli siis ta urises, purises.

Milliseid probleeme kaasnevad tänaval elamisega? Milliseid probleeme on Teil ette tulnud seoses eluga tänavatel?

Probleemid on praegu...probleemid, probleemid. A no õnneks enam ei ole neid narkomaani probleeme, ainult see, et moosekandid seal Balti jaama tunnelis kräuksuvad, ei saa nemad ja ei saa mina. Mul muidu probleeme pole, sest mul on taburet olemas, ma pean end ise kaitsma ja veel teisigi. Lilli olen pidanud kaitsma ja turiste kaitsma. Panin rõõvlile vastu kätt, paksu rahakotiga istus taksosse. Nii võtta, et vilu on, rahval on kindad käes ja käed taskus. Kindad käes ja käed taskus.

Kuidas Teie arvates saaks vähendada probleeme, mis tekivad tänaval elamisega?

Minu elu ei saa paremaks teha, ega Savisaare mahamüüdid riik. Vanasti mängisin Keno lotot ja isegi Balti jaama tunnelis ja Viru tänaval käisin harva. Näiteks, no hea küll ma lähen teisele teemale, kui teil see töötab. Ma lähen oma voodisse laboratooriumi tänavale, noh eile ma läksin Balti jaama ja võtsin armeenlaste juurest tassi kohvi ja läksin sealt tornide väljakult oma voodisse, kaks kotti käes, müts peas, siis tuleb müts maha võtta ja paluda, et aita mul seegi öö siin Laboratooriumi tänaval oma voodis rahulikult ära magada, et ei tuleks ükski narkar, varas ega rõõvel ega satanist mind tülitama, sest neid pole mult mitte midagi varastada ja räävida, ja paberimajandus mu taskus ja kotis ei kõlba neile ei narkomeeriks, söögiks ega alkohooliks, sa ju suudad seda ja palun aita mul hommikul ärgata, kell 10 vähemalt, no heaküll kell 9 kusehäda peale ja vii mind Baltijaama tunnelisse vähemalt 13:40ks 8-10 euroga saaksin Kenolotot ja isa poja ja püha vaimu nimel. Muidugi Keno lotot ma pole saanud mängida. Aga eile, kompunnisin nendest samadest numbritest kokku ja siis palusin, et anna mulle võita 8st 8 või 8-7 või hädapärast 8st 6 ja läksin kontrollima 8st 6 ja võitsin selle 200grammise, pasta kanaga, pool pätsi isa leiba ja pärast läksin tagasi, ai mitte tagasi ei läinud, ja siis võitsin Kaarmani kauplusest selle, aga muidu olen seda punasesõstra jooki võtnud, aga kuidas elu paremaks, seda ma küll ei oskaks öelda.

Milliseid lahendusi näete Teie?

Asi on selles, et näiteks tööpäeval ma istun siin poole üheni, aga Kauge 4 see nr 5 buss sõidab ainult 12-ni. Ja Koplisse tuleb ka trammiga minna, aga sinna ei sõida. Ja reede ja laupäev istun kella kolmeni ja saan näiteks kaks eurot.

Milliseid võimalusi pakutakse Teile riigi poolt? Kas need võimalused on piisavad?

Ma ei tea, no need supiköögid, aga supiga tuleb harjuda ja mul seal müüri ligidal tualetti ei ole ja kaks korda ma olen pidanud seal...no teine kord oli talvel, siis oli seal lumehunnik ja kevadeks oli see juba ma ei tea misasi, aga esimene kord panin suure kivitüki peale.

Võib olla selle kivi tüki, üks läks mööda pärast tuli üks ja ütles, et kas sa pole siis näinud, et mina magan siin, ma muidugi ei hakanud talle ütleva, et minu külje all keegi ei piuksu, noh ja siis mul oli seal üks suur kivi tükk. Ma isegi imestan kus see narkar selle jõu võttis ja ma istusin, jalad üle ääre, siis ma mõtlesin, et pähe ta lüüa ei saa, lagi on peakohal, näkku ta lüüa ei saa, kui siis ainult pillab käe peale. Ütlesin talle, et minult teil röövida pole midagi ja siis panin käe ette ja ta virutas sellega mulle käe peale ja siis viskas kivi kõrvale. Ja mul 2 nädalat käsi valutab. Teine mees oli ka mootorratta kiivriga. Ja enne seda ma karjusin politsei, siis seal tunnelite väljakul oli mingi lillenäitus. Nad ütlesin, et me ei röövi midagi ja me taganeme. Ma võtsin siis oma magamiskoti kaenlasse ja läksin suurtüki tänavale. Ja siis kolm meest olid seal ja küsisid, kas sina karjusid ja vastasin, et mina muidugi, et miks te ei tulnud.

Näiteks mul siin, 14,13, 13.jaanuaril mul kadus püksid taskust voodist tulles või kadus rahakott ära ja siis läksin, a mitte ei läind vaid käisin kolm neli korda prügikasti ja enne seda posid tegid must pilti telefoniga ja pandi internetti aj pärast tuli see Pärnu mnt see Toomas Ura või mis ta on ja sain paberi, et ilma rahata omale ID-kaart teha. Ja siis ma läksin tein seal tselluloosi kombinaadi lähedal Sossi mäel selle dokumendi. Kunagi käisin seal noorena tantsimas, aga vanapoiss olen ikka.

Kas tänavale sattunud inimestel on kindlad kogunemiskohad? Millised?

Vot mina olen selline erak, juba noorest põlvest, need on need sadama ja need on need taarakorjajad need ei salli üksteist. Jah, taarakorjajad ja kerjajad ei salli üksteist, praegu on 10 senti tükk, aga täna andsin ka kolm pudelit ära ja võtsin selle külma rohu.

Kas vajaksite psühholoogilist abi ning tuge, et tänavalt ära saada?

Nõustamist...hmm minu arvates need ei aita. Töökoha jaoks oleks elamiskohta vaja, kust tööle minna. Nii, aga, kui siin. Ükskord oli neli võidunumbrit ja kohe 20 ja viiest kuni 19ni. Ja see pole minu uudis, aga see on see, et Balti jaama juures, no need Harjumaa bussid, bussijuht, kelle tütreaga ma 5 aastat taarapunktis töötasin, siis ta pärast oli mingi taksojuht või midagi ja siis ta tuli sinna ja ma ükskord kontrollisin Keno lotot ja sain natuke tagasi ja siis ta ütles, et mul on Eesti lotos tutvus, et kui keegi mängib pikaks mänguks, kas 6ks või 14ks siis nad kõiki pooled kerad jäetakse lotorattasse panemata. 5-19 ta ei pannud. See ei ole minu uudis, aga noh..11ndal aastal sain 3 krda 7st 7. Esimene kord oli 378 jaanuaris, mais oli 600 ja septembris oli 600. Ja sis 2012 aastal ma panin selle komponni, mis 2009 aastal Tammsaares ja müüjale ma andsin oma 7seid komponne ja see oli novembri lõpp ja läksin kontrollima ja sain 10st üheksa. Siis tuli teine müüja sinna ja ütles, et ma tein teisele halba ja siin putkas ei võida sa enam kunagi. Kustus politsei mulle.

Pärast oli siin lilli ka müümas, aga sealt löödi ka minema, kus see müüja praegu töötab paneks veel, võib olla võidaks suurema summa.

Kas tänaval elamisega võiks nii ära harjuda, et ei tahakski enam elutingimusi parandada?

Ei sellega ära ei harju, soe tuba on ikka soe tuba. Duširuum ja muidu mine sinna Pirita-Kosele, 2 korda nädalas, seal käin tuttava juures pesemas. Aga seal on see, et vist võttis jälle pangalaenu, seal on kuumaveetoru rikkis, aga noh... seal on 10-14ni. Muidu köögist võtan ämbriga vett ja segan vannis ja Pärnu mnt Sotsist saab paberi, et Raua tn sauna minna, aga sinna tuleb ka varem minna.

Millised on Teie tulevikuplaanid? Kas soovite tänavalt ära saada?

Plaan on olemas, mitte sellega, aga sellega või sellega, muud moodi ei saa kuidagi. Kui võidaks Eurojackpotiga, 29 miljonit siis vähemalt miljoni võtaks välja, seisaks siin purskaevu juures ja jagaks siin vähemalt 100 tuhat ära, sest mind on 20 aastat siin elus hoitud, 4ndal mail oleks just hea, siis saab 20 aastat täis. Ja paneks kilekotti pataka ümbrikke, ja jagaks neid esiteks pensionäridele kindlasti. Ükskord olin siin purskaevu ääres, üks endine taskuvaras, praegune röövel, tal vend vist töötab prügiautos, ja ta läks üles ja võttis pensionäri koti ja vaatas sisse ja leidis rahakoti ja viskas koti minema ja mammi vist läks bussi peale ja ma hõikasin, et ma alles tulen ülesse, aga mina alles tulen ülesse, aga minu rahakott on juba siin. Aga mammi läks trepist alla.

LISA 26 Kodutute elukohad ja mahajäetud majad

LISA 27 Mahajäetud majad Keslinna politseijaoskonna teeninduspiirkonnas

Vanalinna piirkond:

Toompuiestee 13	Maja renoveeritakse
Aida 9	Mahajäetud maja, alumiselt korruselt sissepääs puudub, kuid ülemisel korrusel võib keegi elada
Uus tn 9	Maja ukсед ja aknad kinni löödud. Märgid inimtegevusest puuduvad
Lennuki 26	Uksed aknad kinni löödud. Märgid inimtegevusest puuduvad

Kadrioru piirkond:

Lootsi 8 garaažid	5 inimest
Tuukri ja Uus-Sadama vahelisel tühermaal olev varjend	ajutised metallaiad ümber. Ühest nurgast saab sisse, märgid inimtegevusest puuduvad.
Tivoli parkla alajaam	Hetkel kahe tabalukuga kinni, kuid suvel elas 6 isikut sees
Petrooliumi 10	Kontrollimise hetkel 3 inimest sees, mahajäetud maja, põlenud
Lennuki 26	Uksed ja aknad kinni löödud
Uus tn 9	Uksed ja aknad kinni löödud

Uue-Maailma piirkond:

Wismari 31	Aknad ja ukсед kinni, enam keegi sees ei ela
Wismari 41	Üks omanik elab sees, ülejäänud maja kinni
Wismari 47	Esimene maja renoveeritus, aga teisel majal ligipääs olemas (aken lahti)
Koidu 30	Sissepääs olemas, kedagi hetkel sees ei ole
Koidu 32	Sissepääs olemas, hetkel kedagi sees ei ole
Asula 7	Aknad terved, ukсед kinni
Asula tn 8, garaažid	Enamus ukсед lahti, hetkel enam kedagi sees ei ela
Tuvi 12 taga asuvad garaažid	Ukсед lahti, hetkel kedagi sees ei ole
Asula põik 2 taga olev garaaž	Ukсед lahti, põlenud
Asula põik2a/ Magdaleena 4	taga on lahtine kaevuluuk (ohtlik)
Magdaleena 9	lahtine kaevuluuk maja taga + maja ees lahtine elektrikilp
Luise 17	Ukсед ja aknad kinni, kuid maja taga ks kaevuluuk lahti kangutatud
Kauba 2 tagune territoorium	Kaks avatud hoonet, üks neist põlenud, kedagi koha peal pole
Asula 14b garaažid	Ukсед lahtised, garaažis on sees madratsid

Keldrimäe piirkond:

Ravi 18 „katakombid“	sissepääsud kinni, kuhugi keegi sisse ei saa.
Tatari 26	maja taga keldriukse vineerplaat on lahtiselt

	sees. Sees näha elutegevuse jäljed.
Pille 24	Uksed ja aknad kinni.
Pärnu mnt 59	maja taga 2 keldriluuki, mille esine hetkel takistusi ja prügi täis visatud, aga nende eemaldamisel on ligipääs olemas.
Võistluse 3	2 isikut elasid sees, hetkel kinni
Ahju tn varjend (kosmose taga)	varjendisse sissepääsu sein on lahti lõhutud ja saab vabalt sisse minna. On näha, et keegi käib seal alkoholi tarvitamas – tühi taara.
Juhkentali 14	Aknad ja uksed kinni, hetkel keegi sees ei ela
Juhkentali 40, 44, 46	Uksed ja aknad kinni löödud, hetkel keegi sees ei ela
Võistluse 7	Põlenud, lagunenu

Kopli, Sitsi ja Paljassaare asumites asuvad mahajäetud ja tühjad hooned:

Niidi 5	maja on mahajäetud kuid uks ja aknad on korralikult suletud
Niidi 7	Maja ja kõrvalhoone on osaliselt lagunenu. Territooriumile on vaba juurdepääs (aed katki). Maja aknaaugud on suletud kruvidega kinnitatud laudadega.
Niidi 32A	Maja on täielikult lagunenu, katus sisse kukkunud, elamiskõlbmatu.
Kopli 35	maja on mahajäetud kuid uks ja aknad on korralikult suletud

Kopli 79	maja on mahajäetud kuid uks ja aknad on korralikult suletud
Kopli 108	maja on mahajäetud kuid uks ja aknad on korralikult suletud
Treiali 8	maja on mahajäetud kuid uks ja aknad on korralikult suletud
Sitsi 8	hoov ja maja on mahajäetud kuid omaniku järelevalve all (elab kõrvalmajas)
Paljassaare tee 39	maja on mahajäetud kuid uks ja aknad on korralikult suletud
Paljassaare tee 85	territooriumi aed on katki, hoones elavad 4 inimest
Ankru 7	maja on mahajäetud kuid uks ja aknad on korralikult suletud
Vasara 9	ei kontrollinud, tegemist linna majaga, sees elavad veel üürnikud, kõik ukсед ja aknad on kinni.
Vasara 12	ei kontrollinud, tegemist linna majaga, sees elavad veel üürnikud, kõik ukсед ja aknad on kinni.
Vasara 14	ei kontrollinud, tegemist linna majaga, sees elavad veel üürnikud, kõik ukсед ja aknad on kinni.
Laevastiku 1	endine veetorn, kinni.
Laevastiku 16	maja on mahajäetud kuid uks ja aknad on korralikult suletud

Sepa 1	maja on tühi, ukсед ja aknad suletud
Sepa 3	1 inimene elab sees
2.Liin 4. Maja	maja on tühi, ukсед ja aknad suletud, sees elatakse
2.Liin 5. Maja	maja ukсед ja aknad suletud, sees elatakse - majast leitud kaks isikut
2.Liin 7.Maja	Pidevalt põleb, sees keegi ei ela, kuid ust ees pole.
1.Liin 6. Maja	Kontrollimise hetkel elab sees kuus isikut
1.Liin 3.Maja	Elatakse sees
1.Liin 5.Maja	Elatakse sees
5. Liin 11.Maja (Liinivahe 17)	Vähemalt üks pere elab sees
3. Liin 7.Maja	Tühi, pidevalt põleb, sisse on võimalik saada
3.Liin 10.Maja	Elatakse sees

Pelgulinna mahajäetud majad/hooned:

Ristiku 28	mahajäetud maja, hoovi sissepääs on piiratud, väravad on kinni, kuid maja sees käiakse, hoovi poolt on sissepääsud lahti.
Aarde 17	mahajäetud elumaja keldrisse on tänava poolt sissepääs avatud, mujalt on ukсед ja aknad kinni. Keldris on võimalik ööbida ja tuleoht on suur – põrandal on makulatuur

	jm kergelt süttiv materjal.
Maisi 29 vastas/Maisi 24 kõrval	mahajäetud hoone, vaba sissepääs, aken on lahti ning sees elab üks inimene
Ehte 12 (garaažiboksid 3 tk)	mahajäetud garaažiboksid, suletud.

Pelguranna, Kalamaja ja Kelmiküla

Paldiski mnt 68 Meremeeste Haigla taga Stroomi metsas (Merimetsas) asuvad mahajäetud varemed	Kedagi ei ela sees
Paldiski mnt 52	asub 2 korruseline vana maja Paldiski mnt ääres, millel on keldriuks lahti ja ruumis asub madrats ning on värsked viibimisjäljed, kuid kohal kedagi ei olnud;
Paldiski mnt 52a	hoone mahajäetud, kuid sissepääs puudub;
Paldiski mnt 52b	hoone mahajäetud, kuid sissepääs puudub;
Paldiski mnt 52/11a	hoone mahajäetud, kuid sissepääs puudub, ukсед kinni;
Paldiski mnt 52	vastuvõtu maja vastas on pooleldi lagunenu d hoone ilma katuse ta, kuid avad on suletud ja sissepääs puudub;
Paldiski mnt 52	III osakonna hoone, mis on mahajäetud, kuid hoolikalt suletud ja sissepääs puudub;
Paldiski mnt 52	territoriumil Paldiski mnt 52/11a hoone taga asub mahajäetud väike kõrvalhoone, kuhu sissepääs on olemas, kuid ei ole elamiskõlbulik;

Lõime 4b	tühi garaaž, mille sissepääs on suletud;
Lõime 10a	mahajäetud majandushoone, kuid sissepääs puudub;
Tuulemaa 7a	mahajäetud majandushoone, kuid sissepääs puudub;
Tööstuse 74	Maja ukсед ja aknad on suletud, võõrastele sissepääs puudub. Territooriumile pääseb jalgvärava kaudu, mis ei ole lukustatud.
Erika 15	Hoone on suletud, territoorium ümbritsetud aiaga, värav lukus.
Erika 7	Hoone on suletud, ukсед lukus ja aknad suletud saepuruplaatidega ja puitlaastplaatidega. Territooriumi väravad on lukus.
Kopli 17a	mahajäetud hoone, aknad ja ukсед on lahti, keegi sees ei viibinud.
Salme 13 mahajäetud territoorium, hooned	Aed on kinni, üle aia ronides saab hoonetesse, ukсед ja aknad on lahtised.
Tööstuse 3b mahajäetud garaaž	uksi pole, sees on madrats ja on näha, et keegi elab, kuid hetkel ei viibinud.
Reisijate 9	mahajäetud hoone, ukсед-aknad on kinni.
Suur-Patarei 20	kõik sissepääsud on hiljuti kinni pandud.
Kalaranna 4	mahajäetud hoone aknad ja ukсед on kinni, v.a. uks keldrisse, mis on lahti, saab sisse, kuid keegi sees ei ela.

Kopli 4a	mahajäetud territoorium hoonetega aed on kinni pandud. Ronides üle aia hoonetesse saab, kuna aknad ja ukсед on lahti.
Kopli 6	ukсед-aknad on kinni.
Kopli 6b	sisse saab ronides läbi 1 korruse akna Kopli 4a territooriumilt.
Suurtüki 10	aknad ja ukсед on kinni ja sisse ei saa.
Suurtüki 12	saab sisse läbi uste, mis ei ole lukustatud (hoone keskel). Elamisjälge pole.